№ 170

[illegible]

Ц. 2, 50

Inc
188

Speculum XPristiani (sic)

Impresso em <u>Londres</u>

por Guilherme de Machlinia.

Sem data (por 1483).

Caracteres similhantes aos de <u>Caxton</u> introductor da Typografia em Londres em 1474.

(<u>Livro muito raro.</u>)

Consta de <u>Poesias christãs</u> em inglês com annotações latinas.

Inc
188

2

Incipit liber qui vocatur Speculum Xpristiani

BIBLIOTHECA NACIONAL DE LISBOA

Eronimus Jn pncipio cuiuſlibet operis pmitte dñicam orõem ⁊ ſignum Crucis in fronte. Jn nomine patris ⁊ filij et ſpiritus ſancti Amen

Magna eſt differencia inter pdicationē ⁊ doctrinam. Predicatio ē ubi ē conuocacio ſiue ppli Imitacio ꝯ in diebus feſtiuis Jn eccleſiis ſeu ī aliis locis ⁊ tpibꝫ ad hoc deputatis. et ptinet ad eos qui ordinati ſunt ad hoc ⁊ Juriſdicionem ⁊ auctoritatem habent et nō ad alios. Informare autē ⁊ doce pōt unuſquiſqꝫ frēm ſuū ī omni tpe ⁊ loco oportuno / ſi videatur ſibi expedire / quia hoc ē elemoſina ad q̄m quilibet tenetur (Domino dicente) Grd gtis accepiſtis / gtis date Unde Petrus Apoſtolus Unuſquiſqꝫ ſicut accipit grām in alterutrū / illam adminiſtrare debet

Quomodo pōt veraciter quis dice ſe Deum diligere ⁊ eius amorem appetere. ſi eius

ymaginē videat demigrari ꝛ in ſterquilinio pec
catoꝝ iacere / preciosiſſimum ſanguinem domini
noſtri iheſu xpriſti ſub pedibus conculcari Spi
ritus ſancti habitaculū pollui . Sponſam xpri
ſti ꝓſtitui . fidem catholicam derici . preceptū do
minicū ꝛ totam eius beatitudinem pro vilibus
voluptatibus ꝛ viciis contempni ꝛ ipſe nō cu
rat nec clamat ſꝫ diſſimulans ſolum ſuā quie;
tem requirit Gregori⁹ Nec proximus de
re diligit ſine deo Apl'us dicit : Argue / ob
ſecra ꝛ Increpa cum omni ſap'ia ꝛ doctrina
Greg : Facientis procul dubio culpā hēt qui
pōt corrigere ꝛ negligit emendare Euuāge;
liū Qui ex deo ē vba dei audit Criſo⁹
Verbū dei docet ignorantes . terret contumaces
Animat laborantes . confortat puſillanimes
Reficit magnates . ſanat peccato vulneratos
Qui autem longe eſt ab hoc conuiuio verbi dei
inimicus factus eſt : euacuatur ſpiritu / angu
ſtiatur ſenſibus / deficit a veritate / diſtillat a
fide ꝛ ſic egrediens ab omibus voluptatibus
dei nouiſſime cadit ī mortē Salomō Qui
auertit aurē ſuā ne audiat legē / execrabilis erit

oratio eius ante deum

Dn̄s ꝑ ꝓphām dicit · Ignorantes me ignorabuntur · i · qui volunt me ignorare ignorabo eos Ambroſi9 · Qui poſſent ſcire ſi vellent ſtudium adhibere / non neſcientes ſz cōtemptores iudicabuntur Grego9 in mor̄

Neſcire Ignorantia eſt · Scire voluiſſe ſuperbia Ambroſi9 · Grauiſſime peccas quia ignoras Yſid : in ſyno · Ignorantia mater errorum eſt ; Ignorantia viciorꝫ nutrix eſt

Paul9 · Nolite fieri imprudentes ſz intelligentes que ſit voluntas dei Prou̅ ix · Acceptus eſt regi miniſter intelligens Impoſſibile eſt quemq̄ deo placere / ſi quod ei placet ignorat : Omnes enim tenemur ꝯmunit̄ ſcire ea que ſunt fidei · et naturalia Iura Precepta Singuli autē ea q̄ ad ſtatum eoꝝ vel officiū ſpectant / Illa ſcilicet ſine quoꝝ ſcientia non poteſt debitum exercere

Ria ſunt genera Elemoſinaꝝ · Egenti largiri quitquid potes · Dimittere eis a quibus leſus fueris / Errantem corrigere et in viam veritatis reducere Si magnum ē paſ=

cere ventres morituros / multomagis ē paſcere aīas viuituras Et ſi magnū eſt eripe carnem pximi a temporali morte / multomagis eſt liberare aīam eius a morte gehennali / pcellit itaqȝ in opibus mīe aīas ad deum conuertere Nam vt dicit Gregoriꝰ : Nullū ſacrificiū ita placet deo / ſicut Zelus animaꝝ Item ille apud deum magis eſt in amore qui ad eiꝰ amorē plurimos trahit Dn̄s autem p prophām dicit : Si ſeparaūis pciosum a vili id ē aīam a diabolo vel a mundo quaſi os meū eris Item Jacobus Apl's . Qui conuerti fecerit peccatorē ab errore vie ſue / ſaluabit animam eius a morte ⁊ operit multitudinem peccatoꝝ Augꝰ . Magis eſt iuſtificare impiū q̄ creare celum ⁊ terrā

Dicam breuiter quid habetur in conſtucōe Lambeth Pechm̄ ca . de Ignorancia ſacerdotis Vbi ſic habetur . Precipimus vt quilibet Sacerdos pſidens plebi in quolibet q̄terno āni ſemel vna die ſolemni vel pluribus p ſe vel per aliū exponat populo vulgariter Articulos fidei . Decem mandata decalogi ⁊ duo Precepta

euangelica / Gemme caritatis. Septem opa pietatis Septem mortalia peccata cum ſua pro genie: septem virtutes principales et septem g̃ ae ſacramenta Criſo9. Multi ſunt ſacer-dotes nomine: pauci in ope: Sacerdotes popu lorum iniquitate dampnantur / ſi eos aut Igno rantes non arguant aut peccatores non argu ant Idem Paſtor Cū nunc ppl'i ſunt / ſacerdotes mali Dn̄s per yſayam. Propte rea ductus eſt captiuus populus meus / quia non habuit ſcienciā

Sequūtur Octo Tabule

Rima Tabula tractat de fide catho-lica et de articulis fidei Et dicit quod ne-mo debet fidem catholicam violare nec ī malo cuiquam conſentire

Ecunda Tabula tractat de decem precep-tis Decalogi et de duobus preceptis euan gelij / quibus omnes chriſtiani Clerici et laici tenentur obedire

Ercia Tabula tractat de operibus mīe

⁊ ſeptem virtutibus ꝑncipalibus ⁊ docet qua
liter agitur cum iuſtus in extremis agit Et q̄
liter agitur cum impius in extremis agit ⁊ de
generali iudicio

Quarta tabula tractat de ſeptem pecca
tis mortalibus ⁊ dicit ꝙ audacior eſt
qui cum vno peccato mortali dormit q̄ꝫ qui cū
ſeptem hoſtibus de morte ſua obligatis. Itē
dicit ꝙ penitentes non debent deſperare quia
deſperacio peior eſt omni peccato

Quinta tabula docet ꝙ tria ſunt q̄ con
quinant hominem Et tria ſunt q̄ mū
dant ⁊ lauant xp̄ianum ab omni peccato Et
ſex ſunt que cuſtodiunt hominem ī bono ⁊ ſer
uant eū a malo: Et tria ſunt q̄ trahunt ho
minem a vicijs ad virtutes: Item loquitur
contra ꝑſumpcionē ⁊ deſperacionē Et tractat
de gaudijs celi ⁊ de penis inferni Et de Con
ſciencia

Sexta Tabula tractat de quodam Rege
habente quatuor Philoſophos in Regno
ſuo ⁊ de eorū ſana doctrina

eptima Tabula tractat de Libro ſapi
enciẽ ꝯ de moribus mundi
Ctaua Tabula eſt de duabus oracioni
bus deuotis Et de duabus Scalis / v;
na dirigente ad celum / ꝯ altera ad infernū
Equitur q̄dam exhortatio bona que lo;
quitur de ſubtractione victus anime /
De mercenariis De Paſtoribus De Sacerdo;
tibus De Sacramento altaris . et clauſtrali
bus ſoli deo militantibus
Tem ſequitur de ſpeciebus ydolatrie /
De oracione De tribulatione De Paci
encia De Temptatione . Et q̄ quilqꝫ ſunt ho;
minibus ī fine laborantibus neceſſaria Et
q̄ triplex eſt Apoſtoſia
Tem ſequuntur plura notabilia bona

Prima Tabula

E fide catholica dicitur in Simbo
lo Athanaſij Quicunqꝫ vult ſal
uus eſſe ante omnia opus eſt vt teneat Ca;
tholicam fidem Vn̄ paulus . Sine fide in

impoſſibile eſt placere deo Seneca. Nichil retinet qui fidem perdidit Johis. iij. Qui incredulus eſt filio non videbit vitã eternam ſz Ira dei manet ſuper eũ Templi ſpiritualis fundamentum eſt fides, q̃ ẽ de tribus ſcilicet De diuinitate De humanitate xpriſti, Et de Sacramentis, ⁊ de hijs duodecim ſunt Articuli quorꝫ Primus articulus eſt, ꝙ eſt Unus deus in eſſencia. trinus in perſonis eternus ſine ꝓncepio ⁊ ſine fine, omnia creans ex nichilo Secundus eſt ꝙ filius dei carnẽ ſũpſit de virgĩe natus de ea verus deus ⁊ verus homo Tercius eſt ꝙ xpũs filius dei ⁊ virginis crucifixus eſt mortuus ⁊ ſepultus, non inuite ſed ſponte Ut nos redimeret Quartus eſt, ꝙ xpũs deus deſcendit ad inferos, in aĩa ad ſpoliationem tartari. quieſcente corpore xpriſti in ſepulchro. ⁊ tercia die a morte reſurrexit Quintus eſt ꝙ idem xpũs deus ⁊ homo aſcendit ad celos ſedet ad dexterã dei patris omnipotentis ⁊ inde venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos Sextus eſt ꝙ Baptiſmus mundat ab omni originali peccato ⁊ dat

gr̄am ſaluantem Septimus eſt / ꝙ confir
maciō confirmat ſpiritum ſanctum in homine
baptizato Octauus eſt ꝙ vera penitencia de-
let peccatū actuale mortale et veniale Nonus
eſt qđ ſacramentum altaris confirmat peni
tentē ne reſumet recōciliādo et ſuſcitando

Decimus eſt qđ ordines collati poteſtatem ꝯferūt officioꝝ et ſacramentoꝝ celebrandoꝝ

Undecimus eſt qđ matrimoniū lumine con-
tractū excludit mortale peccatū ꝉ ope genera
ciōis int̄ virū et mulierem Duodecima eſt
qđ extrema vncciō alleuiat a corporali pena
et ſpirituali

Symbolum

Etrus apoſtolus . Credo in deum
Patrem omnipotentem creatorem
celi et t̄re Andreas . Et in Jheſū
xpīſtum filium eius vnicum dominū nr̄m
Jacobꝰ maior . Qui conceptus eſt de ſpi
ritu ſancto natus ex Maria virgine

Johēs · Paſſus ſub poncio pylato crucifixus mortuus et ſepultus Thomas / Deſcēdit ad inferna tcia die reſurrexit a mortuis Jacob9 minor : Aſcendit ad celos ſedet ad dexteram dei pris omipotentis Phūs · Jnde venturus ē iudicare viuos et mortuos Bartholome9 : Credo in ſpiritum ſanctū Mathe9 · Sanctam eccleſiam catholicam Simon : Sanctoꝝ ꝯmunionem remiſſionē peccatoꝝ Judas Zelotes · Carnis reſurectionem Mathias · Et vitam eternam Amen

Attendite karmi ꝯ conſiderate quia dominus deus noſter condeſcendit nobis ne in errore eſſemus · deditqꝫ nobis veritatem ī ſcripturis quibus voluit nos credere omnia illa que ad ſalutem nobis ſunt neceſſaria / ſufficienter et veraciter inueniemus / Vt in eis ſenſum noſtrū non ſequamur / ſꝫ Regulis fidei ſenſum noſtrum humiliter ſubiciamus

Scriptum eſt enim Que per Magiſtrorum ſiue eciam doctorum fidei conſilia data ſunt a (Paſtore vno)ſcilicet Deo ꝁ;ijs

amplius fili mi ne requiras Apl's ad ro-
manos Non alta ſapientes ſꝫ humilibꝫ con
ſencientes Eccl'aſtici . iij . Non eſt neceſſa-
rium tibi ea q̄ abſcondita ſunt videre oculis tu-
is Gregori⁹ Fides non habet meritum cū
humana racio p̄bet experimentum Salamō
Qui ambulat ſimpliciter ſaluus erit Aug⁹
Nolite de fide tantū ſecuri eē / adiungite fidei
viā rectam Jacob⁹ . Sine opibus fides
mortua eſt Ysid . Beatus eſt qui recte cre-
dendo bene viuit : ⁊ bene viuendo fidem rec
tam cuſtodit

Olite kmi fidem catholicam violare /
nec ī malo cuiq̄ ꝯſentire : eciam ſi pena
ꝯpellit . talis enī pena vertetur ī gaudiū Jta q̄
vna gutta tribulōnis erit q̄ſi mille modij gau
dij Un̄ Euāgl' / Beati eritis cū vos oderint
hoīes ⁊ dicerint nomē vr̄m tanq̄ malū ꝑpter
filium hominis . gaudete ⁊ exultate in illa die
Ecce merces vr̄a multa ē in celo Petrus a-
poſtolus . Si quid patimini ꝑpter iuſticiam /
beati Jacobus Omne gaudiū exiſtimate
filii mei cū in temptacionibus varijs incideritis

Actuū . v . Ibant Apl'i gaudentes a cō
ſpectu conſilij qm̄ digni habiti ſunt p nomine
Iheſu ɔtumeliam pati Jeroni9 Quis ſāc
toꝝ ſine ċtamine coronatus eſt Gregori9 .
Bonus nō fuit q̄n malorꝝ prauitas nō ɔba;
uit Criſo9 ſup mathēū Qui gloriā con;
cupiſcit ī celo / obprobria non timet in terris .

In heuen ſhall dwelle alle cristen men
That knowe ⁊ kepe goddes byddynges ten

Eccl'aſtici . vi . Cogitatum habe in pre
ceptis dei ⁊ mandatis illius m̄xime aſſi;
duus eſto Ambroſi9 : Qui in cordibꝫ ſuis
dominica non hn̄t p̄cepta / uera / dura tolleā
bunt tormenta Idem : Grauiſſime peccas /
quia hec ignoras Grego9 : Male ſe rectū
putat qui regulam ſumme rectitudinis ignorat
Jero9 . Abſqꝫ noticia creatoris ſui . homo
pecus eſt Scriptū ē . n . eccl'at . xij . de
um time ⁊ mandata eius obſerua / Hoc ē oīs
homo Gloſa / Hoc ē omnis homo creatus .

Secunda Tabula Incipit hic

Ecem dicunt̄ mandata. quoꝝ tria p
tinent ad deum Septem vero ad ꝓximum
Primū eſt. Non adorabis deos alienos co
ram me. nec adorabis neqȝ coles In quo im-
plicite ꝓhibentur oīa ſortilegia ⁊ oēs Incan
tationes / cum ſuꝑfactionibꝫ caracterū ⁊ huiuſ
modi figmentoꝝ

Thou ſchalt loue god with herte entiere
With alle thy ſoule and alle thy myght
Other god in no manere
Thou ſchalt not haue by daye ne nyght

ij alienī dicūtur q̄cūqȝ ſupra deū t' pl⁹ q̄
de⁹ diligūtur ⁊ colūtur   Un̄ Bern̄d⁹
Quod enim quiſquis p̄ ceteris colit ⁊ diligit.
id ſibi deum conſtituiſſe ꝓbatur   Auguſtin⁹
Hoc ab homine colitur quod p̄ ceteris diligitur
Rad ſup leuit. Qui ventris concupiſcen-
ciam ⁊ amorem pecunie aut honoris appetitum
diuine p̄ferrūt caritati Inuiſibiliter ydola pro

deo colūt ⁊ qd ſūma intentione appetunt hoc p deo ſibi conſtituunt Euuangel Nemo po teſt duobus dominis ſeruire contrarijs : Aut vnū odiet ⁊ alterū diliget . Aut vni adhere bit ⁊ alterū contempnet Gregorius Ne mo pōt in vna ⁊ eadem re / omnipotenti ⁊ eius hoſtibus / ſ̄ius exiſtere Petr9 A quo quis ſuperatur eius ſeruus efficitur Jeremi9 Vnuſquiſqȝ cuius opa facit eus filius appel= latur

Secūdū mandatū eſt Non aſſumes nomen dei tui in vanum In quo phi= bentur Hereſes ⁊ Juramenta vana . periurium ⁊ omnis blaſphemia irreuerens / dei nominatio ⁊ ſimulatio ypocrite

Thy goddes name in vanitee
Thou ſchalt not take for wel nor woo
Diſmembre hym not that on rode tree
For the was maade bothe blake and bloo

Jacobus Fratres kmi Nolite Jura= re neqȝ p celū neqȝ per t̄ram neqȝ p aliud

quodcunqz Juramentū p nichilo . c . p uno
vt non ſub iudicio deitatis . c . ſub Judicio
vindicte pñtis vel future Bernardꝰ / Ju
randū eſt nequaꝙ̄ niſi tamen cogerit neceſſaria
vtilitas Yſydo in libro de ſummo bono Non
ē ɔtra dei pcepta vtilit iurare ſz dum vſū iu=
randi facimus / piurij crimen incurrimus

Eccāci . 33 . Vir multū iurans implebi=
tur iniquitate & non diſcedat a domo eius pla
ga ſz replebitur retributione peſſima Cont
Juratores xpm̄ ī celo crucifigētes p ber=
nardū dicit dn̄s Nonne ſatis p te vul=
neratus ſum / nōne ſatis p te afflictus ſum ;
deſine amplius peccare quia magis aggrauat
vulnus peccati ꝙ̄ vulnus lateris mei

Vn̄ Augꝰ Si deus quia pius eſt in hac
vita talibus pepercit ; ſine dubio in futuro ni
ſi penituerit etnis flammis pdendis eos deſti=
nabit

Tercium mandatū ē Memento vt
ſabbatū ſanctifices . In quo pcipitur
xpiſtiane religionis cultus : ad quē indiffe=
renter clerici & laici obligantur

Thy holydayes kepe wel alſo
Fro worldly werkys take thou thy reſte
All thi houſholde the ſame ſchal do
Bothe wyf & childe ſeruaunt & beſte

mbrolu9 A mundanis ſollicitudini-
bus & ſecularibus voluptatibus maxi
me diebus feſtis Intencionem omnem mentis
tue auerte & Viam mandatorum celeſtiū curre
Inſiſtendum eſt hijs diebus orationibus di
uinis officijs & canticis ſpiritualibus ſimilit
pdicationibus & regularibus Diſciplinis
Ex . de ſca . mo . ad monaſteriū dominus
mandat ſanctificare ſabbatū . ſz multi pollu
unt ſabbatum & q̄ſi ſanctificant ſeptimanam
Vacant enim in ſeptimana opibus licitis nū
dinis & negociationibus ſuis & in diebus fe-
ſtis ꝯmeſſationibus & ſecularibus voluptatib9
nūdinis & negociationibus ſuis inſiſtunt / fu-
gant a Diuino officio / & īſiſtūt mūdo & pec
cato ſuo De quib9 p pphetam Ezechielē
dn̄s cōqueritur dicēs Sanctuaria mea
ſpreuiſtis & ſabbata mea polluiſtis Item

alibi per Jeremiam Conculcauerūt inquit multi partem meam

Quartū mandatum ē. Honora patrem tuum & matrem tuā / Ubi explicite iubemur Utrūqꝫ parentē tam corporaliter q̄ ſpiritualit̄ honorare Implicite aut ſecundarie. Omnis homo ꝑ gradus ſui merito ex eodem mandato intelligitur honorandus.

Thi fader & thi moder thou ſchalt honoure
Nought only With reuerence
In thair nede thou thaim ſocoure
And kepe ay gode obedience

Ecl' iij Qui timet deū honorat parētes & q̄i dn̄is ſeruiet hiis qui ſe genuerūt i ope i ſermōe i omi paciā Licoln̄ Nō recordās p̄rez ꝑ debitā honoracōēz meretur a deo obliuiſci Infatuari impꝑpm̄ pati uite tedio afficiu ut maledicat dici Paul9 / filij obedite p̄etib9 Urīs i dn̄o hoc ē Quicq̄ vobis ip̄at pentes facite dūmō ille act9 a deo nō ſepat Aug9. q̄ to obeditienciores fuim9 patribus & ꝑpoſitis n̄ris

tanto obedientior erit deus orationibus nostris

Idem Noli cum tipo ſupbie iuſſa maioris ɔtempnere / ne repellaris a celeſti hereditate Bernard9 Qm̄ diu de mundo ſum9 debitores nos eſſe oportet parentibus noſtris / ꝫ poſtq̄ relinquimus noſmetipſos multo magis ab eoꝝ ſollicitudine liberi ſumus Dicitur in pſalmo ſponſe xpiſti . Obliuiſcere populum tuū ⁊ domum patris tui ⁊ ɔcupiſcet rex decorē tuum

uītum mandatum ē Non occides / In quo inhibetur omnis illicita Interemptio : q̄ quandoqꝫ fit conſenſu / qn̄qꝫ ūbo / qn̄qꝫ ope / qn̄qꝫ fauore

Of mankynde thou ſchalt not ſle
Nor harme with worde wille nor dede
Ne ſuffre none lorn ne loſt to be
If thou wel may helpe hem at their nede

Mltipliciter dicitur quis homicida .
Vn̄ v̄ſus Exemplū . mēs . ligua

manus. ſubtractio victus. Corpis ⁊ alēdi
ci faciūt homicidā Exemplo occidunt curati
⁊ ingr̄i mali ſubditos ſuos Un̄ Gregoꝰ
primo Paſtor̄ Tot mortibus digni ſunt
quot ad ſubditos pditionis exempla tn̄ſmittūt
Rad̄ ſup leuit̄. Qui pximi ſui conſciām
aliq̄ praua pſuaſione vt exemplo corrūpit ⁊
ſemetipm̄ ⁊ pximū ſpiritualiter interficiat
Mente occidit qui frēm ſuū odit homicida
ē infra Johīs. 3. Item Inuidus qui affli
gitur de ſalute alterius Un̄ bernardꝰ ī Flor̄
O quiſquis es qui aliene ſaluti inuides pfecto
temetipſū ⁊ pximū interficias. nā inuidere non
potes ⁊ viue Gregꝰ. Penſent inuidi q̄ntū
bonū ſit Caritas: q̄ alieni laboris opa ſine la
bore noſtra facit Lingua occidūt. vt Judei
xpm̄/ Herodes Jhoēm/ nā qui iubet/ face vi
detur Item/ Adulatores ſeculi ⁊ detractoꝛ
res Impii Un̄ Auguſtinus. Hec eſt ira dei
magna vt deſit correctio/ ⁊ aſſit adulatio
Pꝛou̇. xv. Qui Juſtificat impiū. ⁊ qui
condempnat iuſtū/ vtꝗ abhominabilis ē an
te Deum Manu occidit: Sicut Chaym in

terfecit Abel / & ſimilit͛ iniuſte occidentes. Vel qui veneno dato aliquē ꝑimunt. Vn̄ in ewā gelio dicit dn̄s. In qua menſura menſi fue ritis aliis / remecietur vobis) nō tm̄ ſecundū numata. ſʒ etiam ſecundū deſideriū. Maleſi cos autem non occidit homo ſʒ lex: Si autem miniſter legis aliquē occiderit ſecundum legem pocius liuore vindicte ꝙ zelu Juſticie g͞ui: ter peccat. Subtrahens victus corporis ab aliquo tempe neceſſitatis extreme cui dare poſ ſet / homicida dicitur. Iuxta illud decret. lxxx. vi. Paſce fame morientem ſi nō pa ne vis occidi. Subtractio victus anime eſt omiſſio ꝑ̇dicacionis verbi dei; quando quis te netur. Vn̄ dn̄s ter dixit. Paſce videli: cet. Verbo. Exemplo & temporali ſubſidio / ſi egeant. Gregoꝰ. Sacerdotes populoꝝ ini quitate dampnantur; ſi eos aut Ignorantes non erudiant; aut peccantes non arguant;

Sextum mādatum ē: Non mechabe ris. Vbi explicite ꝓhibetur omnis cō mixtio viri & mulieris / quam fedus matri:

monij non excuſat / ymmo & q̄cunq̄ȝ alia vi olenta pollucio quocunq̄ȝ modo paurata

Thy wyf in tyme thou might wel take
But none other wymman lawfully
Lechery & ſynfull loue fle and forſake
And drede ay where ſo thou bee

Etrus Obſecto vos (tanq̄ᵃ adue- nas & peregrinos : abſtinere vos a carnalibus deſideriis / que militant adnerſus animam Paulus Si ſecun- dum carnē vixeritis moriemini Idem / Ma nifeſta ſunt opera carnis / que ſunt Fornica- cio Immundicia Impudicicia . Luxuria et cetera ; qui talia agunt regnum dei non con- ſequentur Gregorius Illa mīa plena eſt crudelitate q̄ ſic deſeruit carni / vt anima Iu- guletur Jeronimus . Qui poſt carnem am- bulant in ventrem & libidinem pni / q̄ſi irraco nabilia Iumenta reputantur Item . Victa

q coitus coniugalis dicitur Impetuoſus / quan do ex ſola libidine ꝑueniens metas honeſtatis ꝯ rōnis trāſcendit. Scriptū eſt enī. Siquis habet mulierē legittimā / legittime vtatur ea temporibus oportunis vt mereatur accipe be⸗ nedictionē filioꝝ a dn̄o Gregoꝰ. Sic quiſ qȝ ſtudeat placere coniugi / vt non diſpliceat conditori

Eptimū mandatū ē: Nō furtū faci es In quo ꝓhibetur om̄e turpe lucrū ſiue ſit ꝑ ſacrilegiū aut Symoniā fur tum aut Rapinam vſuram vel menſuram fal ſam / extorcionē / violenciā fraudem aut de⸗ ceptionē piurium aut Judicium

Be thou no theef no theuys fere
Ne nothyng wynne thurgh trechery
Okur nor ſymonye come thou not nere
But Conſcience clere keep ay treuly

Auguſtinus. Ve illis qui viuūt / vt augeant res proprias vnde eternas amit tant Lincolñ. Ve illis qui dicunt faciamꝰ

mala vt demant bona quoꝝ dampnacio iuſta eſt   Gregoꝰ in mor̄ . Quanta dampnacione plectendi ſunt qui aliena rapiunt / ſi magna dampnacione ferientur / qui ſua indiſcrete tenuerint   Origenes / Om̄s qui ꝑ temporalibus aut mundalibus rebus Juſticiā deſerūt qui iuſticia eſt vendunt / quā non deberet Homo velle ꝑ aliquo p̄cio ſub celo   Ewangeliū Quid ꝓdeſt homini ſi vniūſū mundum lucretur . anime vero ſue detrimentum paciatur aut quā dabit homo cōmutacionē pro anima ſua .

Augꝰ . Si res aliena propt̄ quam eſt peccatum reddi poſſit ⁊ non redditur : penitencia non agitur ſ; ſimulatur   Idem . Nunq̄ dimittitur peccatum niſi reſtituatur ablatum ſi reſtitui poteſt   Scriptū eſt enim . Qui de Rapina aut vſuris aut de furto immolat ; ē q̄ſi qui coram patre victimat filiū

Ctauum mandatū eſt : Non loqueris contra proximum tuum falſum teſtimonium / In quo prohibetur omne genus mendacij

Thou ſchalt in worde be trewe alſo
And witnes fals thou ſchalt not bere
Loke thou not lye for freend nor foo
Leſt thou thy ſoule ful gretly dere

Tria ſunt genera mendacioꝝ . s .
pniciosum . Officiosum & Iocoſum .
Unde Auguſtinus in libro de men=
dacijs Videtur michi om̄e genus mendacij
eſſe peccatum Item alibi ſuper Iohannem
Qui mendacium edificant ī hominibus quid
aliud expellunt ab eis niſi veritatem & immit=
tunt falſitatem / excludunt xpiſtū & Inducūt
diabolum . Nulla enim cauſa mentiendi eſt .
. 22 . q . 2 Cum cauſa humilitatis mentiris ſi
non eras peccator / mentiendo efficeris . Non
licet mentiri ꝑpter liberationem hominis a quo
cunqꝫ piculo ſꝫ tamen licet veritatem occultare
prudenter ſub aliqua diſſimulatione Ut dicit
Auguſtinus . Contra mendacium Sic eciam
Abraham fecit & non mentiebatur Item
contra hoc pͤceptum peccant qui tacent veritatē
Ubi oportet veritatem dici Accuſatus enim ī

Judicio ꝫ requiſitus a Judice de veritate ꝑtinen te ꝫ in forma Juris . mendaciter negans / ſeu veritatem tacens mortaliter peccat : Si autem exquirat de eo ꝙ non poteſt ſecundum ordinē Juris / non tenetur accuſatus reſpondere ei . Secundum Thomā ſecunda ſecunde queſtione ſexageſima octaua

Onū mādatum eſt ſecundum Ma= giſtrū tercio ſentenciarū . Non deſide= rabis vxorem ꝓximi tui

Thy neghebores wyf thou not deſyre
Ne womman none thurgh ſynne coueyte
But as holikirke wolde it were
Right ſo thy purpos loke thou ſette

Athei quīto Qui viderit mulierem ad concupiſcendum eā mechatus eſt in corde ſuo ẏliū Nō ſolū factis ſ3 cogitacōib9 delinquimus ſi eis occurrētibȝ illicite delectem Sapiē . i . Peruerſe cogitaciones ſeparant a deo Ewāgel' de corde exeūt cogitacōēs male

homicidia / fornicacões furta / falſa teſtimonia Blaſphemie ⁊ cetera / hec ſunt q̄ coinquinãt homi nem ✝ylyd' Nõ eſt timendū ſi mala ſint q̄ ĩ cogitacione bona demant / ſꝫ magis glorian dum eſt ſi mens mala intellectu rõmis a bõis non deſinat Bernard9 . In meditacōibꝫ demonū eſt ſuggeſtiones malas imponere ⁊ in gerere / nr̄m eſt non ꝯſentire Cū ergo male co gitaciones cordi tuo offerūtur : eſto velud dan gereſus opulator / qui ſtatim abos fetidos ver tit in faciem apponentis Semꝑ ꝑncipiis obſta

✝ylyd' . Cito reſiſtit opi qui titillanti non accomndat conſenſum delectaciom

Decimū mandatum ē ſcḋm ꝑdica cionē iuxtū / Non concupiſces domū ꝓximi tui / non ſeruū / non ancillam bouem . non azinum nec omnia q̄ illius ſunt id eſt non aliquid quod illius eſt

Hous nor londe / nor other thyng
Thou ſchalt not coueite wrongfully

But kepe wel ay goddes bidding
And caſten faith kepe ay ſtedfaſtly

Wo ſunt neceſſaria ad ſalutem . s . fi-
des catholica ⁊ dei mandatoꝝ obſeruan
cia ⁊ neutrū ſine altero ſufficiat
E dictis mandatis in ewangelio di
cit Dn̄s Qui habet mandata mea
⁊ ſeruat ea Ille eſt qui diligit me Vn̄ Gre
gorius Vere deum diligimus ſi ad mandata
eius nos a noſtras voluptatibus coartamus :
Idem Omnes qui diuina metuunt p̊cep-
ta dei Tabernaculum fiunt Origenes .
Omnis qui obedit u͛bo dei requieſcit xp̄s ī eo
Aug9 Citius exauditur vna oracio obe
diencie q̄ decem milia contemptoris Idem
Qui a p̀ceptis dei auertit qd in oratione poſtu-
lat non meretur Gregorius Omnipotēs
deus ſepe eius precem in perturbacione deſerit ,
qui p̊cepta eius in tranquilitate contempnit
Idem Dignum eſt vt ab eius beneficijs
ſit quilibet extraneus qui eius iuriū iuſſioni-
bus nō vult eſſe ſubiectus Aug9 Q̄ꝙ de

lectabile ē vicio inobediēcie ꝯtrariū ēē per quod Angelus cecidit de celo. homo de paradiſo / Saul amiſit regnū. Populus iſrael gentē ⁊ locum Bernard9. Nulla pcepta ſine culpa negliguntur ; vel ſine crimine ꝯtempnuntur

Dn̄s deus dicat tibi Da michi cor tuum ⁊ ſufficiat michi Un̄ Bernard9 Nichil q̄rit a te deus niſi cor tuū. Om̄e enim q̄dcunqȝ vis ex toto corde tuo ⁊ nō potes pficere, coram deo p facto reputatur Gregor9 / Nūq̄ eſt manus vacua a munere / ſi fuerit archa cordis repleta bona voluntate Idem. Nichil deo dicius offertur / bona volūtate Quicunqȝ enī pmptam habet volūtatem ad obediendū deo in om̄ibus placet deo / eciā p infinitis rebus quibus nūq̄ venturus eſt

Hec decē mādata decalogi / duobus mādatis Ewangelij complectuntur / q̄ ſunt de diligendo deum ⁊ pximum. Deū ex caritate diligit qui ſup dicta mandata pncipalit̄ ex amore ⁊ non ex timore bene cuſtodit Un̄ bernard9 Non abduci blandiciis nec ſeduci fallaciis nec duris frangi / toto corde / tota ani-

ma tota virtute diligere ē. Debes etiā diligere proximum tuū ſicut teipſum. Hoc eſt ſemper ad bonū, nūꝗ̄ ad malū
Criſo⁹ ſup Math Qui proximū ſuū diligit nec occidit eum, nec concu piſcit rē illius, nec mentitur ei quē diligit nec mulierem inuadit Sicut odiū omne malū ſuggit, ſic Dilectio omne bonum Gregori⁹ Nec deus ſine proximo, nec proximus deo diligitur ſine Deo

Tercia tabula incipit hic

Eptem ſunt opera miſericordie que cō tinētur in hoc uſu Viſito. poto Cibo Redimo tego Colligo condo: Expone ſic, Viſito infirmū. poto ſicientē, cibo eſurientē Redimo captiuū Tego nudū Colligo hoſpitem, condo. i. ſepelio mortuū
De iſtis in ewāgelio dicit dn̄s, Date elemoſinā ⁊ oīa mūda ſunt vobis Itē alibi Date ⁊ dabitur vobis Unde Auguſtinus
Elemoſina eſt res ſancta, Auget preſencia

bona / minuit peccata / multiplicat annos. nobilitat mentem: dilatat terminos et mundat omnia. liberat a morte. iungit angelis: se-parat a demonibus et eſt quaſi murus inexpug nabilis Jacobus Sicut aqua extinguit ignem ita elemoſina extinguit peccatum

Jeronim9 Elemoſina petit celos / precedit dantem: pulſat Januā regni celeſtis. excitat angelos. obuiā conuocat deū in adiutorium

Item Jlle a quo petitur elemoſina debet conſiderare tria / s / quis petit / ꝙ petit et ad quid petit: Quis petit: Deus petit. quia de us adeo diligit paupes / qd quicquid fit eis ꝓpter amorē suū / reputat ſibi factū

Vñ in ewangelio dicit Dñs Quod vni ex minimis meis feciſtis. michi feciſtis. Quid petit / deus: Deus non petit noſtrū ſed ſuū Hoc conſiderauit Dauid qui dixit Peralip. ij. Tua ſunt domine omnia et que de manu tua accepimus / tibi dedimus. Ad quid petit deus / non petit ad dandum ſ; ad mutuandū / non tantum ad triplas ſ; ym mo ad centuplas vſuras

Et dicit idẽ Aug9 Miſer homo quid fe neraris homini / fenerare deo ꝛ centuplũ acci piet ꝛ vitam eternam poſſidebis Prouerbiorũ liuor. xiiij. Feneratur dominus qui miſeretur pauperibus Gloſa. Centuplũ accep turus Gregori9. Pauperes non ſunt deſpi ciendi vt egeni ſ; rogandi vt patroni Salomon. Qui dat paupi non indigebit Idẽ Qui deſpicit deprecantem: ſuſtinebit penuriam

Idem: Qui obturat aurem ſuam ad clamorem paupis / ꝛ ipſe clamabit ꝛ non exaudietur Scriptum ẽ enim Omni petenti te tribue: qui autem iniuſte petit a te da illi

Gloſa / Non quod petit ſ; ꝙ melius eſt correctionem Jeroni9. Da paupibus non locupletibus / non ſuperbis quo neceſſitas ſuſtentetur: non quo augeantur opes Luce. xix. Cum facis conuiuiũ voca paupes Debiles / claudos / cecos ꝛ beatus eris / quia non habent vnde retribuant Eccl'. xxxv. Da altiſſimo ſecundum datum eius / quomodo poteris ita eſto miſericors. ſi multum tibi fuerit habundant tribue. ſi exiguũ tibi fuerit libent

ſtude impꝑtiri / Nullus poteſt excuſari a collaci
one elemoſine Etiam ſi ſit paup cū tm̄ placē/
at q̄nq; deo quando paup dat ꝑ deo obulum
ſicut diues daret centum ſolidos   Luc in
ewāgelio dicit dn̄s . de Vidua paupercula
q̄ miſerat duo minuta in gazophilacium . Vi/
dua vero inquit / hec paupcula plus omnibus
miſit q̄ miſerūt in gazophilacium . non eſt du
bium quin pauper libencius emeret carnes in
macello ſi tantum crederet ſe fore habiturū pro
vno obulo q̄tum diues ꝑ centum ſolidis
Si enī paup . non poteſt dare obulum det
calicem aque frigide ꝫ non ꝑdet mercedem ſuā
Mathei . v . Si hoc non potes dare des ver
bum conſolacionis vel oracionis   Eccl xxxv
In omni dato hillarem fac vultum
Un̄ Paulus . Hillarem Datorem dili/
git deus   Prou . xxij . Qui pronus eſt
ad miam benedicetur   Jeronim9 Que of/
feruntur non ſuo pondere ſ; offerencium vo/
luntate penſantur   Gregori9 Cur nō ſub
ſtanciam penſat deus   Eccl . xxxv . Noli
offerre munera praua / non ſuſcipit illa deus

Scriptũ ẽ enĩ Qui de Rapinis aut v-
ſuris aut de furto immolat / eſt q̃ſi qui coram
patre victimat filium Ẏtẽ: Qui iniuſte
tollũt: iuſte nũq̃ tribuit Salomõ ergo di
cit. De tuis iuſtis laboribus / miniſtra paupe
ribus

Septem ſunt opa mie ſpũalia

Septem ſunt opa miſericordie ſpiritu
alia q̃ continentur in hoc verſu
Conſule / caſtiga / remitte. ſolare / fer
ora In hoc verbo Conſule duo opa miſe-
ricordie ſpũalia complectuntur Primũ ẽ
Inſtruere ignorantem / vt recte ſapiat
Scdm̃ ẽ. Conſulere q̃renti vt recte faciat
Caſtiga. id eſt ſuple delinquentem / e /
aut corripiendo aut verberando ſi expediat aut
alio modo coherceñdo modo debito
Solare meſtũ vel per donum aut dan
do ei aliqua verba conſolatoria / ſiue per aliud
ſenſibile Remitte delinquenti in te
Marc. xi. Si non dimiſeritis alijs nec

pater veſter celeſtis dimittet vobis peccata vra
Dimittere autem rancorē et offenſam eſt neceſſi
tatis: Dimittere vero actionem et emendā ꝑ opꝰ
eſt conſilij ſiue ſupererogacionis Fer. id eſt
infirmitates alioꝝ / diſcrete tamen vt nō ſint
ꝓmptiores ad peccandum ſʒ feruenciores ad pe-
nitendum et bene opandum Ora. i. Cū
potēs ſubuenire ꝓximo tuo / ꝑ aliquid de ſex
opibus p̄cedentibus / q̄ quodammodo cadunt
ſub poteſtate hominis / tunc ora deum / vt ipſe
ſubueniat. Vel ora non ſolum ꝓ amicis ſʒ eci
ām ꝓ inimicis vt ad frugem melioris vite cici
us conuͤtantur Dn̄s autē in ewangelio
dicit Diligite inimicos veſtros et benefacite
hijs qui oderūt vos et orate ꝓ ꝑſequentibꝫ vos
vt ſitis filii pr̄is vr̄i qui in celis eſt Jeroꝰ
Nulla magis deo grā eſt oratio q̄ꝫ ea ꝓ Jnimi-
cis infunditur: Qui enim ꝓ inimico ſuo orat
digne exauditur quia gracie opus exequitur.
Eccleī cāo Miſerere anime tue placens
deo Augꝰ Deus orat te vt tui miſerea
ris Tunc vero Elemoſinam anime tue tribuis
quando ꝓ timore dei ab omni malo recedis

Criſo9 . Si quis poſſet videre vulnera a-
nime ſicut videt vulnera corporis / videret
vulnera tam grauia ⁊ tam lamentabilia . Per
tinet enim ad ordinem mīe / Vt potius miſe-
reatur anime q̄ corpori / potius ei qui in maio
ri miſeria eſt q̄ ei qui in minori eſt

De ſeptē virtutib9

Eptem ſunt virtutes p̄ncipales / de qui
bus tres ſunt Theologice quia ad deum
ordinant . ⁊ appellantur Fides Spes Caritas
Quatuor vero Cardinales . s . Prudencia Tē
porancia Juſticia ⁊ Fortitudo : Per q̄s homo
ad ſeipſum ⁊ ad proximum obedire ordinatur et
regulatur De iſtis virtutib9 cardinali-
bus pōt dici . q Prudencia conſiſtit in p̄ca
uendis inſidijs / ⁊ hec eſt neceſſaria contra tēp
tacionem Diaboli Temperācia . in cohercē-
dis motibus illicitis . ⁊ hec eſt neceſſaria con-
tra temptacionem carnis Juſticia . i debi-
tis reddendis ⁊ in ſubueniendo miſeris Et
hec habenda eſt contra nequiciam ſeculi For

titudo . ad reſiſtendum generaliter viciis et
hec ē neceſſaria contra mundum carnem ⁊ de-
monem ne . s . Jmiteris mundanos ad perpe-
trandum malū . neq; poſt tuas concupiſcenti
as eas neq; ad ſuggeſtiones diaboli Jnclíne
ris Exemplū Juſticie fuerūt nobis apli

Fortitudinis . Martires Prudencie .
Confeſſores Temperācie . Virgīes Et q̄-
uis ſingulas virtutes has habuerunt omnes
predicti tamen preminebat Juſtiā in aplis .
Fortitudo in martirib9 . Prudēcia ī Con
feſſoribus Et in virginibus Temperācia
Iſti autem valde felices ſunt qui ſemper pre
dictas virtutes bene cuſtodiunt . Deū timēt
⁊ legem eius diligunt Et ideo male mori non
poſſunt / ſ3 deo ⁊ angelis eius valde cari et
acceptabiles erūt Nam vt dicit apls : Nō
eſt pſonaꝝ acceptor deus : ſ3 in omni gente qui
timet deum ⁊ opatur Juſticiam acceptus ē illi

Eccl' . xvi . Melior eſt vnus timens deū
q̄ mille filij impii Eccl' . i . Timenti deum
bene erit in extremis

Qualit͛ agit͛ cū iuſt9 ī extremis agit

Um autem Juſtus ī extremis agit Angelus ſui cuſtos cum multitudi- ne Angeloꝝ venit ⁊ animam eius de carcere carnis tollit Et cum maxime ⁊ dulciſ- ſime melodie cantu / cum incenſo lumine ac ſu auiſſimo odore ad celeſte pducit palacium ī ſpi ritualem Paradiſum. Tunc enī ſubito om- nia eius bona opera quaſi loquencia dicent. Tu nos egiſti / opa tua ſumus / non te deſeremus / ſꝫ tecum ſemper erimus / tecum ibi mus ad Judicium / quia p nobis ſine dubio corā deo glificaberis atqꝫ int͛ āgelos btōs in et nū letificaberis. De talibꝫ legitur in Apocal Beati mortui qui ī dn̄o moriūtur Aug9 Nō pōt male mori qui bn̄ vixit Jero9. Qui ī hoc tpe moritur nō plangend9 ē quia hac lu ce caruit ſꝫ congr̄tulandus eſt ꝙ de tantis ma- lis euaſerit. Illi enim deplorandi ſunt ī mor te quos miſeros infernus ex hac vita recepit Non quos celeſtis Aula letificandos Incluſit Mors enim Clauis Regia eſt: quā quidem

dominus exibet ad deliberandum amicos ſuos a carcere corporis. Mors etiam porta p quam amici dei fugiunt a manibus pſecutorū ad dei miſericordiam & gloriam Vn̄ Auguſtin9 ad mortem ſic alloquitur dicens / O mors de ſiderabilis finis omnium maloꝝ. pſenciū labo rū clauſula / quietis pncipium. quis excogita re poteſt vtilitates tuaꝝ beatitudinū Aplus Cupio diſſolui & eſſe cum xpriſto / Moleſtias huius vite quis ſuffiat numerare Corpa autē noſtra infirma ſunt ꝗuia & obſcura debilia fa me & ſiti dedita / frigore afflicta & multis ali is miſeriis repleta Jn generali reſurrexcōe Corpora electoꝝ & ſaluandoꝝ ſpecioſa erūt et pulcherrima quaſi radio ſolis pcuſſa / capil⸗ los habebunt auro ſimiles & formoſa erūt & tam decentis ſtature: ꝙ impoſſibile erit aliquod in eis deforme vel inhoneſtum poſſe inuenire. om nes moriuntur debiles / fragiles deformes paſ ſibiles ſ; electi reſurgent fortes ſtabiles Juue⸗ nes Pulcri & immortales. Talis enim ē mu tacio dextere excelſi

Qualit̄ agit̄ cum impius in extrēis agit

Cum autem Impius in extremis a-
git ⁊ iacet veniunt demones cū mag
no ſtrepitu conglobati / aſpectu horri-
biles / geſtibus terribiles qui aīam cum valido
clamore necnon tormento excuciunt ⁊ crudeli
ter ad inferni clauſtra ꝑtrahunt. Vn̄ Ber-
nard9 / Subito rapitur in mortem ⁊ ex imp-
uiſo anima eius rapitur a corpore / verūptamē
cum magno metu magnis qȝ doloribus ſepara
tur anima a corpore: Tunc enim ſubito appa-
rebunt horribilia loca penarꝫ / chaos ⁊ caligo
tenebrarꝫ. horror miſerie ⁊ confuſionis. tre-
mor auguſtie. timor tribulacōis. dolor horrē
de viſiōis) teror tremende manſiōis Vbi luc-
tus flencium / ſtridor dencīū. morſus ůmium
clamor dolencīū: fletus gemencīū ⁊ vox cla-
macīū. ve. ve. ve. vobis miſerrimis filijs eue
Tūc eciā oīa ſimul eius opa mala q̄ſi loquen
cia dicent ei: Tu nos egiſti oīa tua ſum9 nō
te deſerem9; tecū ſemp erim9. tecū ibim9 ad

Judiciū ut ꝑ nobis tōlit confundaris atq; in
inferno crucieris Creature etiā ꝯditoris cō
tra eū clamabūt ⁊ dicent venite venite diſꝑda-
mus eū quia totus fuit deditus Iniurie dei nr̄i
Vnū ſuo mō clamabit Terra · q̄re tā nequiſ
ſimum ſuſtineo Aqua · q̄re eū non ſuffoco
Aer · q̄re eū non deficio Ignis · q̄re eum
non comburo Mala beſtia · q̄re eum nō la-
cero Lapis · q̄re eū nō lapido Infern9 ·
q̄re eū nō deuoro ⁊ crucio / Nō ē dubiū qūl cō
tra impios oīa erūt armata quia ꝯtra oīa fe-
cerūt / Deū ⁊ omia ei9 p̄cepta ꝯtempſerūt Ange
los multiplr̄ irritauerūt Sc̄os ⁊ etiā feſta diſ
honorauerūt · hoīb; libent̄ iniuriati fuerūt ·
Creaturas etiā inferiores q̄s in beneplacitum cō
ditoris ordinare debuerūt / ī malū ⁊ Diaboli
volū ſeruire fecerūt Non ſolū ſufficiebat ſe-
metipſos / deo iniuriari · ſ; etiā alios frequent̄
ad dei Iniuriā ꝓuocauerūt : bonā conſciaz au
dact̄ Jugulauerūt / verā ūitatē ⁊ Juſticiā ſcie
ter iugulauerūt / ſcām caritatē ⁊ doctrinā ſa
nā longe in exiliū ire fecerūt · Correctionē et
dei eccleſiā magno odio habuerūt / ꝓpā volū

tatem & carnis voluptatem atqz mūdi vanita-
tem ſupra deū & eius mandatū dilexerunt
Non ergo ē mirū licet dominus in vltimo
die Judicij dicat impiis Diſcedite a me male-
dicti ī ignem eternum qui ꝑparatus eſt Diabolo
& angelis ſuis

De generali iudicio

E vltimo die Judicij) q̄ tanq̄ fur in
nocte veniet q̄ horrēda erit impijs So
phonias dixit . Dies ire Dies illa Dies tribu
lōnis & anguſtie Dies calamitatis & miſerie di
es tenebrarꝫ & caligīs Dies vlulat9 & clamo-
ris Dies nebule & turbīs Dies tube & clāgoris
Un̄ Criſo9 : Nā virtutes celi mouebūtur
. a dextris erūt peccata accuſancia a ſiniſtris .
infinita demonia . ſubt9 Chaos horrendū īfer
ni . Deſup iudex iratus / Intus Conſc̄ia / ex
tus vbi vix ſaluabitur iuſtus Yſaie xxiiij
Erubeſcet luna & cfundetur ſol Gloſa Cer
nēs illos qui ei9 luce fruebantur nichil dignū
dei bonitate feciſſe / Tunc reddet vnuſquiſqz

racionem coram deo et de omnibus quecunqꝫ fecerit vel locutus fuit . quibus auxilijs . quo merito et qua intencione hic ad aliquem statū vel gradum peruenerit . quomodo intrauit quo modo vixit . quomodo pseuerauit . quid didicit : quid docuit et in q̄li doctrina continuauit Bernardus . Sicut capillus non peribit de capite Ita nec momentū de corpore

Tulius Scrutabitur Consciēcia peccatoris et apto corde videbuntur littere peccatorū q̄ scripte sunt stilo ferreo Gregorius Tunc erit dominus blandus iustis et terribilis iniustis apparebit / excitabit dominus Iram suam contra peccatores et transgressores p̄ceptorū dei et dicitur dies Ire Ipse enim dn̄s p pph̄am dicit . Cum accepero tempus / ego Justicias iudicabo Item Deut . 22 . Si arripuerit iudiciū man9 mea . reddā vlcionē hostibus meis et hijs qui oderūt me retribuā Jnebriabo sagittas meas sanguine et gladius meus deuo rabit carnes et carnalit viuētes Psalmus Sicut ignis comburrit siluam . et sicut flamma comburrit mōtes / ita persequeris eos in

tempeſtate tua Criſo9 Tunc nec diuicie
p diuitibus nec filii pro parentibus Intercedēt
nec angeli pro hominibus ſicut ſolebant aſſu-
ment verbum quia natura Judicii non recipit
miſericordiam Sapīe. v. Tunc ſtabunt
Juſti in magna conſtancia aduerſus eos qui ſe
anguſtiauerūt & qui abſtulerūt labores eorū.
Gregori9 ī mor̄ Tunc cum eo Judices
venient qui nunc iniuſte pro deo Judicantur /
Aug9 : Mallent reprobi omne genus tor-
mentoꝝ ſuſtinere ꝙ faciem Judicis irati videre
Apoc̄. vi. dicentes montibus & petris. ca
dite ſup nos & abſcondite nos a facie ſedentis
ſuper thronum ; & ab Jra agni. ſi ſolum hec
audiendo ſint terribilia / ꝙtomagis paciendo
Auguſtinus ergo ſic ſcribens ait. Agat
omnia pro ſe ꝙ diu eſt locus iuſticie Jtem
Gregorius ī Omelia ſua : Jllum diem fra-
tres Kariſſimi ante oculos ponite & quicquid
modo graue cernitur ī eius comparacione leuiga
tur / Melius eſt enim habere pmeditacionem ;
ꝙ tocius mundi dominacionem

Quarta tabula

Who ſo wole haue helle wo as J hym telle
J heſte J bragge ay with the beſte
To meyntene ſynne J am full p̄ſte
Myn owne wille J wole haue ay
Thogh god ⁊ godemē all byd nay

Ernard⁹. Initium omnis peccati et cauſa totius pdicionis eſt Superbia Aug⁹, Superbia angelum fecit diabolum, Humilitas hominem deum. Superbia facit p̄cepta contempni, Humilitas cuſtodiri Bernard⁹: Omnis ſupbus intollerabilis eſt. Nā habitus eius ſupfluus Inceſſus pompoſus, ceruix erecta, truces oculi de ſuperiore loco centat, ſuas miſerias ⁊ facta iactat, ⁊ in obſequio reuerenciam non ſeruat

Aug⁹. Quemcunq3 ſupbū eſſe videris diaboli filium eſſe ne dubites Contra ſupbiā freq̄nter cogita, q̄ fuiſti, quis es, ⁊ q̄lis poſt mortem eris Un̄ Bernardus. Homo nichil alid ē q̄ ſperma fetidum, ſaccus ſtercorum

⁊ eſca vermiū Item ſi diligenter conſideres quid p os, quid p nares ceteros q3 meatus corporis tui egreditur, Vilius ſterquilimiū nunq̄ꝫ vidiſti. Honores vero non Impenduntur tibi ꝓpt̄ te, ſ3 ꝓ q̄ſtu qui exinde ſperatur Bona exteriora non ſunt tua naturaliter, ſ3 diuicie terre ſunt ⁊ de t̄ra tolluntur Gregoꝰ Qui de virtutib3 ſupbit, non gladio, ſed medicamine ſe interficiat. Qui ex ꝯſciencia quā habet extollitur, vn̄ debet illuminari excecat

I am sory in myn herte
For other mennys welfare ⁊ querte
I banne and bacbyte wickedly
And hyndre all that I may ſekyrly

Seneca. Quotquot felicium ſunt gaudia tot inuidoꝝ gemitus Jeroꝰ Inuidus ſibi credit abſtractum, quicquid alicui laudi ſit impenſū. Inuidꝰ cū ſtudio laborat pon̄e aliq̄ꝫ maculā ī ꝓxio Un̄ dr̄ eccl. ix. Bona ī mala u̇tit inſidiator ⁊ in electis ponit maculam Bernardus O quiſquis

es qui aliene ſaluti inuides pro certo vel tibi ipſi. quia perfecto non potes ſimul inuidere & viuere Gregorius. Qui a fratris ſocietate Inuidie flamma diuiditur, diuina caritate priuatur Idem. Penſent Inuidi quantum bonum ſit caritas qui alienum laboris opera nostra facit ſine labore Contra detractores Appoſtolus. Detractores deo odibiles Jeronimus Detractor & libens auditor, vterque Diabolum portat in lingua Bernardus. Lingua Detractoris eſt quaſi gladius triceps qui vno ictu tres animas interficiat Idem. Noli eſſe vite aliene Judex temerarius aut ſodulus explorator Bernardus, Illam animam diligit deus qui ſine ceſſacione ſe conſiderat Seneca Hoc ſolum peſſimos homines facit quod nemo ſuam vitam reſpiciat

I chyde I flite I manace faſte
Alle my fomen I doun caſte
Mercy on hem wille I not haue
But vengeaunce ſtrong ſo wood I raue

eronim9 : Ira iuſticiā dei nō opatur
q̄ ira animā conturbat vt inſanies ēē
credatur Bernardus Oīm vici
orū ianua eſt iracundia. Sicut enim aper ex
furore currit contra gladiū: ſic iratus currit
ad peccatū. Homo ergo iratus fugiendus eſt
ſicut canis rabioſus vel leo excitatus Sed nō
ꝑ quando homo non vult facē malū qd caro
concupiſcit; nec delectatur in delectationibus pec-
cati ſʒ reluctatur & reſiſtit eis deteſtando eas:
tunc purgacio anime eſt ⁊ corona: Ira tamē
diſcreta q̄ ad correctionē valet non ꝓhibetur

Unde Auguſtinus Iraſci autem fratri
vt corrigatur nullus ſane mentis reprehendit
Non enim fratri iraſcitur qui peccato frīs iraſ-
citur. Dicitur in pſalmo Iraſcimini et nolite
peccare Grego9 Faciētis pculdubio cul
pam habet qui quod poteſt corrigere et neglīgit
emendare

I irke full ſore with goddis ſeruyce
Goodnes wirke wille I in no wyſe
Idelnes ⁊ ſlepe I loue beſt

For in hem I fynde moſt reſte

Salomon Qui ſectatur ociū ſtul-
tiſſimus eſt . Ocioſus enī nō poteſt vn-
diq3 a demonibus ſagittari / Nam os eius eſu-
rit abaria / lingua eius vana verba / manus
vilia opera . cor honores . aures rumores . o-
culi vanitates / Ocioſus vero non gaudebit cum
electis in celo / & lugebit ineternum cum repro-
bis in inferno Unde Aplūs Qui non la-
borat non manducet . debet enim in obſequio
dei laborare qui de bonis eius vult manduca-
re Job Homo naſcitur ad laborem ſicut
auis ad velocitatem Jeronimꝰ Semper boni
operis aliquid facito / vt te diabolus inueniat
occupatum Gregorꝰ Nemo in huius vite
itinere torpeat laborare ne in patria eterna locū
perdat Jeroꝰ Sancti torquentur ſi negli-
gentes fuerint Grauis enim Accidia eſt
negligenter ꝑſoluere illud ad quod quis tene-
tur Grauior pretermittere omnino ex tedio
Grauiſſima vero alios impedire & a bono re-
trahere & ꝙ non poſſunt aliena bona equo a

nimo agere : Tales ſiqui ſunt quod abſit mi‐
ſerrimi ſunt ⁊ filij diaboli ſunt

De auaricia

I couetyse ay and wyles caſte
How that I may be ryche in haſte
Ful faſte I holde all that I wynne
Al though my part be leſt therinne

aulus Radix omniū maloꝝ eſt cu
piditas Qui volunt diuites fieri
incidunt in temptationes et in laque‐
os diaboli ⁊ in deſideria multa que mergunt
hominem in interitum Jeronimus Mul
tis mortem generauerūt diuicie Gregoꝰ
Demonū tabernaculum fit . qui in hoc ſecu
lo ꝑpter diuicias ⁊ honores laborat . quos poſt
ꝙ̄ conſecutus eſt tradit ſe luxurie ! Vt ꝙ aua‐
ricia congregat luxuria conſumat Jeremi
as Ve homini illi qui edificat domum ſu
am non in iuſticia

Gregor9 Quāta dampnatione plectendi ſunt qui aliena rapiunt / ſi dampnatione ferientur qui ſua indiſcrete tenuerūt Ambro9 Qui p̄clare viuit animū informat / vt neqꝫ diuitias neqꝫ honores querat Grego9 Auaricia deſideratis rebus non extinguitur / ſicut ignis qui fomenta ſuſcipit augetur Idem Cū cetera vicia nobiſcū ſeneſcunt / ſola auaricia in ſenibus iuueneſcit Seneca. Auarus nisi cum moritur nichil bene facit Ysid' Valde rarū eſt / vt qui diuicias poſſident ad requiem tendant Grego9 Qui bona mundi diligit velit nolit / timoris & doloris pene ſuccumbit Ambroſius Pauper in pecunia & diues in conſciencia / ſecurius dormit in palea q̄ꝫ diues in purpura

I loue my wombe aboue all thyng
Hym moſt to pleaſe is my likinge
I haue no reſte night nor day
Tyl he be ſerued all to his pay

Nde Paulus : Quoꝝ deus venter eſt
Jeroniꝰ Qui poſt carnem am;
bulant in ventrem ⁊ libidinem p̃ni
ſunt / q̃ſi irrationabilia iumenta reputantur
Gregoꝰ . Dominante vicio gule : omnes
virtutes per luxuriam ⁊ vanam gloriam obrui
untur Bernardus Calix demoniorum
crapula ⁊ ebrietas / Ebrietas aufert memoriã
diſſipat ſenſum : cogitat libidinem : inuoluit
linguam . corrumpit ſanguinem : confundit
naturam : perdit graciam ⁊ perducit ad damp
nationem Yſaias Ve vobis qui potentes e;
ſtis ad bibendum ⁊ viri fortes ad miſcendum
ebrietatem Jeroꝰ Qui inebriatur mortu;
us eſt et ſepultus Paulus Non eas poſt
concupiſcencias tuas Idem Qui xpiſti
ſunt carnem ſuam crucifixerũt cum viciis et
concupiſcenciis Jeroꝰ Nichil glorioſius
q̃ carnem vincere . nichil vilius q̃ a carne vi
ci Caſſiodorus Ve carni illi que hic ſupe
rata fuerit Salomon Noli eſſe in cõui;
uiuiis peccatorũ nec in commeſſacionibus eo;
rum qui carnem ad veſcendum conferunt

Eccleſiaſtici . ix . Sicut piſces capiun tur hamo & aues comprehenduntur laqueo / Ita capiuntur homines tempore malo

De luxuria

J loue foule loue of lecherie
Fornicacion and auoutrie
Fro ſinfull luſt J wille nat flee
Though J in helle for hit ay bee

Paulus Nolite fornicari quia adul- teri neque molles neque maſculorum concu bitores regnum dei poſſidebunt
Salomon Fornicatio infatuat ſapientes
Jeronimus Luxuria odibilis deo Jni- mica virtutibus Gregorius Cum luxu ria mentem alicuius occupauerit / bona cogi- tare non permittit . Plus placet latratus canum & mugitus boum quam oracio luxuriancium . propter peccatum luxurie factum eſt diluuium quod

omnem carnem de terra deleuit Jeronimꝰ
Contra impetum libidinis fugam arripe ſi
vis victoriam optinere Idem Nichil tā
inſanum q̄ pro momentanea delectatione eter-
nis ſe mancipare ſuppliciis Auguſtinus
O q̄ parua concubitus hora q̄ perditur vita et-
na Gloſa ſup iohēm Mortē carnis om
nis homo timet / mortē anime pauci Augꝰ
Sicut mors corporalis ſeparat animā a cor
pore ita peccatū mortale animam a vera vita
que eſt deus : O qualis eſt illa infelix anima
que a ſūmo deſeritur ⁊ diabolo occupatur / va
cuatur lumine ⁊ tenebris adimpletur . exhau-
ritur dulcedine / Inebriatur amaritudine
Perdit vitam ⁊ inuenit mortem
Criſoꝰ . Si quis poſſet videre vulnera a-
nime ſicut videt vulnera corporis / nunq̄ vi
deret vulnera tam grauia ⁊ tam lamentabilia
Auguſtinus Tollerabilius non fetet ca
nis putridus hominibus / q̄ anima peccatrix
deo Idem Audacior eſt qui cum vno pec
cato mortali dormit q̄m qui dormit cum ſep-
tem hoſtibus de morte ſua adinuicē ſacramēto

obligatis quaſi ad portam ſunt

Vñ p pphām dicitur Appropinquaue-
runt vſqꝫ ad portas mortis Canon Qui
in peccato mortali penitens eſt, moritur omni
no & ineternum cruciabitur & ſemper ſine ca
ritate torquebitur. Nemo de peccati ſui dimiſ-
ſione deſperet, cum ipſi veniam meruerūt qui
xp̄iſtum occiderūt. Deſperatio enim peior eſt
omni peccato Unde de iſto dicit ẏſidorus

Qui veniam de peccato deſperat, plus de
deſperatione q̄ꝫ de peccato cadit Jero9
Magis offendebat Judas deum in hoc ꝙ ſe ſu-
ſpendebat q̄ꝫ in hoc ꝙ eum tradidit. Confite
mini ergo peccata veſtra & penitenciam agite ap
propinquabit regnum celoꝝ Auguſtinus

Regnum celoꝝ nulli clauditur niſi ei qui ſe
excluſerit Idem Sicut ſcintilla ignis ī me
dio maris, ſic omnis inpietas viri ad miſeri-
cordiam dei

Quinta Tabula

Hec tria coinquinant hominem

y dere frendys I you pray Four thī
ges bere in youre herte alwaye . One
thinge is what thinge fileth a man
Another thing what thynge maketh a man
clene . The thirde is what thing maketh a mā
clene in clenneſſe . He fourthe is what thing
drawweth a man to ordeigne his wille to god
dys wille   As to the firſte weete wel/iij/
thinges maken a man foule / that is to ſaye .
Synne of herte . of mouthe . and dede
Vn̄ Gregoꝰ   Venīale obſcurat : mortale
obtenebrat   Eccl . xix . Qui negligit mini
ma dēdit paulatim in maiora

Peccata cordis

Heſe arne the ſynnes of herte ; errour
Hereſie Synfull ſtodye ! nat leuand

in the articles of the feith ſtedfaſtly. In foule
thoughtes thinkyng wilfully / Euyl delyte
and aſſente to ſynne hauig. Deſyre of euill
wicked wille. Euyl ſuppoſiug / vengeaunce
coueyting. hatrede / wrathe enuye. Ioye of o
ther mennys euylfare : Sory of her welfare
No pitye of hem that been in peyne or pouerte
Deſpyt of pore ſynfull men ? to riche men of
hir richeſſe for her riches. Vncouenable loue
Ioye or loue ypocryte / loue to flatre and pleſe
men : drede more to diſpleaſe man than god /
Synfull coueitinge of dignite or of benefice /
or of benefice worſchip or richeſſe or any other
thynge / veyn glorie of godes / of kynde or ani
Hop. of pour kyn / hauyng Pride of gentil
or Riche kyn and lignage. hauing Ioye of e-
uyl dede and ſchame of gode dede. ſory that he
dyd nomore euel / or ſory be cauſe that he did
not ſuche a ſynne the which he might haue do
yf he had wolde / pyne of penaunce / Vnſta-
ble of gode purpos. beyng loth to forſake ſin
ne ; nat hauyng luſt to here goddes wordys /
nor tende to the callyng of the holy goſt / loth

to ſerue god almighty and to kepe his commā
dementes and biddinges : and to doo gode.
Wille nat be obedyent to the biddynges and
ordenaunce of god and of holikirke / deſpyte
of techynge or counceill / ſinguler Witt Obſti
nacie / Jn Wille / ouerhope and Wanhope

De iſtis dicit dominus in ewangelio
De corde exeunt cogitaciones male. homici;
dia; adulteria: furta falſa teſtimonia ⁊ cete;
ra Hec ſunt que coinquinant hominē
Yſidorus Non ſolum factis ſ; eciam co;
gitacionibus delinquimus: ſi eis occurrenti;
bus illicite delectemur Idem Non enim
timendum eſt de malis que in cogitacione bo;
na veniant; ſ; magis gloriandum eſt ſi mēs
mala a bonis intellectu racionis diſcernat.
Bernardus Demonum eſt ſuggeſtioēs
ingerere. nr̄m eſt illis non conſentire. quot
enim temptaciones quis p̄ xpriſto ſuperat tot
gemmas p̄ciosas ad coronam ſuam immorta;
lem ſibi comparat. quando ergo male cogita
ciones cordi tuo offeruntur / eſto vero velud
daungeroſus epulator qui ſtatim cibos fetidos

vel non bene coctos vertit in faciem apponentis
ꝓſtrata Cito reſiſtit operi qui titillanti nō
accommodat conſenſum delectacioni

Proceſſus vicij

Ota hic ꝙ proceſſus vicij ſeptiformis
eſt Suggeſtio Diaboli ſꝫ fomes pecca
ti non eſt peccatum ſꝫ occaſio peccati .
poſtea mouetur ſenſualiter ex ſuggeſtione vel
aliunde ⁊ fit primus motus peccati Secun-
dus in delectacione Tercius in conſenſu
Quartus in actu Quintus in conſuetudi
ne Sextus in glorificacione ⁊ obſtinacione
Septimus in deſperacione

Peccata oris

These arne the ſynnes of mouthe .
Outrage : vnlefull taſtyng . etinge
or drinkynge / Idel Jangling worde
of harlotrie ſpekynge . Goddes holy name

In veyn takynge . leſſynges . Fals bekenyng
Veyn ſweringe / forſwerynge / ſklaundrynge
Skornynge / Bannyng / Bakbyting / Dyſ=
corde ſowynge / Fals demyng / Wronge vp=
braydinge : Preuyte or other mennys coun=
ſell falſely diſcoueryng / flitinge : manaſinge
gretely boſtyng / fals witnes anenſt oure e=
uyn criſten berynge . euyll counſell to other
men yeuynge / flateryng / euyll dedys pray=
ſinge / gode dedys peruertynge / Criſt or hys
worde / or any of hys ſcornynge / ſklaun=
dring or deſpiſing / Vnſkilful pletinge / veyn
arguyng / foly laughinge . ſkornfull blerige
Proude and preſumptuous ſpekyng . Noyſe
& Joye in chauntinge / as for to ſaye to ſynge
more for preyſing of men thanne of god

Dn̄s p̄ pph̄am dicit Prohibe linguam
tuam a malo & labia tua ne loquantur dolum
Sicut enim elegis que deſcaris / ſic elige quid
loquaris . quia mors et vita in manibus lin
gue Salomon Qui cuſtodit os ſu
um & linguam ſuam / cuſtodit ab anguſtijs
animam ſuam

Jero⁹ Noli eſſe aliene vite iudex teme-rarius ꝗ ſedulus explorator Bernardus Illam aı͞am diligit deus que ſine ceſſatio-ne ſe conſiderat Seneca Hoc ſolum hom̄i-nes facit peſſimos . ꝙ nemo vitam ſuam̄ reſpi-cit Criſo⁹ Vis apparere ſanctus circa vi-tam tuam / eſto auſterus circa vitam alioꝝ̄ benignus

Peccata actus

These arne the ſinnes of dede . ydola-trie . Nigromancie . Trecherie . Ty-rauntrie / traytrie . manſlaghte . Sacrilege Symonye . Apoſtaſie . glotonye / Lecherie / Dronkenhede / fals enditing / wronge empri-ſonyng / foly feghtinge / or any man hur-tinge : or ſynfully hyndrynge in his body or in his name / or in his catell / thefte / raueyn Extorcion / vſure / deceyte / vſyng of fals weyghtes or meſuring . ſellinge of rightwyſ-

nes . lettynge of goddes ſeruyce or of goodnes Brekynge of vowes . Myſpendynge of any ſondayes or halidayes : Waſtynge of tyme / hauntinge of veyne iapes or any veyn ſonges Enſample of euyll leuyng to other folke ye: uynge / newe guyſes vpbringyng : Rebelnes agayneſt goddys lawe or hys byddynge ; Sturdynes agayneſt goddes ȝerde : Not cor; rectinge ſynne . or any fals querell witing; ly and wylfully mayntenynge : goddes pre cious body in dedly ſinne receyuynge / Any yefte of god goſtely or bodely myſpendynge or viciouſly to withholde from the body reſo nable ſuſtenaunce ou to yeue alſo youre body outrageouſly to ſynne touchynge your fyfe wyttes that is for to ſaye : in ſighte : in herige In ſmellynge In taſtynge : In touchyng / In ſendynge tokenes . In beknynge ? or in yeftes folyſly geuynge to ſynne bodily or goſtely ? or cuſtomly ? to reſceyue nat the circunſtance of ſynne . as tyme : place manere : noum; bre : perſone : dwellynge : For theſe make the ſynne more or leſſe.

Alſo other maner ſynnes there beth of omyſ-
ſion. that is of leuyng of gode dedys vndon
whiche we ſchall doon. nought ofte leuande
preyſande or thankyng god of his yeftes and
benefetes: not geuand tent to honour of god
& praiers but rabland on thaym & recke neu̇
ſo they be ſayde neglygently: nought confor-
myng oure werkys & oure willes to goddes
biddynges & wille. nought doyng the gode
dedis that we doo in gode entent & because to
please god & come to his bliſſe. nought diſpo
ſing vs to receyue grace (and if we haue reſ-
ceyued grace / not vſe hit as we ſchulde doo.
Not ſone for goddes ſake & charitee forgeuing
thaym that vs hath greued: Not ſtandyng
ſtrongly ageyn temptacion. nat pesand them
that been at debate. not techand hem that ben
vnkonning / not amendyng hem that ben a-
mys / not kepyng trouthe to god & to oure e-
uyn criſten at oure power. not yeldynge a
gode dede for an other if we may: not com-
forte hem that ben in ſorowe & ſekeneſſe / pou̇te
and penaunce. not amending vs of our ſyn

nes haſtly but liggand in hym p̄ſumptuouſly
in truſt of mercy

Ontra p̄ſumptionem legitur Ec-
cleſiaſtici . v . Non adicies peccatum
ſuper peccatū & dicas miſericordia dei
eſt magna Gregorꝰ : Cum miſer homo ī pec
cato labitur / ſuadet eū diabolus ne peniteat /
aut confiteatur peccatum : leue & modicum eſſe
peccatum in corde eius affirmat : mīam p̄di-
cat / longum vite ſpacium p̄mittit / p̄manere
ī peccato diabolus ſuggerit vt ſic ī contemp-
tum dei & deſperacionem ſui Judicat & perdat
Eccl' . iij . Ve promiſſio nequiſſima
multos perdidit Gregorꝰ de ſpe in caſſum
p̄ſumit timere deum qui in ſuis opibus renuit
Auguſtinus Qui non vult abſtine-
re a peccato cum poſſet : inflictum eſt ei non
poſſe cum velit Criſoꝰ Sicut nauis
fracto gubernaculo illuc ducitur quo tempeſta-
te impellitur : Sic homo diuino auxilio per-
dito non quod vult deus agit ſʒ quod diabo-
lus Auguſtinus Hac animaduerſio-
ne percutitur peccator vt moriēs obliuiſcatur

ſui qui dum viuet oblitus eſt dei Bernar=
dus Quanto diutius expectat nos deus vt
emendemur tanto diſtrictius iudicabit ſi neg
ligamus Unde Auguſtinus Audacior
eſt qui cum vno peccato mortali dormit q̄ qui
cum ſeptem hoſtibus de morte ſua adinuicē ſa=
cramento obligatis Dn̄s Qui veniam de
re penitentibus ſpoſpondit : diem craſtinū nō
pmittit . Ipſe enim in euangelio dicit . Et
vos eſtote parati ; quia qua hora non putatis
filius hominis veniet

Hec tria lauant ab omni peccato xpianū

s to the ſecond : Wete ye weel thre
thinges maken a man clene

ne is ſorowe of herte . and hym
behoueth to been in wille to ſynne no more

Grego⁹ Quod omnipotens deus per cō
punctionis gratiam viſitat / illos paſtoris ſen=
tencia abſoluat Yſid Grandia peccata gn
dia lamenta deſiderant Aug⁹ Nam qui
ſic alia deplorat vt alia adhuc committat pe=

nitenciam agere aut ignorat aut diſſimulat

nother is ſhrifte of mouthe and that be-houeth haſtely to be maked & withoute depar-tinge De primo dicit Bernardus Adhuc nobis vigilie ꝓponuntur / vt vigile-lemus & ꝓocupemus ſcd'z faciem in confeſſiōe

De ſecundo dicit ysidorus Si patet vicio fit ex magno puſillum . Si latet fit ex minimo magnum

De tercio dicit Auguſtinus Con-feſſio omnium peccatorum Inicium omnium bonorum operū eſt & cum deo facit pactum . Dic ergo vni poteſtatem habenti omnia pecca-ta tua : vt deus coram milibus in iudicio te-gat ea / Si tu tegas & abſcondas ea in omni conſpectu ad tui confuſionem nudabuntur et detegentur

The thirde is ſatiſfaction / that ys faſ-ſtynge / prayer / and almuſdede

Unde de iſto dicit ysidorus

O penitencia / que preciosior es auro et argen-to / Per te enim mors deſtruitur / Diabolus fugatur . vita inuenitur . Deus reperitur .

Infernus clauditur . celum aperitur

Idem Omne peccatum per penitenciam recipit vulneris ſanitatem Aug9 Penitencia vitā mortuo impetrat & in fine a morte liberat / non tamen ita quod omnino penā nō ſenciat / niſi tanta fuerit vehemencia contritionis quod ſufficiat a delicti punicione

s to the thirdde What thing maketh a man clene in clenneſſe : There arn . vi . thinges

Ne is aſſiduel thought of deth & of the perilles & peynes that ſodenly ſinne draweth a man Inne Eccl . vij . Memorare nouiſſima tua & ineternū non peccabis Ibidem Cor ſapientū vbi triſticia eſt : cor ſtultoꝝ vbi leticia eſt

n other fle fro wicked companye . For ſuche as a man drawith him to / ſuche ſchal he bee or wors Aug9 Neceſſe eſt vt quorum vis habere conſorcia / eorū ſeqẽris veſtigia

Crisoſ9 Nichil . n . tam nociuū vt pnicioſa ſocietas : Melius eſt habere maloꝝ odiū quam conſorcium

The thirde ys temperaunce and discreci on in mete and drinke Glosa sup Matheo In pugna xpristi prius contra gulam agi tur / quia niſi hec prius refrenetur fruſtra con= tra alia vicia laboratur Grego9 per gu= lam pmi parentes mortui ſunt / Unde hoc vici um maxime timere debet ſucceſſio ne generalis morbus tranſeat in heredes

The fourthe ys honeſt occupacion and p= fitable Unde Jero9 Semper aliquid boni operis facito vt te diabolus inueniat occupatū Augustinus Non facili capitur a temp tacione qui bono vacat exercitio

The fyfthe is beſyneſſe to kepe thy . v . wittes fro all wicked thynge . Thyn eyen fro foly ſeynge . Thyn eres fro bacbitinge & wic ked hering : Thy noſe and thy mouthe from vnlefull ſmellynge taſtinge and ſpekyng Thi handes thy feet and all thy body fro ſynfull touching and werkyng Eccl . vi . Ubi non eſt ſpes id eſt cuſtodia ſenſuum diripietur poſſeſſio ; Et ſicut dicit Propheta Mors egre dietur per feneſtras . i . per / v / ſenſus corporis

The ſixthe is ofte and gladly here or rede goddes wordes and holy ſcripture Gregorius in Omelia Cibus mentibus eſt ſermo dei Sicut enim ex carnalibus eſcis alitur caro ex diuinis ita verbis interior homo nutritur & paſcitur Unde Jeronim9 Ama ſacras ſcripturas & vicia non amabis

sto the fourthe. What thyng draweth a man to ordeigne his wille to goddys wylle : ther arne thre thynges Ne is Example of holy men and women that loued wel god and his lawe and wiſely faught and ſtrongely ſtode bothe day and nyght agaynſt temptynge of the feende and the worlde and the fleſch And if we folowe hem on eerthe ful ſekirly ſchall we bee with hem i heuene. Paulo teſtante qui ait Quoniā ſicut paſſionū ſocij eſtis ſic eritis & conſolacionis in xpriſto iheſu dn̄o noſtro

N other is the grete goodnes and mercy of almyghty god : that deſpiſed none, but gladly and with ioyfull chere receyueth alle

them that wille forſake their ſynnes and yeue hem to penaunce and mekely come to his mercy

Contra deſperationem

Contra deſperationem dicit Dominus in Ewangelio Nolo mortem peccatoris ſz magis vt conuertatur ⁊ viuat

Item alibi Non veni vocare iuſtos / ſed peccatores ad penitentiam / q̄ cito dominus ꝑ/paratus eſt in ꝑfinitam imitare ſentenciam / Multipharie autem multiſqz modis dominus noſter ihesus xpriſtus vocat peccatores ad confeſſionem ⁊ penitenciā . s . conſolacione beneficij , Inſtructione ꝑcepti / Imitacione exempli Inſpiracione conſilii . nouitate miraculi . diſtrictione flagelli Vn̄ Apl's in voce dn̄i Ecce ego dominus ſto ad oſtium ⁊ pulſo / ſi quis audierit vocem meam ⁊ aperuerit michi ianuam introibo ad illum

Auguſtinus Regnum celoꝝ nulli clau⸗
ditur niſi illi qui ſe excluſerit Item Si⸗
cut ſcintilla ignis in medio maris / ſic omnis
impietas viri ad miſericordiam dei Item
Nemo de peccati ſui dimiſſione deſperet (cū
ipſi veniam meruerūt qui xpriſtum occiderunt
Yſidorus Qui veniam de peccato deſpat
plus de deſperatione peccat ꝙ̄ de culpa cadit.
Jero⁹ Magis offendebat Judas deum ī
hoc ꝙ ſe ſuſpendit : q̄ꝫ in hoc ꝙ eum tradidit
Si enim ad veram penitenciam conuerti volu⸗
mus Intereceſſores paratos habemus / s / ſanc⸗
tam Mariam Dei eccleſiam ⁊ omnes ſanctos
The thirdde is ; ofte thinking inwardly of
the wondirfull bliſſe of the hye kyngdom of
heuene and alſo of the dredfull ⁊ horable pey⸗
ne of the depe pyt of helle / Whiche arn more
than any tonge can telle. or ere may here. or
eye may ſee (or herte may thinke. For hit ys
ſoo that in heuene mighte no man leue for mo
che Joye and bliſſe ; were not the godeneſſe of
god and hys mighte. that wole that hys frē
dys that louyd hym and hys lawe and wyl

fully keped his biddynge in eerthe and flede
hys forbiddynge : haue myghte or ſtrenght to
laſte in ſo wonderfull Joye and bliſſe withou
ten eende . Ne in helle might no man leue for
moche ſorowe and woo . were not the Ryght=
fulneſſe of the myghte of god : that wole that
his enemyes that hated hym and hys lawe ⁊
wolde not kepe hys biddynges on eerthe nor
flee hys forbiddyng : haue myght or ſtrenght
to laſte in ſuche horrible peyne and woo with=
outen eende

De gaudijs celi

E gaudijs celi Auguſtinus ſic ſcribens ait Ibi erunt quecun= qȝ ab hominibus deſiderantur vita ⁊ ſalus Copia glorie honor pax ⁊ omnia bona Unde Paulus Apoſtolus dicit Oculus non vidit nec auris audiuit nec in cor hominis aſcendit : que preparauit deus

diligentibus ſe Ewangelium Fulge-
bunt iuſti ſicut ſol in regno patris eorum
Anſelmus In illa die obediencium ca-
pita corona celeſtis circumdabit et paciencium
gloria in enarrabili ſplendore fulgebit
Pſalmus Ego dixi Dii eſtis et filii ex-
celſi omnes Auguſtinus Que enim lin
gua poterit dicere : quis ſenſus cogitare vel que
mens poteſt eſtimare / q̄ſ te ſit glorie / Deū ſem
per p̄ſentē habere / ſemp videre / ſemp preſide-
re / cuius pulcritudine mirantur angeli / cu-
ius imperio ſuſcitantur mortui / cuius lux tam
ſolem obſcurat Vt in eius compatione nullam
habeat claritatem / cuius faciem ſi omnes in
carcere inferni viderent . nullam penam nul
lam triſticiam nullam dolorem ſentirent
Item Auguſtinus Quilibet ciuis in
celeſti patria habebit ſeptem glorias in corpore
et ſeptem in anima / In corpore quidem habe-
bit pulcritudinem velocitatem / fortitudinem
libertatem ? voluptatem ; ſanitatem et Immor
talitatem . In anima autem habebit has . 8 .
ſapienciam Amiciciam Concordiam Poteſ-

tatem. Honorem. ſecuritatem et gaudium in perpetuum

De penis inferni

E penis inferni dicit Gregorius Erit in inferno frigus insuperabile Ignis inextinguibilis, Vermis immortalis. fetor intollerabilis. tenebre palpabiles flagella cedencium. horrenda viſio demonum. deſperatio omnium bonorum

Jeronimus In inferno eſt fames et ſitis infinita Augustinus In inferno plures effundentur lacrime quam in mari ſunt gutte

Unde Bernardus dicit Nichil ibi audietur niſi fletus et planctus. gemitus et vlulatus: Merores et ſtridores dencium, Nichil ibi videbitur niſi vermes et horribiles facies tortorum atque teterrima monſtra demoniorum Unde Job Vbi nullus ordo ſed ſempiternus horror inhabitat

Aug9 Si ſcirem patrem meũ in inferno / non plus orarem p ipſo q̄ p diabolo

Iſidorus Vis autem nunq̄ eſſe triſtis bene viue : Serena conſciencia triſticiã leuiter ſuſtinet . Bona vita ſemper gaudiũ habet . Nichil enim iocundius ⁊ ſecurius bona conſciencia . Conſciencia autem bona titulus eſt religionis : tipus ſaluationis / Ager benedictionis : ortus delitiaꝝ / gaudium angelorũ Archa federis / Theſaurus regius . Aula dei Habitaculum ſpiritus ſancti Criſo9 ſuper Matheo Sicut hominum in conſpectu gratioſa facta eſt facies pulchra / ſic in oculis dei cõſciencia munda Unde Apľus Gloria nr̃a eſt teſtis conſciencie nr̃e Qui habet bonam cõſcienciam audacter conſpiciet in deum in die iudicij . qui illam non habet confuſ9 cadet Multi querũt ſcienciam pauci vero conſcienciam

Quibus Bernardus dicit Stude noſcere te quia multo melior ⁊ laudabilior es ſi te noſcis q̄ ſi te neglecto noſces curſ9 ſideꝝ vires herbaꝝ ꝯplectiones hoim / naturas aĩaliũ ⁊ habere omnium celeſtiũ ⁊ terreſtriũ ſcienciam

38

Nota

Ecce homini: Nūc habes ante te bonū et malum. lucem et tenebras: diem et noctem: potes eligere quod vis

Seneca tibi dicit Si vis omīa tibi ſubici. ſubice te racioni Eccl. iiij. Non contradicas verbo veritatis ullo modo Johīs. viii. Vos cognoſcetis veritatem et veritas liberabit vos. Si quis ſapiencia indiget poſtulet a deo et a ſapientibus ſpiritualibus.

Eccl. i. Omnis ſapiencia a domino deo eſt et cum illo fuit ſemꝑ et eſt ante deum cui ſit laus virtus gloria ꝑ īfinita ſecula ſeculorum Amen

Sexta Tabula tractat de quodam Rege habente q̄tuor phōs

Legitur quemdam regem quondam fuiſſe qui habuit q̄tuor phōs ī regno ſuo In quo regno multe plage (multa infortunia et multi defectus fiebant ī ꝑlis

Rex autē videns ſeipm̄ nullo peccato vulne ratū mirabatur valde ⁊ diligent̄ inquirebat a p̄dictis q̄tuor phīs q̄ de cauſa hec īfortunia ma gis agerentur ī ꝑplis in tpe ſuo, q̄ꝫ in tempore predeceſſorū ſuorum

Rimus phūs dixit Might is right

Un̄ illd̄ ÿsaie. lix. Conuerſū eſt retrorſū Judiciū, ⁊ iuſticia longe ſtetit, corruit ī platea ūitas ⁊ equitas nō potuit īgredi Ori genes: Om̄s qui p tēporalibꝫ ⁊ mūdalibꝫ re bꝫ iuſticiā deſerūt, Deū qui iuſticia ē vendunt

Light is night Un̄ in ewangelio

Ve hōi illi p quē ſcandalū venit, p cū ſcā dalū venit qui alios malo exemplo corrumpit

Grego⁹ primo Paſtoꝝ Tot mortibus digni ſunt, quot ad ſubditos ſuos perdicioſ exempla tranſmittūt Radulph⁹ ſup Leuit

Qui ꝓximi ſui conſciam aliq̄ praua per- ſuaſione vel exemplo corrūpit, ⁊ ſemetipſum ⁊ ꝓximum ſpiritualiter interficit Dn̄s au tem in Leuit dicit Time inquit dominum deū tuū vt viue poſſit frater tuus apd̄ te. hoc eſt vt ſic viuas q̄ frater tuus p tuum exem-

plum vitam poſſit habere non mortem

Fight is flight Auguſtinus Eñ agere & illicita non phibere / connſenſus eſt er; roris Grego9 . Facientis paul dubio cul; pam habet qui quod poteſt corrigere negligit e; mendare Apls Qui ſuoꝝ & mxime do; meſticorũ curã non habet : fidem negat & ẽ in fideli deterior Grego9 : Quia falſa pieta te ſupatus ferire Heli delinquentes noluit fi lios apud diſtrictũ iudicem . ſemetipſum cum filiis crudeli dampnatione percuſſit Idem Sacerdotes pplꝰ oꝝ iniquitate dãpnantur ſi eos aut ignorantes non erudiant aut peccan tes non arguant

Eaindus phũs dixit One is two

Vñ in ewangelio Õme regnũ in ſeipm̃ diuiſũ deſolabitur Grego9 diſcenden tes nulli boni opis deo ſacrificiũ immolant : q̃ diu a xpianoꝝ caritate diſcordant Aug9 Si deſit caritas fruſtra habentur cetera Ambro9 Sicut ſine via nullus pueniti quo tendit / Ita ſine caritate que dicta eſt via non poſſunt ambulare homines ʒ errare

Frende is woo Hoc poteſt intelligi qn̄ homines ⁊ precipue potentes verum pacem ꝰ iuſticiā aut dei eccleſiam ſtrangulant quibꝫ ꝑncipaliter ꝓpter deum militare deberent

Weel is woo Scriptum eſt enim ꝙ deus poſuit tremorem capitis ſuper Chaym Unde tremulum habet caput om̄is diues auarus qui mentem tremulam habet ne ſuam pecuniam amittat Unde Seneca Auarus Inſidiatores metuit : Videt enim potenciorem ſe ⁊ credit ēē raptorem . Videt pauperem ⁊ ſuſpicatur eū furem . Quanto enim plus habūdat diuicijs : tanto plenior eſt miſerijs

Unde gregoꝰ Qui bona mundi diligit velit nolit timoris ⁊ doloris pene ſuccumbit

Seneca Auarꝰ niſi cū moritur nichil boni facit

[T]ercius Phūs dixit Luſt hath leue Criſoꝰ ſup mathꝫo Nulla res ſic ꝑſcidit virtutem , ſicut corporalis voluptas Bernardus Ede lauciue Potare ſapidius . pulchrius veſtiri . curare mol-

lus : orare breuiꝰ. Vigilare parcius coram deo nichil vilius. Voluptates enim temporales ad amaritudinem eternam pducunt Jeromi⸗mus Qui post carnnem ambulannt in ventrem ⁊ libidinem pmi q̄ſi irracionabilia iumenta reputantur Gregoꝰ Illa miſericordia plena eſt crudelitate que ſic deſeruit carni vt anima iugeletur Paulus Si ſecundū carnem vixeritis morienimi Jeroꝰ Nichil vilius q̄ a carne vinci. nichil glorioſius q̄ car⸗nem vincere Thef is rete Auguſtinus

Ve illis qui viuunt vt augeant res pitu⸗ras vnde eternas amittant Jeremias

Ve qui edicat domum ſuam / non in iuſticia Abucuc Ve qui congregat non ſua Lincoln̄ Ve illis qui dicunt Faciamus mala vt veniant bona quoꝝ dampnacio iuſta eſt

Pride hath leue Unde Pſalmus Irritauerunt eum in adinuencionibus ſuis ⁊ multiplicata eſt in eis ruina Bernardus ſupbienti angelo qui nec aliquid dixit nec fecit ſꝫ tantum ſupbiam cogitauit non peperit deus q̄uis ſignaculū cuius fuerit plenus ſciencia ⁊ p⸗

ſectus deore Nunquid tibi puluis ⁊ cinis qui extollis te cordis elatione / oris locutione habi⸗tu ⁊ opatione Et ſic quatruplex eſt ſupbia ho⸗minis / cordis / oris / opis ⁊ habitus Item Auguſtinus Contra deum ſupbire eſt eius pcepta tranſcendere David autem dixit Non habitabit in medio domus mee qui facit ſupbiam

Quartus phūs dixit Will is rede Unde in pſalmo dicitur Nolu it intelligere ut bene ageret Prouē⸗biorū . ij . Via ſtulti recta in oculis eius / qui autem inſipiens eſt audit ꝯſiliū Sapīe . i . In maliuolam animam non introibit ſapien cia nec habitabit in corpore ſubdito peccatis

Witte is qued Unde Paulus Erit enim tempus cum ſanā doctrinā non ſuſtine⸗bunt ſʒ ad ſua deſideria coacernabunt ſibi ma⸗giſtros prurientes auribus ⁊ a veritate quidem auditum auertent / ad fabulas autem conuer tentur Auguſtinus Iuuentuti malorū hoīm venenū ē quicquid virtus pcipit / eſca uō quicquid diabolꝰ ſuggit Criſoſꝰ verbum

dei illuditur a malis ſicut quondam xpriſtus illudebatur a Judeis Unde in pſalmo Vniuerſa vanitas omīs homo viuēs . i . viuēs ſecundū hominē non ſecundū deū Auguſtinus Sicut mors corporalis ſepat aīaz a corpore Ita peccatum mortale aīam a vera vita q̄ eſt deus Item nota ꝙ q̄ diu homo ī mortali peccato eſt / oīa bona opa ſua mortua ſūt quia facta ſunt in mortali peccato / ⁊ ideo nō valent directe ad vitā eternā optinendā tamē valent ad tria vel ad aliqd̄ iſtoꝝ triū : primo ad ſuppliciū ſubleuandū in inferno / Secūdo ut dominus citius illuſtret ⁊ illuminet corda eorū ad penitenciā / Tercio ad pſpitatē habendam in terra Unde Gregorius Dentur reprobis bona que in vita ſua appetunt quia deſpatis egris om̄e qd̄ deſiderant non negatur Item valebunt ad alia duo . s . ad aſſuefactionem bonoꝝ operū . i . ad vſum ? Item credendum eſt ꝙ diabolus non habet in eis tantā poteſtatem q̄tam haberet ſi ſemper malum exerceret

Praye you all my freendys dere
Sumwhat of the boke of Wiſdom here
How he ſpekes to all maner of men
That ſchulde other rule teche and ken
Outher bodily or goſtly
To hem he ſpeketh ſpecially

He calles euery man a kyng
That here has cure or gouernyng
He biddes thaim loue god in hys lawe
And teche it other to kepe and knawe
And ther aboute euer to be moſt beſye
And than ſchall they in heuene crouned bee
And haue more worſchip and honoure
Thanne euer hadde kynge here or emperour

Gregoꝰ Nullū ſacrificium ita placet deo ſicut zelus aīaꝝ Item Ille apd deū magis ē ī amore qui ad eius amorē plurimos trahit Si magnū eſt paſcere ventres morituros ꝗ multo magis ē paſcē animas victuras

But and they here ſeke dignitee
Worſchip welthe or welfare bodilye
And goddes lawe fro thaym withdrawe
Wham they ſchulde it do to kepe and knawe
In grete peyne mone they bee
For her ſtaat or dignitee
That they hadde thurgh goddys grace
And ſith to hym vnkynde was

Aplūs Qui ſuorꝫ ⁊ maxime domeſticorꝫ
curā non habet fidem negat ⁊ eſt ī fideli dete-
rior Gregorius. Facientis ꝓcul dubio cul-
pam habet qui quod poteſt corrigere ⁊ negligit
emendare Bernardus Multitudinē iniqui
tatū mearꝫ expaueſcens aliorꝫ tranſgreſſioēs
reprehendere timui ⁊ ideo mortis auctor extiti
qr vir9 qd̄ clamando expellere potui nō expuli

Sōme of god ſtande here none awe
And that they ſchulde afterward knawe
Whan they in helle ſtronge peynes fele
Whan time of mercy is paſt euery dele

Paulus Qui inſipiens eſt in culpa / ſa-
piens erit in pena Unde Gregorius Re-
probi nunq̃ niſi in pena ſuã culpam cognoſcũt

And ſomme they be that yeue them mekyll
To the world that ys bothe fals and fekyll
On hit their loue moſt they ſette
And hit be loue of god moſt wille lette
It ſcheweth to hem many a thyng
That to the fleſche is grete likyng
Hit biddes hem wirke and folowe his wille
And alle hys wille he ſchall fulfill

Many hym folowe and do ful Ill
Therfore they ofte falle in grete perill
He ledeth them forth with trauntis & wiles
But atte laſt he hym begyles
To the feende he is trewe ſeruaunt
For he brynges his freendys to his hande
He teches here freends many a thyng
Agayn goddes lawe & his biddyng
Who ſo therfore his frende wille bee
Enemy to god ful euen is hee

Apl's . Qui vult eſſe amicus huiꝰ ſeculi / inimicus dei conſtituitur

Mores mundiales

This worlde we may knowe and kenne
By the maners of worldly men
Som̄e arn̄ to beſye bothe nyght and daye
Aboute the world that ſone paſſed a waye
For worſchip & welthe trauayle faſte
But heuene to wynne they haue no haſte

Gregoꝰ ī mor̄ Ve qui temporalia diui-
nis ꝑponitis / fortes ad ambulādū ī via mū-
di ꝫ debiles ad īgrediēdū viā mandatoꝝ̄ dei

To mayntene ſynne ſomme can grete ſkille
And wrong preue right for gifte they wille
Therfore this worlde holdeth hem ful wyſe
For moche they knowe of his qwentiſe

Un̄ Lincoln̄ Ve illis qui dicunt . facia-
mus mala vt veniant bona quoꝝ dampnatio
iuſta eſt Auguſtinus O lucra dampnoſa
Inuenis pecuniā & ꝑdis iuſticiam q̄m nō deberet
homo velle ꝑdere ꝑ aliquo ꝑcio ſub celo

Summe make grete Joye in here folye
Jn glotonye pride and lecherye
And folowe al her fleſſhely luſt
And there aboute doo ofte grete coſte
For ſo her fleſch haue his welfaare
For their ſoules haue they no care

Unde Jeronimus Qui poſt carnem ambu-lant in ventrem et libidinem proni quaſi irrationa-bilia Jumenta reputantur Gregorius Jllos diabolus temptare negligit : quos iure hereditario ſe poſſidere ſentit Jeronimus Tanta in inferno inter demones erit Jnopia quanta hic fu-erit deliciarum copia Apocalypsis Quantum glorifica-uit ſe diliciis ſuis tantum date ei tormentum et luctum . ſecundum gloriam eius ſic erit ignominia eius

Summe ofte deſpiſen goddes biddinges & lawe
And all holy mennis teching & ſawe
With laghing & ſkornyng & froward ſayng
And this wole haue a foule eendyng
Leuethit wele withouten lye
God hath ſworne ye ſchall abye

For ſuche men wille nat be reuled after ſkille
A while god ſuffreth hem to haue alle her wille
But after he wille on hem ſende
Stronge vengeaunce but they amende

Dominus p pphetam dicit Vocaui ad planctum ⁊ fletum ⁊ ecce gaudium ⁊ leticiam iuraui in memetipſo : ſi hec iniquitas dimitte-tur ẏſaias Ve vobis qui dicitis Bonum malum ⁊ malum bonum Criſoꝰ Verbū dei illuditur a malis ſicut xpriſtus quondam illudebatur a Judeis Augꝰ Juuentuti malorum hominum venenum eſt quidquid vir-tus pͣcipit . eſca vero quidquid diabolus ſug-gerit

He may be called bothe witty and wyſe
That worldly maners can weel deſpyſe
And folowe hym not in no thyng
That is goddes lawe and hys bidyng
But ouer to go d hath hys eye
And after his biddyng wille ruled be ay

Un̄ p pphām dicit dn̄s Sup quem re=
quieſcit ſpūs meus / niſi ſup humilem contri=
tum ſpiritum ⁊ trementem ſermones meos

Gregoꝰ Om̄s qui diuina metuūt ꝑcep=
ta tabernaculū dei fiunt Origen̄ Omnis
qui obedit verbo dei requieſcit ſpūs in eo

Worldly wiſdam is but verray folye
Before god and his ſeruantes holy

Paulus Sapiencia huius mūdi ſtulti=
cia eſt apud deum
His riches riche and worſchip grete
Nys it but fantam and diſceite
Wher with he hath many may defyled
And atte laſte hem begyled

Scriptum eſt enim Omne quod eſt in
mundo aut eſt concupiſcencia carnis aut concu
piſcencia oculorū aut ſuperbia vite

In the worlde what ellys ſee we
But wretchidneſſe and vanitee
A place it is of grete gyle

Of treaſon diſcorde and tyrauntrie
Of trauayle tene and vylanye
Of peyne and ſynne and of folye
Of newe guyſes vpbringyng
Of euill enſamples full grete plenty
Of ſcorning & ſklaundring wickedlye
Of chidyng of moche feghting folyſlye
Of banning and bacbiting priuely
Of flatering and fals feyning ſotely

Peccata capitalia

Of pride enuye and lecherye
Of ſlouthe of wrathe and glotonye
Of fals coueitiſe and wynnyng ſynfully
Of okyr Ereſye Sacrilege and Symony

Contra dei precepta

Of fals goddes worſhepyng vnwiſely
Of veyn ſweryng fals ofte and hidouſly
Of halidayes miſpendyng in ſynne & vanite
Of father & modir diſhonoring bodili & goſteli

Of hyndring & manſleing bothe ī ſoule & body
Of foule luſt & lecherye preuily and apertely
Of thefte rauyn & Extorcion pleynly
Of fals witnes beryng wetingly & wilfully
Other mēnis thīg deſirīg thurgh ſine & trechery
Of goddes biddīg ofte breking boldelye

In this worlde what ſee we
But wretchidneſſe & vanitee
A place it is of temptinge & of grete oppreſſion
Of ſtinke of filthe & moche corrupcion
A grete foole thinketh is he
That maketh his heuen in ſuche a countree
For all the riches & welthe of this lande
Schall turne to erthe and muk ſtinkand
The wiſeman forſothe wil nat ſett his herte
On thinȝ that may not longe ſtande ī qwerte
But on the eende he hath mynde
And nothīg ſettes before that ſchuld be behīde
Leſt he for fleſſhly luſt vanite & ſynne
Loſe heuen bliſſe & helle pyne wynne
Eccl. vij. Memorare nouiſſima tua & ī
eternū non peccabis Nouiſſ'a dicit p'r r id. eſt

Memorare quid erit de tuis rebus de tuo cor-
pore ꝛ de tua anima Psalmus Diuicie ſi
affluant nolite cor apponere(Scriptum ē enim
Melius eſt habere ṗmeditacionem q̄ totꝰ mū-
di dominacionem

Enſample we may ſee and here
Of Iheruſalem that was ſo riche a citee
Of it openly ſpekys Ieremye
And alſo dauid in hys prophecye
How it was deſtroyed withouten were
And the walles beten doun all be dene

Wallid it was with wallys thre
A ſemely ſight on to ſee
The temple brent ful dulfully
And beten doun hit was holly

So riche a temple hit was one
In this worlde was founden none
With walles and pylers here onlyght
Hyled with golde that ſchone ful bright

So many lampes ther in brent ay
Hit made the night bright as the daye
Their oyle was medled with ſwete oynement
Out of whiche ſwete ſauour ſprent

Thair ſence was wonderly wrought
With riche ſpices that they dere bought
Ther of come ſwete ſmellyng
Sweter felt neuer man here lyuyng
Ther is now nether Empour ne kyng
That might mayntene ſuche ſenſyng

Ther were thre hondred there in ſyngand
Suche ſonge herde neuer man in this londe
With harpe & pipe and ſawtrie
And all other maner of mynſtralcye
And this was all their ſynging
The pſalmes that made Dauid the kyng

And why this Cite deſtroied was
Fals and couetous men grete cheſon was
That euer brent in couetiſe more and more
Yf we do ſo aught to drede full ſore

Laſt vs befalle as thaim befelle
Al wiſe clerkys thys tale can telle

And yet this fyre brennes ſo hate
That no man may it ſlekke and bate
And ther of comes ſo grete a ſmoke
That men may not vp to heuen loke

For wher may we now many fynde
That they nor other blereyed or all blynde
Or ellys a perle in their eye
Thof they in ſtate or ordre be right heye
Who ſo might couert blynde and blereyeye
And make thē to goddys byddīg obediēt be
God wolde forgyf him al his ſynne
And graunt hym bliſſe that neū ſchal blīne

But I am nought ſo grete a clerke
For to do ſo ſtrong a werke
Therfore me and all mankynde
Into the m̄cy of god I recommende
Dn̄s ꝑ ꝓpham dicit Si ſepaūis p̄ciosū a
vili . i . aīam a diabolo ꝉ mūdo q̄ſi os meū eis

Jacobus Aplūs Qui conuerti fecerit pec
catorem ab errore vie ſue ſaluabit animam eius
a morte ſi operit multitudinem peccatoꝝ / ꝓcel;
lit itaqꝫ in operibus mīe animas ad deum con
uertere Auguſtinus Magis eſt iuſtifica
re impium q̄ꝫ creare celum ⁊ terram

Sequitur Octaua Tabula que continet quasdam oracoēs deuotas Et primo quandā deuotam orōem dicendā i eleuacione corporis xpristi

Ve benignissime ihesu xpriste nazarene Rex Judeorū. Verbum patris / filius Virginis Agnus dei Salus mundi : Hostia ſacra : Vera caro : Fons pietatis Pater nr̄

Ve dulcissime ihesu xpriste nazarene rex Judeoꝝ ſplendor patris. pnceps pacis : Janua celi / panis viuus / virginis partus / vas puritatis Pater nr̄

Ve clementissime ihesu xpriste nazarene Rex Judeoꝝ / lux angeloꝝ / gloria ſanctoꝝ viſio pacis. deitas integra / verus homo / flos et fructus virginis matris Pat noſter

Ve mitissime ihesu xpriste nazarene rex iudeoꝝ / lumen celi / pcium mundi / gaudiū noſtrū Angelus panis / Jubilus cordis / Rex et ſponſus virginitatis Pater noſter

Ve piiſſime Ihesu xpriste nazarene rex iu

deorū via dulcis / veritas ſumma . premiū no
ſtrū . caritas vera / fons amoris . pax & dul=
cedo . requies nr̄a / vita perhennis Pr̄ nr̄

Orō deuota ad beatā Mariā

Mary moder wel thou bee
Mary moder thenke on me
Mayden and moder was neuer none
To geder lady saf thou allone
Swete lady mayden clene
Schilde me fro Ille schame and tene
And out of synne lady schilde thou me
And oute of dette for charite
Lady for thy Joyes fyue
Gete me grace in thys lyue
To knowe and kepe ouer all thyng
Cristen feith and goddes byddyng
And trewly wynne alle that J nede
To me & myn clothe and fede
Helpe me lady and alle myne
Schilde me lady from helle pyne
Schilde me lady from vyleny
And from all wicked companye

Schilde me lady from alle ſchame
And fro alle wicked fame
Swete lady mayden mylde
From all fomen thou me ſchilde
That the feende me not dere
Swete lady thou me were
Bothe be daye and be might
Helpe me lady with alle thy might
For my frendys I praye to the
That they may ſaued bee
To thair ſoules and their lyf
Lady for thi Ioyes fyf
For my fomen I praye alſo
That they may here ſo doo
That they nat I in wrathe dye
Swete lady I the preye
And they that ben in dedly ſynne
Lete hem neuer dye therinne
But ſwete lady thou hem rede
For to amende her myſdede
Swete lady for me thou pray to heuen king
That he g̃unt me houſel ſhrift & gode endyng
Iheſu for his ſwete grace

In the bliſſe of heuene alſo a place
Lady as I truſte in the
This prayer that thou graunt me
And I ſchalle lady here be lyfe
Grete the with Auees fyfe
To helpe me lady at all my nede
Swete lady full of wynne
Full of grace and god withynne
As thou art flour of alle thy kynne
Doo my folyes for to blynne
And ſchilde me oute of dedly ſynne
That I bee neuer take therynne
And nobliſt lady graunt me
That my ſoule for my ſynne ne dampned bee

Quinqz gaudia Marie

Gaude flore virginali honoreqz ſpeciali tranſcendens ſplendiferū. Angelorū pncipatū et ſanctorū decoratum dignitate munerū

Gaude ſponſa cara dei. Nam vt clara lux diei ſolis datur lumine. Sic tu facis vrbē vere tue pacis reſplendere lucis plenitudine

Gaude ſplendens vas virtutū cuius pendens eſt ad nutum tota celi curia Te benignam et felicē ihesu dignā genitricē. veneratur ī glīa

Gaude nexu voluntatis et amplexu caritatis iuncta ſis altiſſimo. Vt ad votum conſeq̄ris q̄quid virgo poſtularis a ihesu dulciſſimo

Gaude mater miſerorū. quia pater ſeculorū dabit te colentibus. Congruentem hic mercedem et felicem poli ſedem in regnis celeſtibus

Gaude virgo mater xpriſti quia ſola meruiſti O virgo piiſſima. Eſſe tante dignitatis ꝙ ſis ſancte trinitatis ſeſſione pxima

Gaude virgo mater pura certa manens et ſecura. ꝙ hec ſeptem gaudia Non ceſſabūt nec

decreſſent ſ; durabunt ꝛ floreſcent p eterna ſe
cula O ſponſa dei electa mater domini no
ſtra iheſu xpriſti benedicta eſto nobis via recta
ad eterna gaudia. Ubi pax eſt ꝛ gloria ꝛ nos
ſemper audi pia dulciſſima atqz piiſſima ex-
audi virgo maria Exaltata eſt ſancta
dei genitrix ſuper choros angelorum ad celeſtia reg
na Oratio

Omine iheſu xpriſte fili dei viui qui
beatiſſimam genitricem tuam glorioſiſ-
ſimam virginem mariam perpetuis
ꝛ felicibus gaudiis in celo letificaſti, concede p
picius vt eius meritis ꝛ precibus continuis ſalu
tem ꝛ pſperitatem mentis ꝛ corporis conſequa-
mur ꝛ ad gaudia tua ꝛ eius eterna feliciter p-
ueniamus Qui viuis ꝛ regnas cum deo patre
in vnitate ſpiritus ſancti deus Per omnia ſe-
cula ſeculorum A M E N

Alia oratio

Mater digna dei, venie via luxqz diei
Nata dei miſerere mei, lux alma diei

Sis tutela mi / dux qz comes qz mei
Digna coli regina poli me linquere noli
Me tibi virgo pia genitrix commendo maria
Xpriſte fili dei tu miſerere mei

Sequuntur due Scale

De duabus ſcalis vna diri gente ad celum ⁊ alt̄a ad infernū

Celum	Scala ad
Perſeuerãcia bona	Deſperacio
Paciẽcia ĩ aduerſis	Obſtinacō ĩ pctĩs
Obediẽcia ĩ pꝛeceptis	Furor in adūſis
Paciencia in vita	Iniuſticia facti
ꝯtricio ⁊ ꝯfeſſō pctĩ	odiū boī ⁊ dilcō pctĩ
Cognicio tui	Ignorancia
Caritas	Malicia
Scala ad	Infernum

De ſubtractione victus anime

Ubtractio victus aīe eſt / Omiſſio p̄dicacionis verbi dei quando quis tenetur Unde Dn̄s ter dixit petro Paſce videlicet / verbo Exemplo ꝛ temporali ſubſidio ſi egeant Alibi p Ezechielē ait Ecce ego requiram gregem meum de manu paſtoris Item alibi p yſaiam Clama ne ceſſes / quaſi tuba exalta vocem tuā ꝛ annuncia populo meo ſcelera eorū Un̄ gregoꝰ Sacerdos ingrediens ꝛ egrediens moritur ſi de eo ſonitus p̄dicacionis non precedat Idem Sacerdotes populorū iniquitate dampnantur ſi eos aut ignorantes non erudiant aut peccantes non arguant Idem Nos qui ex oblacionibus fidelium viuimus quos illi pro peccatis ſuis obtulerunt : ſi commedimus ꝛ tacemus procul dubio eorum peccata manducamus

Legitur in libro Ozee Peccata populī mei commedunt Cur peccata populi mei commedere dicuntur niſi quia peccata delinquēciū

ſuent / ne temporalia ſtipendia amittant ta=
cent & formidant. aut ꝓpter ꝓſperitatem ali
quam ne amittant / aut aduerſitatem aliq̄m
ne incurrant Aut cupiditatem deputa ꝙ il=
la que vellent habere non haberent Gregoꝰ
Penſate fratres kariſſimi q̄nte dampnatio=
nis ſit fructum laboris ſine labore ꝑcipere & q̄
graue ſit peccata ꝯmedere & nichil contra pec=
cata agere Criſoꝰ Mercenarius vero mer
cenarium non querit qui locum paſtoris tenet
& lucrū animarū non querit. Mercenarii ve=
ro qui curam animarū ſuſcipiunt non quia cu
piunt regere & cuſtodire eccleſiam dei in iuſti=
cia & ſanctitate ſz tm̄modo quia volunt diui=
tes fieri & in altitudine mundana ꝑ aliis ho
norari / incidunt in laqueos & temptaciones
diaboli. de ſalute ouium non curant niſi vt
lac & lanam habeant / terrenis cōmodis inhi=
ant. honore ꝑlacionis gaudent. de tempora=
libus lucris paſcuntur Inpenſa ab hominibꝰ
reuerencia letantur Iſte enim ſunt mercedes
Mercenariorū ꝓ quibus ꝑncipaliter laborant
Talibus infelicibus ꝑ ꝓphetam commi

natur dominus dicens Ve maxime illis id eſt qui ꝑniciem & deſtructionem comitan-tur Unde Grego9 Cui ſacerdotalis religio intus occiditur diu foris ſtare non poteſt Cum enim palmes a vite ſecatur, fructificare non poteſt ſʒ ſiccare oportet Paulus

Cum dixerint homines (Pax & ſecuritas) tunc repentinus ſuperueniet Interitus

Gregorius Nemo amplius in Ecleſia id eſt eccleſiaſticus tam odibilis eſt deo & tam deum offendit ꝙ qui ꝑuerſe agens nomen vel ordinem ſanctitatis petit habere Nam talis etenim ſcienter tradit curā animarum ꝙadmodum Judas tradidit xpriſtum ꝑſequitur eciam criſtū quemadmodum herodes et crucifixores xpriſtum ꝑſequebantur

De tribus rebus paſtoribʒ neceſſaria

Ec autem tria ſunt paſtoribus neceſſaria Lux Oculus & ſal Lux Ut luceant

Unde dicitur Sic luceat lux veſtra corā hominibus ⁊c. Oculus vt videat Unde ad Ezechielem Speculatorem dedi te domui iſrael / Sal vt condiant p̄dicatione ſua mētes ſubditorū / ⁊ vermes peccatorū extinguant . Si paſtor non eſt lux cum p̄iculo corpꝰ domini tractat / ⁊ officio ſuo indignus eſt. Si oculo diſcretionis caret / tunc cecus cecum ducet ⁊ ambo in foueam cadunt : Si ſalem p̄dicationis non habet / tunc ieiunus eſt populus ⁊ deficit in via Item : ſi paſtor non eſt lux alios introducet ſ3 ipſe non intrat . Si non eſt ſal canis eſt circa gregem dn̄i quia lupum latratu p̄dicationis non fugat. Si oculum diſcretiōis non habet indigne ſoluit ⁊ ligat

Nota

Lincolñ Opus cure paſtoralis non ſolum conſiſtit in ſacramentorū adminiſtratione ⁊ in horarum canonicarum dictione ſiue cātatione ac etiam in miſſarum celebratione : ſed etiam conſiſtit opus cure paſtoralis ī veraci doctrina veritatis vite / ⁊ viciorum terrifica

dampnacione viciosorum cum dura et inpio-
ſa correctione et rigida caſtigacione. Conſiſtit
inſuper in refectione eſurienaum. In potacio-
ne ſiciencium et cooperacione nudorũ? In ſuſcepci
one hoſpitum In viſitacione infirmorũ et in-
carceratorũ et maxime ppriorũ pochianorum,
quorũ ſunt bona temporalia eccleſiarũ, quorũ
operamine inſtruendus eſt populus

Nota bene

Scitote karisſimi quoniam ſicut omnibus
metallis p̃ciosius eſt aurum: ſic cunctis divi-
nis officiis et negocijs eſt ſacerdociũ Prelati
vero ſunt Celi: aſtra Mons teſtamenti. Nu-
bes celi, Latera aquilonis. Celi ſunt quia cõ
tinent archana dei Unde David; Celi e-
narrant gloriam dei: Aſtra ſunt quia de hijs
dominus ait. Vos eſtis lux mundi (Nubes
celi ſunt. quia p̃dicationis rore mentes fide-
lium compluunt De quibus dicitur: Qui
ſunt iſti qui ut nubes volant: Latera aquilo
nis ſunt quia finitimi ſunt peccatoribꝫ, quia
frigidi ſunt. Mons teſtamenti ſunt, quia
mons eſt altitudo ſcie utriuſqꝫ teſtamenti.

De hÿs in ewangelio dicit dominus Qui vos audit : me audit & qui vos ſpnit me ſpernit & eum qui miſit me Unde Apl'us Vos autem genus electum regale ſacerdociū gens ſancta / populus adquiſicionis. Subiectorū eſt enim vos Deberi venerari / ſz non eſt veſtrū hoc appetere Item Timothei. v. Qui bene pſunt pſbiteri duplici honore digni habeantur maxime hii qui laborant in verbo & doctrina Criſo9 sup mathro Qui honorat xpriſti ſacerdotem / honorat xpriſtum Et qui iniuriatur ipſum iniuriatur xpriſtum

De quatuor generib9 sacdotū

Nuemiuntur enim q̄tuor genera ſacerdotum. pmum genus ſequitur gulam. ſecundū luxuriam. Tertium ambitum vel inanem gloriā) Quartum Juſticiam Primi generis ſacerdotes Darius necauit / qui gulam ſequētes furtim per oſtiola ſacrificia ſurripientes veū ſuū ea aſſerebant commedere Secundi generis ſacerdotes Daniel dampnauit / qui luxuriam

ſequentes ⁊ falſa inpunitate blandientes Su
ſannā filiam iſrael cupiebant opprimere

Tercii generis ſacerdotes vltione diuina ter
ra abſorbuit . s . Dathan ⁊ Abiron / qui de
ſpiritu ſuo pphetantes ⁊ populum domini ſe=
ducentes cunctis volebant ſuperponere ⁊ grām
ſibi intendebant aſcribere Quarti generis ſa
cerdotes Jheſus glorificauit vtpote Aaron ⁊
Eleazar ⁊ eis ſimiles qui vita fama ⁊ doctri=
na iuſticiam dei fatebantur diligere

Non ſolū ſufficit ſacerdotibus dulcia verba
pferre dicendo cotidie Benedicam dn̄m ī om̄i
tempore ſemper laus eius in ore meo Quā dul
cia faucibus eloquia tua ſuper mel ori meo .
In via mandatoꝝ tuoꝝ delectatus ſum ſicut
in om̄ibus diuiciis . Dilexi mandata tua ſu
per aurum ⁊ topazion / Paratus ſum ⁊ nō
ſum turbatus vt cuſtodiam mandata tua In
iquitatē odio habui ⁊ abhominatus ſum legē
autem tuam dilexi . Hec ⁊ ſimilia ſunt folia
pulcra . ſꝫ Dominus maledixit Ficulnee quia
non fructum ſꝫ tantum folia inuenit quia I=
pocriticū eſt vba ſanctoꝝ habere ⁊ facta nō hēre

Baſilius Deus non ſe vult tantū ver-
bis diligi ſʒ corde puro ⁊ opibus iuſtis Ca-
ueamus karıſſimi ne de illis ſumus quorū p-
phetauit Apl's. Erit inquit in nouiſſimis di
ebus. homines ſeipſos amantes pcuniaꝝ cupi
di, elati. ſuperbi. parentibus non obedientes
ſanā doctrinam non ſuſtinentes, voluntatis
ſue amatores magis ꝙ dei, ſpēm quidem pie-
tatis non habentes. veritatem eius abnegantes
quos in fine maledicturus eſt dominus

Quicunqʒ autem corpus domini deſide-
rat ſumere) Si fructus eius dulcedine refici
affectat? cum his tribʒ accedat ad ipſum. s.
vera contritione commiſſoꝝ, cum voluntate nō
amplius faciendi mala, ⁊ cum firmo pposito
in bonis perſeuerandi

Nota bene

Quilibet enim Sacerdos: debet conſidera
re ꝙ quem accepturus eſt in altari: ſanctus
ſanctorū eſt ⁊ omnis ſanctitatis origo, verus
enim deus eſt qui fecit celum ⁊ terram Et ver9
homo eſt qui p nobis pependit in ligno crucis
Et ideo ꝙtum pōt ſancte ⁊ deuote cum magna

cum magna reuerencia ⁊ timore accedat ad ipſū
⁊ omnino caueat ne ipſum in mortali peccato
ſumat Nam vt dicit Ambroſius Qui
indigne xp̄iſtum ſumit / eſt ac ſi eum interfi⸗
ciat Item Auguſtinus Magis peccant
qui xp̄iſtum tradunt peccatoribus membris
q̄ qui tradiderūt eum iudeis crucifigendū / ſi⸗
cut Judas tradidit xp̄iſtum perſecutoribus /
ſic confitens vel ſumens corpus xp̄iſti indig
ne tradit eum q̄tum in ſe eſt demonibus dum
ponit eum in loco qui eſt in poteſtate demonū
Apoſtolus Qui manducat panem ⁊ bi
bit calicem indigne Judicium ſibi manducat
⁊ bibit Cum miſſa tam celebranti Judicium o
peratur : Quomodo per eius interceſſionem a⸗
lijs ꝓderit ad ſalutem Gregorius Ma⸗
gis metuendum eſt in locis illis Vbi tales inter⸗
ceſſores conſtituuntur q̄ dei iram ꝓuocent quia
cum indignis ad intercedendum mittitur irati
animꝰ ad deteriora ꝓuocatur Auguſtinus
Melius eſt ſpiritualia penitus omitti q̄ in⸗
digne vel impure tractari vel tangi

Legitur in Eccleſiaſticis officijs

ꝙ dominus non frequenciam miniſteriorū ſed de⸗
uocionem ꝓbat animarū. Dominus autem nō
ſecundum pluralitatem miſſarū retribuet ſacer⸗
dotibus ? ſʒ ſecundum puritatē manuū ſuarū
Unde in Pſalmo Secundum puritatē
manuū mearū retribuet michi. Debemus er⸗
go vt dicit Theophilus Imitari Joſeph quando
corpus xpiſti ſuſcipimus; vt ſuſcipiamꝰ eū
in ſyndone munda id eſt conſciencia pura ⁊ e⸗
ciam corpore caſto ⁊ mundo corde; Qui enim
agnoſcens reatum ſuum ſe ab altari remoueri
uoluerit, ꝓ emendatione. s. oracionibus ⁊ ie⸗
iunijs ⁊ elemoſinis, eterno ⁊ celeſti conuiuio
communicari penitus non timebit

Qualiter veſtes ſacerdo tales inſtruūt ſac̄dotes

Eſtes ſacerdotales inſtruunt nos qua
liter ſacerdos debeat eſſe ꝑparatus in⸗
terius qui tam honeſte ꝑparatur exte⸗
rius. Nam ſacerdos miſſam celebraturus pri⸗
mo manus lauat in ſignū ꝙ ab omni immun

dicia ſpirituali debet eſſe lotus ad hoc miſteriū
acceſſurus Poſtmodū ſe induit ſacris veſti=
bus quorū primus dicitur Amictus qui capd̄
tegit dictus ab amiciendo id eſt copiendo ⁊ ſig=
nificat fidem que ante omnia debet apponi ad
tegendum caput intellectus . i . ad captiuan=
dum ne rōne naturali in hijs q̄ ſunt fidei imi=
tatur Alba quā ſecundo accipit ſignificat
nouitatem vite quā xpriſtus habuit ⁊ docuit
imitandam Zona qua cingitur continenciā
ſig̃t quā Xpriſtus impoſuit dicens Sint lum=
bi veſtri pcincti ⁊c̄ . Luce . xxiii . Mampu
lus qui ponitur in manu ſiniſtra ſig̃t Pacien
ciam in aduerſis que per ſiniſtram deſignātur :
Stola ſtringens pectus in modum crucis ſig
nificat ꝙ crucem xpriſti non debeat erubeſcere
ſed ſemper paratus eſſe pro eius amore contume
liam pati vel ſuſtinere Vel ꝑ ſtolam que in
collo ponitur poteſt deſignari obediencia id eſt
ꝙ nos debemus eſſe obedientes quia xpūs fac=
tus ē obediēs vſqȝ ad mortē. Caſula q̄ alio
nōīe placēta aliis veſtibȝ ſuppoītur ſig̃t caritatē
q̄ ceteras v̄tutes excellit Calciatio pedū repn̄tat

xpristi Incarnacionem Iuxta illud ꝓ̄i
Dictum est in pſona filii. In ydoneā ex-
tendam calciamentum meum id est humanā
naturam Unde Sacerdos cū repꝛ̄ſentat nō
debet diſcalciatus celebrare

De modo pparandi ad miſterium ſacr̄menti

Odus eciā pparandi ad miſteriū hui9
ſacramenti tangitur Exodi. xii.
Ubi ſic legitur de agno paſchali. Nō
cōmedetis ex eo crudum quid? nec coctum aq̄
ſʒ aſſum tantum igni. Crudum cōmedit ille ī
quo ignis caritatis non est. Coctū aqua com
medit ille qui in deliciis viuit. Aſſum vero
ille commedit qui paſſionē dominicam cuius fi
gura est ſacramentū illud diligenter recolit?
Ita vt in meditacione eius exardeſcat ignis
Neceſſaria est azima cum lactucis agreſtibꝫ
In azimis intelliguntur opera vt ſunt ora-
ciones elemoſine ⁊ ſimilia/que debent ꝑcedere
ſūpcionē dominici corporis In lactucis agreſti
bus que amare ſunt dolor ⁊ amaritudo ꝑ pec-

catis intelligitur que debent eſſe in conſciencie .

De effectu Sacramenti

Effectus huius ſacramenti a digne ſu
ſcipientibz multiplex eſt . Nam glori
ficat mentem ⁊ contra vicia virtutes
auget . delet venialia ⁊ vnit forcius membra
capiti . i . bonos criſtianos xpiſto Unde ha
betur verſus . Roborat augmentat hoc ſacm̄ de
let ⁊ vnit De varijs effectibus Eukariſtie
dicit Hugo put recitat ſecundum Thomā de li
bro de veritatibus Corpus xpiſti eſt egrotis
medicina . pigrinantibus dieta / debiles com;
fortat : valentes delectat . Langnorem ſanat
ſanitatem ſeruat / ſic ꝙ homo eſt manſuecior
ad correpcionem / pacientior ad laborem . arden
cior ad amorem / ſagacior ad cautelam . ad obe
dienciam ꝓmpcior Ad graciarū actiones deuo
cior Jtem ſecūdum Auguſtinum de Ciui
tate dei Qui a peccato mortali mundus fu
erit quocunqz die miſſam deuote audierit vel ce
lebrauerit / conceduntur ſibi neceſſaria / dimit

tuntur colloquia leuia : Juramenta dilentur ignota . lumen oculorū non amittitur / ſubito non moritur / & ſi alias moritur p communicato habetur Item ſecundum alios miſſa ex ſui virtute animā p qua fit a purgatorio refrigerat & abeuat : ceterequ anime ibidem exiſtentes cauſa ipſius a penis aliqualiter allcuiantur

Orte dicet clauſtralis qui ſub obedientia & poteſtate aliena incluſus eſt / Videtur michi vitam ſecularem ducere in qua poſſunt opera miſericordie fieri & etiam exerceri / q̄ꝫ hic in paupertate a mūdo & a mea voluntate incluſum eſſe ' Cui ſic reſponſum eſt Melius eſt habere miam & compaſſionem ſub aliena miſeria / q̄ꝫ poſſe totum mundum pauperibus erogare Magis quippe laborioſum eſt relinquere teipſum q̄ꝫ tua Incomparabiliter melius es quod es q̄ꝫ que habes . Unde ſi teipm̄ dederis plus das q̄ꝫ totum mundum erogaueris Jeronimus Totum deo dedit qui ſeipſum optulit Nonne melius eſt deus appellari

ꝙ dei ſeruus? Sed qui paupertatis miſerias paci ent ſuſtinet Dominus noſter ſeipſum appel= lat dicens Quod vni ex minimis meis feciſtis michi feciſtis ⁊c̄ Item Melius eſt iudicare ꝙ iudicari Pauperes vero diuites Judicabunt Domino dicente. Vos qui relinquiſtis om= nia ⁊ ſecuti eſtis me ſedebitis ſup ſedes duodeci iudicantes ⁊c̄ Item. Melius eſt habere ce= lum in poſſeſſione ꝙ in pmiſſione Dn̄s au= tem dicit Beati pauperes ſpiritu quoniā ipſo rū eſt regnū celorū Non dicit habebunt ſꝫ ipſoꝝ eſt / hoc eſt adeo ſecuri ſunt ac ſi poſſiderent

Alibi eciam dicit Vos eſtis qui per= manſiſtis mecum in temptacionibus meis / et ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit michi pater meus regnum Bernardus ſuper qui habitat Si vis miſterium habere ange= lorū / fuge conſolaciones ſeculi ⁊ temptacionibꝫ reſiſte diaboli

Prouerbiorū. xij. vbi ſic habetur

Expedit facultates eccleſie poſſidere ⁊ ppri as affectiones amore contempni

Jero⁹ Cn̄ ɋtra vicia ſine noīe ſcribitur

qui iraſcitur accuſator ſui eſt. Melius ē no‑
bis de viciis nr̄is p nosmetipſos vel amicos no‑
ſtros corrigi et reprehendi q̄ p eos p inimicos et he‑
reticos deſtrui et depom̄ Seneca in Ep̄lis
Amica vicia frangenda ſunt Non amo il‑
lum niſi offendero / an profectus ſum neſcio;
Malo ſucceſſum michi q̄ fidem deeſſe Augu‑
ſtinus Ab omnibus corripi ab omnibus e‑
mendari poſco et ſolum illum amicum eſtimo p
cuius linguam vel doctrinam ante apparicio‑
nem diſtricti Judicis maculas mentis mee ter‑
go Salomon Vir qui corripientem ſe
dura ceruice contempnit / repentinus ſuperue‑
niet interitus Criſo9 ſup Matheo Non
ergo ille bonus eſt qui malum reprehendere po‑
teſt et bonum laudare / ſʒ qui reprehenſus in ma‑
lo bono animo ſuſceperit reprehenſionem.

De ſpeciebus ydolatrie

Notandum multas ſpecies eſſe ydola‑
trie Quedam eſt cultus demoniorum

Alia ſolis Alia lune vel ſtellarū Tercia Ele-
mentorū Quarta hominū Quinta animalium
irracionabilium Sexta Imaginum vel alteri-
us operis humani Septima temporis vel parci
um eius Eſt et ydolatria aliarū rerū Et ſci
endum eſt ꝙ ydolatria magnum peccatum
eſt . quia deo aufert honorem et creature cuius
non eſt capax confert et equat creaturas crea
tori / Tanto enim magis eſt contumelioſum
deo q̄to vilior eſt creatura que ei equatur Nō
eſt dubium quin ydolatriam faciunt qui qđ
ſoli deo debetur ydolis dant . Soli enim deo
debetur latria Unde gloſa ſuꝑ illđ mathei
. x . Dominum deum tuum adorabis / et illi
ſoli ſeruies ergo latria latine ſeruitus / ſerui-
tus autem cōis deo et hominibus et cuicunqz /
grece dicitur dulia Illa vero que ſoli deo debe-
tur latria Nota hic ꝙ adoracio quam Moy
ſes ꝓhibuit fieri creature : adoracio latrie fuit
non adoracio dulie : Prohibuit autem Moy
ſes fieri ſcuptile et ſimilitudines falſorū Deorū
adoranda et colenda Unde ſubdit Non
adorabis ea neqz coles : Nec fuit Intencio ſua

prohibere omnino vt nulla ſimilitudo fieret ſculptilis cum ipſe generacium fecerit vt in Cherubyn Exodi . xxv . Non ergo phibitum eſt homini facere ſibi ẏmaginem ⁊ picturas tali intencione / quemadmodum Beda in expoſicione Templi ſalomonis teſtatur / viz / ꝙ ex quibꝫ recordetur domini dei ſui ⁊ recolat ad ipſum recolendum / quia non eſt hoc reuocacio ẏdolatrie ſꝫ pocius reuocacio ab ẏdolatria Sed has facere cauſa ydolatrie phibitum eſt Unde Sapiencie . xiiij . Per manus quod fit ydolum maledictum eſt ⁊ ipſum ⁊ qui fecit

Refert Auguſtinus in Libro de vera religione ꝙ Socrates occiſus fuit quia noluit adorare ẏdola quia erant tantum opus hominis ⁊ ſe dixit prius adorare carnē que erat opus nature cum cauſa nobilior ſit ſuo effectu

Multum eſt enim contra racionem ꝙ homo adoret opera manuum ſuarū : Mira enim fatuitas eſt eum deum reputare quem homo cognoſcit abſqꝫ ſapiencia ⁊ bonitate Nonne dominus per ẏſaiam dicit Laudem meam ſculptilibus non dabo

Item In Pſalterio per Pſalmiſtam
Confundantur omnes qui adorant ſculp-
tilia & qui gloriantur in ſimulacris ſuis Et
iterum Similes illis fiant qui faciunt ea &
omnes qui confidunt in eis Ambroſius in
Gloſa Quanta eſt ſtulticia eorũ apd̄ quos
plus poteſt ymago q̃ʒ veritas

Sapiencie . xiiij . Non erubeſcit loqui
cum illo qui ſine anima eſt & p̄ ſanitate quidã
ĩfirmum dep̃catur & pro vita mortuum rogat
& in adiutorium inutile inuocat & pro itinere
ab eo petit qui ambulare non poteſt Jere-
mie . x . Non eſt ſpiritus in eis vana ſunt
& opus riſu dignum , irriſione digni oſtendũ-
tur qui ſunt in genere ydolatrie

Qualiter ſancti ſunt adorãdi

Item nota q̄ Radulphus ſup̱ Leui-
ticum dicit Sicut enim ſculptile non eſt a-
dorandum propter ſe . tanq̃ʒ ipſum ſit deus ,
ſic nec hõ mortuus ł ymagĩe aliq̃ eſt ita colen-
dus , Sãcti enim dei & ſpiritus boni valde ſũt

adorandi & qui eos honorat deum honorat . Non tamen ſunt plene tanq̄ dij honorandi / ſꝫ tanq̄ ſanctiſſimi ſerui dei altiſſimi per quoꝝ miniſteria multa beneficia poſſunt ꝓuenire nobis & ſpes ſuffragij in eis poni poteſt ; Sed non debemus eos reputare auctores ſalutis ſꝫ Impetratores maxime Cum Dominus per prophetam dicit . Gloriam meam alteri non dabo Sancti namqꝫ & diſcreti erubeſcunt honorē altiſſimi ſibi exhiberi . Offenduntur enim cū honor qui ſoli altiſſimo exhibendus eſt eis exhibetur Non poteſt eis placere tanta contumelia et Iniuria domini eoꝝ : ſuper omnia ergo honorādus eſt deus / diligendus & metuendus a quo bona cūcta ꝓcedunt & qui ſolus mirabilia facit

De tribꝫ gn̄ibꝫ orationū

Tria ſunt genera Orationum . Quidam vero ſunt qui ſolis labiis orant De quibꝫ ꝑ pphām dicit dn̄s pplꝰs hic labiis me honorat / Cor autem eorum longe eſt a me Unde Gregorius Quid prodeſt

ſtrepitus laborū vbi mutum eſt cor Yſidor9
Longe quippe a deo eſt animus qui in oratione cogitacionibus ſeculi fuerit occupatus. multum enim valet ad ſtabilitatem cordis optinendam crebris orationibus inſiſtere & pſalmodiā deuote cantare Mathei. vi. Orantes autem nolite multa loqui Gregori9 Quantum grauiori tumultu carnaliū cogitationum pmimur, tantum orationi inſiſtere debemus: Ad deum quippe corda cum manibus leuare.
Alij vero ſunt qui labiis & corde orant
Vn̄ Johannis. x. Veri adoratores adorabunt patrem in ſpiritu & veritate Unde Yſidorus Tunc veraciter oramus quando aliunde non cogitamus Ric de hampull
Jlle deuote orat qui non habet cor vacabundum in terrenis occupationibus: ſʒ ſublatum ad deum in celeſtibus, nulla enim ac̄io vtilis nulla ac̄io valens, ſicut oratio iuſti aſſidua.
Glosa ſup nūm̄ Plus valet vnus ſāctus orando q̄ innumeri peccatores p̄liando: Per orationes plurimas om̄ia nobis vtilia tribuuntur a domino & cuncta noxia p̄cul dubio

effugantur. Tercij ſunt qui ſolo corde orant Unde Mathei. vi. Tu autem cum oraue ris intra cubiculum tuū ⁊ clauſo hoſtio ora pa⸗ trem tuum Yſidor9 Ardens oratio ē non labiorū ſ; cordium Potius enim orandum eſt corde q̄ ore Regum. i. Anna loqueba⸗ tur in corde ⁊ vox illius penitus non exaudie⸗ batur; vera poſtulatio non ons eſt vabus, ſed in cogitationibus cordis; Hoc negocium plus gemitibus q̄ ſermonib; agitur pl9 q̄ affatu.

De duobus modis impediendi orōem

Siodrus Duob; modis orō impedi tur ne impetrare valeat quiſq̄ poſtula⸗ ta, Hoc eſt ſi adhuc quiſq; aut mala commit tat. aut delinquenti ſibi debita non dimittat De p̄mo impedimento p Yſaiam dicit Do⸗ minus, quia manus veſtre plene ſunt ſangui⸗ ne. i. peccato ideo nō exaudiet vos dn̄s Prou. iij. Longe eſt dn̄s ab impiis ⁊ o⸗ rationes iuſtoꝝ exaudiet Aug9 Quia p̄⸗ cep is dei auertitur qd̄ ī orōe poſtulat nō metur Idem alibi in libro de opere monachorū Ci

cius exauditur vna oro obedientis quam decem milia contemptoris Ysidorus Si id quod precipit deus faciamus illud quod petimus ſine dubio optinemus De ſecundo impedimento dicit Anaſtaſius Si non dimittas iniuriam que tibi facta est non orationem pro te facis ſed maledictionem ſuper te inducis Ysidorus : Sicut nullum in vulnere proficit medicamentum ſi adhuc ferrum in eo ſit Ita nichil proficiet oratio illius cuius adhuc dolor in mente vel odium manet in pectore Augustinus Si deſit caritas fruſtra habentur cetera Criſoſtomus ſuper Matheo Nec accipitis indulgenciam niſi prius indulſeritis ipſe Marce xi Si non dimiſeritis aliis nec pater vester celeſtis dimittet vobis peccata veſtra . dimittere autem rancorem et offenſam eſt neceſſitatis . dimittere autem accionem et emendam opus eſt conſilii ſiue ſupererogacionis

De Tribulatione

E tribulacione dicit dominus Amen Amen dico vobis quia plorabitis et flebitis vos : mundus autem gaudebit vos autem

contriſtabimini Sed triſticia veſtra vertetur in
gaudium Unde Paulus Per multas
tribulaciones oportet vos intrare in regnū ce=
lorū · Tribulatio porta eſt regni celorū Unde
Pſalmus Hec porta domini iuſti intrabunt
in ea Item Ut caro mollibus ſic anima
duris nutritur Petrus Rauen̄ de lazaro
dicit Quot habuit lazarus vulnera / tot ha=
buit ad deum ora clamancia / Vbi enim oſta=
cet tribulacio clamat Jeronimus Quan
to in hoc ſeculo ꝑſecutionibus · paupertate po=
tencia inimicorū vel morborū crudelitate fueri=
mus afflicti / tanto poſt redditam racionē ī fu
turo maiora p̄mia conſequemur · Deus enim
non permittit tribulacionem ad ſeruos ſuos ve=
nire niſi pro vtilitate eorū Qm̄ ipſe dicit · Ego
quos amo arguo ⁊ caſtigo Item in Pſal=
mo Cum ipſo ſum in tribulatione eripiam
eum ⁊ glorificabo eum Item alibi per pro
phetam Puer meus noli timere ſi tranſie=
ris per ignem / flamma non nocebit te mun
dabit animā tuā a carnali īmundicia ⁊ habi=
lem faciet ad recipiendum ignem ſpiritualem di

lectiõis dei ⁊ hoc oportet p̄mo fieri Gregoꝰ
Electis ſuis dedit deus iter aſperū facit ne
dum delectantur in via obliuiſcantur corū in
patria Idem Mala que nos hic premunt ad
deum nos ire compellunt Bernardus
Illū namqꝫ iraſcitur deus quē peccantem non
flagellat Unde Auguſtinus Qui in hoc
mundo flagellari non meretur in inferno tor
quebitur Illum vero peccatorem quem deus
ad gloriā ſuam cognouit / mirabiliter atqꝫ ſa
lubriter flagellans ꝑpitat vt / viz / qui pra
uus ⁊ infirmus cecidit / bonus atqꝫ ſanus re
ſurgat In hac itaqꝫ ꝑpitatione de ſuperbo
facit humilem . De inuido ⁊ iracundo caritati/
uū De Iniuſto ⁊ auaro Juſtum ⁊ largum De
guloſo diſcretum De luxurioſo continentem De
mendace veracem . de viro iniquo celeſtiū ꝑcep/
torem ſanctum amatorem / demqꝫ de dampna
bili ſaluandum / Nonne ſane ꝑpitantur qui
ſic de filiis perditis dei heredes efficiuntur
Auguſtinus Si p̄miſſa patris bene ag/
nouiſti / non timeas flagellari . Flagellū nā
qꝫ interius vel exterius glorificat creatorem cō

pellit nolentem / erudit ignorantem / cuſtodit virtutem / protegit infirmitatē / excitat torpentem / humiliat ſuperbientē / purgat penitentem coronat innocentem

Si iniuriam paſſus es

I Dampnum dedecus ab impijs paſſus es cito cogita de verbis Apoſtoli dicentis Non reddentes malum p malo neqz maledictum p maledicto ſz econtrario Unde Salomon Ne dicas reddam malū p malo ſz expecta dominū ⁊ liberabit te ẏſidorus Magna virtus eſt ſi non ledis a quo leſus es Magna fortitudo eſt ſi illeſus remittas / Magna eſt gloria ſi cui non potes nocere parcas

Gregorius Ego virtutem paciencie ſignis ⁊ miraculis puto maiorem Idem Sine ferro vel flammis martires eſſe poſſumus ſi pacienciam in anima veraciter ſeruiamus

Jeronimus Apud xpriſtianos non ē miſer qui patitur contumeliā ſz qui facit

Criſo? Iniurianti ꝯpaciendū eſt / nō ira

ſcendum quia diabolus eū poſſidet. Qui in-
iuriatus eſt ⁊ non vult ſatiſfacere eſt ſpiritua
liter mortuus: noli ergo inſanire in fratrē tu
um mortuū ſ; potius ei compatere/ parce inimi-
co tuo ⁊ deus parcet tibi Plus offendiſti deum
in centuplum ꝗ̄ inimicus te Et dominus in
Ewangelio tibi dicit Dimitte ⁊ dominus
dimittet tibi Grego⁹ in Mor̄ Omnipo-
tens deus electorū ſuorū aduerſarios tempora-
liter ꝑmittit excreſcere/ vt ꝑ malorū ſeuiciam
purgetur vita bonorū Criſoſ⁹ ſuꝑ Matheū
Non enim quando volunt impij tunc poſſunt
nocere ſanctis ſ; quando deus illis tempus no
cendi conceſſerit vt ꝓuideat ſanctis ſuis coro-
nam Salomon Qui ſtultus eſt ſeruiet ſa
pienti Bernardus Ille ſuperbus malle-
ator neſciens eis coronas fabricat ꝑpetuas

Si expulſus es a patria

Si expulſ⁹ es a patria ł a domo recordare
ꝙ nō habem⁹ hic manentē patriā ſ; futurā in-
quirim⁹ Quid te putas patriā vel domū ꝑdi-
diſſe qui in tota terra ꝑegrinus es Conſidera

etiam quia maioris eſt meriti amittere habita ſi
vi tollerantur q̄ ea paupibus tribuiſſe. quia
maior virtus eſt illata equanimiter pퟍti q̄ ſpō
te operari Aplūs ad hebreos. x. Rapi-
nam bonorū vr̄orū cum gaudio ſuſcepiſtis cog
noſcentes vos habere meliorem et manentē ſub
ſtanciam

Si egritudinem incurriſti

J egritudinem grauiſſimam incurriſti?
vtere ſermone illo quo ait. Nam ſi is
qui foris eſt homo nr̄ corrumpitur / cum hijs
qui intus eſt renouatur de die in diem
Secundum vero Gregorium Maio-
ris meriti eſt aduerſa patienter tollerare q̄ bonis
opibus inſudare Item frequenter cogita q̄
oportet nos in hac vita igne diuini amoris /
aut tribulacionis comburri aut poſt hanc vi
tam igne purgatorij vel inferni cruciari Ele-
gamus quod volumus alterū iſtorū non eua-
demus. Nūq̄ enim ab aliquo facies dei vide-
bitur donec ſatiſfaciat l. p penā ſoluit minimā
q̄ditātem venialiū peccatorū Oportz enī q̄mlibꝫ

ita mundũ eſſe ante introitum paradiſi ſicut fu
it ī innocencia baptiſmali · Cogita eciam ꝙ g̃
uiſſima pena huius mundi minor eſt ꝙ̃ mini⸗
ma pena purgatorii Ut dicit Auguſtinꝰ
Item conſidera quia vna dies hic in mũdo
iſto ſalutaris penitencie / poteſt in purgatorio
penas vnius anni totaliter delere Dominꝰ
ꝑ ꝓphetam dicente Diem ꝑ anno dedi tibi
Yſaias Si vis purgari in pena te accu
ſa ⁊ dei iuſticiã lauda inſtante tribulacione / co
gita ꝙ hoſtes dei ſumus qui peccando deum of
fendimus / pugnat igitur contra nos quia p̊⸗
uſꝙ̃ nos pugnauimus ipſe pacem cupit
Dicens Conuertimini ad me ⁊ ego conu̇
tar ad vos

Nota bene

Sed nota hic ꝙ multi ſunt ita diſtorti ⁊ ī
pacientes ꝙ correctionē nec a deo nec ab homi⸗
nibus recipe volunt · Tales dicuntur conuer⸗
tere aurũ in cuprũ · gemmas in lutũ · g̃nũ ī pa
leam / vinũ ī aquã / mel ī fel / diem ī noctē
gaudiũ ī merorē / talibus infelicibus oĩa ꝯpa

tur ī malū Unde Salomon Mali carius emunt infernū q̄ boni celum Pſalmus Gens abſq; consilio & ſine prudentia Utinam ſaperent & intelligerent ac nouiſſima prouiderēt

Gregorius Oīs diuina paſſio aut pur-gatio vite pn̄tis ē aut initiū pene ſeqntis

Idem quos pn̄tia mala non corrigūt ad ſe-quentia perducunt Aug⁹ Oīs malus aut iō vi uit vt corrigatur aūt vt p illū boni exerceātur

Quinq; modis pacīa pbatur

Quinq; ſunt ī quib; pacīa pbatur Pri-mū eſt corporalis leſio Secundū eſt tem poralis ſubſtantie penuria & ablatio Tertiū eſt detrimentum honoris Quartum ē caroꝝ offen ſio & ſubſtractio Quintum ē Tranſquilitas ſeu mentis quinq; turbatio, aliquando patimur a proximo perſecutiões dapnationes & contumelias, ali qn̄ ab antiquo aduſ̄ſario temptamenta, aliqn̄ a deo flagella tolleramus Dn̄s ī euāgelio dicit: Beati pacifici qm̄ filii dei vocabuntur.

Gregorius Ego virtutem patientie ſig nis & miraculis maiorem puto Criſoſtim⁹ ſup Mathrum Ille ē pfectus xpriſti diſci-

pulus qui hic oīa patitur aut pati parus ē

Auguſtinus Qui fuerit paciencior ad in iuriam potencior conſtituetur ī regno Salo mon qui paciens eſt multa gubernatur pru dencia . qui autē impaciens eſt exaltat ſtultici am ſuam Bernardus Fratres ī hoc mū do quaſi in campo certaminis poſiti ſumus Et qui hic dolores aut plagas aut tribulationes non ſuſcepit / in futuro glorioſus nō apparebit Magna enim confuſio erit illis in die iudicij qui michil p xpō pati voluerant qui tot dura tormenta paſſus eſt p eis

Nota hic de Paciencia

Paulus Fidelis eſt deus qui nō pa titur vos temptari ſuper illud qd̄ non poteſtis / ſed cum temptacione prouen tum vt poſſitis ſuſtinere Auguſtinus

Nemo poteſt a diabolo decipi niſi qui prebe re voluerit ſue voluntatis aſſenſum Jero9 Poteſtas diaboli non in temeritate illius eſt /

atqꝫ iactancia : ſed in tua voluntate eſt dia⸗
bolus ; ſuadet nos vt ei pſtemus arma noſtra
quibus nos occideret / vt cor ad cogitaciones
prauas . linguā ad loq̄ndum iniq̄ / man9 et
alia membra ad opandum malū quia Satha
ne voluntas ſemꝑ eſt iniq̄ / ſed poteſtas eius
nunq̄ꝫ iniuſta A ſemetipſo habet voluntatem
ſed a deo poteſtatem Gregorius Nō eſt
timendum hoſtis qui non poteſt vincere niſi
volentem yſidorus Non alibi diabol9 cō
cupiſcencie fomita ſuccendit niſi vbi praue co
gitacionis delectacionem aſpexerit q̄ꝫ ſi a no⸗
bis ſpnimus : ſine dubio ille confuſus abcedit
Jacobus Reſiſte diabolo ⁊ fugiet a vo⸗
bis Quidam metricus ſic ſcribens ait
Hoſtis non ledit niſi cum temptatus obedit
Eſt leo ſi cedit ſi ſtat q̄ſi muſca recedit
Gregorius Omnia machinamenta tēp
tacionū ſancto viro vertuntur ī augmenta
virtutū . quot enim temptaciones quis pro
xpriſto ſupat / tot gēmas pcioſas ad coronam
ſuā immortalē gpat yſid Vtile eſt dei ſer
uo poſt conuerſionē temptari q̄tinus a corpo

re negligencie ad virtutes animā p̄paret
Unde Salomon Fili accedens ad ſer-
uitutem dei p̄para animā tuā ad temptacio
nem Non miretur aliquis ſi homo ſpiritualis
ſpiritualiter & ſingulariter temptatur ꝑma
nente bona voluntate nec a fide nec a ſpe :
nec a caritate deicitur ſed ſolidius in omni
virtute corroboratur De huiuſmodi tempta-
cione ait ſaluator diſcipulis ſuis Ecce Satha
nas expetiuit vos vt cribraret ſicut triticū
Cribatur enim aliquis qui intime & ꝑfecte ex
aminatur Per poteſtatē deo a diabolo datam
& Job ꝓbatus eſt vt iuſtus appareret Et Pe-
trus temptatus eſt ne de ſe p̄ſumeret : & Pau
lus colophizatus eſt ne ſe extolleret Augu
ſtinus Grauiſſima temptacio eſt omnino
non temptari Gregorius Illos diabo-
lus vexare negligit quos iure hereditario ſe poſ
ſidere ſentit Dauid autē dixit Proba me de
us & tempta me / vre renes meos & cor meū
Item Bernardus . Precor domine vt tra
has me poſt te Criſos9 ſup Matheū Qui filii
ſunt dei hii tantummodo in temptacionibus

baptizantur Paulus ⁊ omnes volentes pie viuere perſecutionem pacientur

Meditacio bona

Cogita frequenter de reprobis modo ī inferno ſepultis qui dum adhuc vixerāt mundum ⁊ carnem ſuā ſupra deum ⁊ eius p̈ceptū diligebant Conſidera diligenter ꝙ ſunt ⁊ quid fuerūt / homines fuerūt ſicut ⁊ tu comederūt biberūt riſerūt ⁊ duxerūt in voluptatibus ⁊ vanitatibus dies ſuos ⁊ in puncto ad inferna deſcenderūt . hic caro illorū vermibus / Illic aīa eoꝝ ignibꝫ deputatur Quid enim proſunt illis / mundi potencia / ſcłi pompa Dignitas humana . magna familia . Inanis gloria . breuis leticia . ſcīe iactācia . conſciā larga / falſe diuicie / honores ⁊ reuerencie adulationes blande / manſiones pulcherrime : terrarū multarū poſſeſſio . p̄bendarū multarꝫ adquiſicio : diuiciarū congregacio . cibus exquiſitus : potus delicatus / carnis voluptas ciboꝝ ſuperfluitas . veſtis curioſitas . calcia-

menti ſpecioſitas . propria voluntas . Nunquid iſta miſerā hominis aīam eripere poſſunt de flāmis inextinguibilibz & de maledicti fauce draconis : Vbi ſunt riſus & iocus eoꝝ / Vbi iactancia Vbi arrogancia de tanta leticia q̄ta triſticia poſt tantā voluptatē . tam ḡuis miſeria . de illa exultacione ceciderūt in grandē ruinam & mortem eternam Auguſtinus

Gaudium mundanoꝝ eſt q̄ſi gaudiū frenetico rū . ſicius enim senciunt mortē q̄ morbū

Gregorius Quaſi ꝑ amenū pratum ad ſuſpendendū vadit ꝙ qui ꝑ ꝓſpera huius mundi ad interitū tendit

Nota bene

Innocencius Tria ſolent homines m̄xime affectare . s . opes . voluptates & honores . Nam opes generant cupiditatem & auariciam . Voluptates gulam & luxuriam . Honores nutriunt ſuꝑbiam & iactanciam

Aug9 Sanitas continua & rerū habundancia eterne dampnacionis ſunt iudicia

Gregorius Continui ſucceſſus tp̄aliū future dampnacōis ſunt iudiciū

Quinqz ſunt neceſſaria illi qui receſſurus eſt de hac vita

Quando aliquis receſſurus eſt de hac vi-
ta quinqz ſunt ei neceſſaria . que ſi ha-
buerit ſecure exiet anima eius de corpore Pri
mum eſt vt doleat de omnibus malis ꝯmiſſis
et de bonis omiſſis / que ſcilicet potuit facere et
non fecit Secundum eſt ꝙ ſit in firmo ꝓpo
ſito abſtinendi ſe ab omnibus peccatis ſi con-
cedatur diucius viuere Tercium eſt ꝙ confite
tur nude et aperte omia peccata ſua . s . quoci
ens et quot modis peccauerat vel ſaltē omnia
que poteſt memorare vel ꝑ inquiſicionē ſacerdo
tis ad memoriā reducere / Si autem mors fe-
ſtinat et non poteſt moueatur ſaltē vt doleat
ꝙ non poteſt confiteri et ꝙ libenter vellet ſi poſ
ſet Quartum eſt qd ſit in firmo ꝓpoſito ſa
tiſfaciendi ſecundum conſiliū eccleſie ſi viuat
Quintū eſt qd firmā ſpē habeat de miſericor
dia dei Qui dixit . Non veni vocare iuſtos ſꝫ
pctōres ad penitēciā Item alibi Nolo mor-
tē peccatoris ſꝫ vt conuertatur et viuat

Hiis pbabitis offeratur ei corpus dominicū quod fideliter suſcipiat / dicat tamē prius conſeſſionem generalem & vltimo inunctus in nomine domini examinetur eciam in articulis fidei qui continentur in Symbolo & hoc in ideomate quod melius nouit Si autem ſit proximus morti & non poteſt loqui dicatur ei ꝙ firmiter credat ea que credit ſcā mat eccleſia & recitentur in aure eius articuli fidei & maxime de Trinitate perſonarū & vnitate dei & de Incarnacione filii & morte / de reſurreccione carnis ad vitam glorie & maxime ad ſpem erigatur exemplo latronis in cruce confitentis. deſperacionem omnino cauere debet quia peior eſt omni peccato Unde Jeronimus Magis offendebat Judas deum in hoc ꝙ eum ſuſpendit ꝙ̄ in hoc ꝙ eum tradidit

Contra Preſumptionem

Augustinus Non poteſt male mori qui bene vixit & vix bene moritur qui male vixit Gregorius ſatis

alienus es a fide qui ad agendū penitenciā tempus ſenectutis expectat Metuendum eſt ne dū ſperat miſericordiā incidat in Judicium Deus autem qui veniam vere penitentibus ſpoſpondit diem craſtinum non promittit Item valde difficile eſt quemquam in extremis hoc perquirere quod per totam vitā ſuā non valuit optinere.

Auguſtinus Totam animam vendicat ſibi timor mortis vt nec de peccatis ſuis libeat cogitare Idem Hac animaduerſione percutitur peccator vt moriens obliuiſcatur ſui / qui dum viuet oblitus eſt dei

Gregorius Qui ſepe volens cadit ī culpam / aliquando nolens cadit in penam

Bernardus Quanto diucius expectat nos deus vt emendemur / tanto diſtricaius iudicabit ſi negligamus Gregorius Iniqui voluiſſent ſi potuiſſent ſine fine viuere ut potuiſſent ſine fine peccare. Ideo ad magnam iuſticiā Judicis ptinet vt nūquā careant ſupplicio qui nunquā dum viuerent carere vellent peccato

Nota bene

Augustinus Malum eſt peccare / peius pſeuerare / peruerſius eſt ſe defendendo culpam ſuã in deũ refundere
Gregorius Summa criminum dũ defenditur augetur Origenes O ſi ſcire poſſumus qualiter p vnumquodqz peccatũ mortale quod facimus vulneratur & fetet anima / vſqz ad mortẽ / peccato vtiqz reſiſteremus
Item Tanq̃ amentes & mente rapti / cũ vulnerantur non ſenciunt quia ſenſibus carent / ita nos cupiditatibus huius ſeculi tanq̃ amentes facti cum vulneramur in anima non ſentimus Eccleſiaſtes Stultorũ infinitus eſt numerus

De triplici Apoſtaſia

Ambroſius Triplex eſt Apoſtaſia / Perfidie / Inobediencie / & Irregularitatis / Cum grauis pena infligitur

illis qui pcepta platorū ſuorū non obſeruant
et veſtimenta ſua abiciunt q̄to magis pena de
bet infligi illis qui fidem xpiſti abiciunt / et
mandata que digito dei ſcripta ſunt non cuſto
diunt Petrus Apl's Magis obedire o=
portet deo q̄ hominibus Bernardus In
anis excuſacio eſt de humana obediencia Vbi ī
deum committitur fieri tranſgreſſio Idem
Facere malum quolibet eciam plato Iuben=
te conſtat non eſſe obedienciam ſ3 pocius inobe
dienciam Gregorius Nunq̄ per obedien
ciam malum debet fieri . quandoq3 tamen per
obedienciam bonum quod agitur debet omitti
Auguſtinus Sic modus obediencie te
nendus eſt vt bonis in malo non conſencias
nec malis in bono non contradicas Sic deo
obediendum eſt vt non deferatur eius pceptum
pp̄ter alicuiusiuſſum diuino pcepto contra=
rium . xi . q . iij . Caplo Non ſemp cū
illis Mathei . xix . Si vis ad vitam īgre
di ſerua mandata Baſilius In omni
ope quod cogitas facere primum cogita deū . et
ſi rectum eſt coram deo perfice illud / Si deo

ꝑuerſū fuerit receptum / amputa illd ab anima tua. nichil enim ſalubrius ꝙ̄ ſemꝑ aſpice ī mā datis dei altiſſimi Un̄ ꝓpheta Tuc nō cō fundar aīm ꝑſpexero in mandatis tuis

Gregorius Dū pceptis dominicis ſoler ter homines intendunt in eis / p̄ꝓcul dubio vel quid in ſe celeſti viro placeat vel quid diſplice= at agnoſcunt yſid Sermo dei fidelibus lux eſt; reprobis autem ⁊ ſuperbis quodāmo= do tenebraſcit Boecius Nequnt reprobi . s . oculos tenebris aſſuetos ad lumen ꝑſpi= cue veritatis attollere Sunt enim ſimiles auibꝫ quarū intuitū nox illuminat ⁊ dies excecat

Salomon Fatui non poterūt diligere niſi ea q̄ eis placent Criſo9 ſuꝑ Matheū

Nemo bonarū rerū ſentire poteſt ſaporē ꝙ̄ diu delectatur de malis; Q̄mdiu delectat eū malū non pōt delectare eum bonū Dn̄s in Ewangelio dicit Quid vocatis me domi ne Dn̄e ⁊ non facitis q̄ pcipio vobis Criſo9 ſuꝑ Matheū Qui autem dicunt xpō tan= tummodo Dn̄e domine ⁊ non faciunt volun= tatem dei . reprobi ſunt

Ewangelium Quare ⁊ vos transgre-
dimini mandatū dei ꝓpter tradicionē vr̄am
Bernardus Non placet deo quicquid
voluntarie obtuleris relicto eo ad qd̄ teneris
Ambrosius Relicto hoc ad quid teneris
ingratum est ſpiritui ſancto quicquid alid ope
raris Bernardus O magnum malū ꝓ-
prie voluntatis q̄ ⁊ tua bona tibi mala facit
Idem . quid odit deus aut quid punit p̄-
ter voluntatem ꝓpriam / nichil ardebit in īfer
no niſi ꝓpria voluntas
Johēs in eplā ſua Hec eſt caritas dei vt
mandata eius obſeruamus ⁊ cuſtodiamus et
mandata eius grauia non ſunt Jeronim9
Nichil amantibus durū / nullus labor dif
ficilis . amemus enim ⁊ nos xp̄m ⁊ facile vide
bitur omne difficile Leo papa Humilibus
nichil eſt arduū . mitibus nichil aſperum quia
gratia p̄bet auxilium

De bona voluntate

Auguſtinus Nichil aliud nr̄m q̄rit de-
us niſi voluntatem bonam / Bona voluntas

ſufficiat ſi deſit oꝑationis facultas / Cum bona voluntate omnino perire non potes / ⁊ ſaluari non potes ſine bona voluntate Gregorius

Nichil ditius deo offertur bona voluntate. Ad cuius commendationem Angelus paſtoribus ait. Gloria in excelſis deo ⁊ in terra pax hominibus bone voluntatis Seneca pars magna bonitatis eſt velle fieri bonum Ciprianus Cum multa in lege iubeantur q̄ Apl̄s implere non poſſe teſtatur: hic bona voluntas q̄ritur q̄ in noſtro arbitrio eſt / ⁊ q̄ ſola poteſt ſufficere ⁊ ṗmum habere Et ideo dicit Johannes. Maledictus qui dicit Deū ṗcepiſſe impoſſibile / Deus autem non de factis ſʒ de voluntate iudicat

Nota bene

Auguſtinus Nullus ſanctus ⁊ iuſtus caret peccato tamen ex hoc non deſinit eſſe iuſtus vel eſſe ſanctus cum affectu teneat ſanctitatē Criſo9 ſup M Bonū ꝓpoſitū malum opus excuſat. Malū autem ꝓpoſitū bonum

opus ꝯdempnat Yſidorus de ſummo bono
Interdū vicia cum virtutibus ad vtili-
tatem confligunt vt ipſo certamine vel mens
exerceatur vel ab elacione animus reſtringa-
tur Caſſidorus Si vis ſcire quid eſt be-
ne viuere + diſce + verbo Ores ieiunes vigiles
des ſic bene viues Scriptū eſt enim Si con
cupiſti ſapienciam ſerua mandata ⁊ p̄bebit il
lam dominus tibi Criſoꝰ ſup matheum
Per opa iuſticie venitur ad perfectā cogitaci
onem dei Idem Qui non ambulant ꝑ vi
am iuſticie impoſſibile eſt vt cognoſcant xp̄m
q̄uis videntur cognoſcere xp̄m Juſti ſūt qui
implent dei p̄cepta ſine q̄rela Perfecti uo qui
bus p̄cepta nō ſufficiunt / ſ; pluſq̄ȝ p̄ceptum
eſt faciunt vt Martires Monachi ⁊ virgīēs
Gregorius Bonū quod agimus ⁊ dei eſt
⁊ nr̄m ⁊ dei per p̄uenientem graciā : nr̄m eſt
per obſeq̄ntem liberam voluntatem Criſoꝰ
Sicut terra non germinat niſi pluuiam ſuſce
perit Ita nec pluuia ſine terra fructiferat :
Sic nec gracia ſine voluntate aliquid opatur
nec voluntas ſine gr̄a poteſt operari : Deus

autem ſemper paratus eſt operari bona . ſʒ mali cia hominis prohibetur

Septem modis laxantur peccata

Septem modis laxantur peccata . Primo modo p baptiſmum . Secundo modo p Martirium . Tercio modo p confeſſionē & penitenciam Ut dicitur . Confitebor in iuſticiam meam domino & tu remiſiſti Impietatem peccati mei . Quarto modo p lacrimas ut dicitur . Beati qui lugent quoniam ipſi conſolabuntur . Quinto modo per Elemoſinam Vt dicitur : Sicut aqua extinguit Ignem Jta Elemoſina extinguit peccatum . Sexto modo per Indulgenciam in nobis peccantibꝫ Vt dicitur : Si dimiſeritis hominibus & pater meus qui ī celis eſt dimittet vobis
Septimo modo p Caritatis opera : Vt dicitur , Caritas operit multitudinem peccatorum &c̄

Nota bene

Riſus Nemo ad deū aliquando flēs acceſſit qui non poſtulauit accipit Jeronimus Oratio domini lenit ſz lacrima cogit . hec vngit , Illa pungit Bernardus Lacrime penitentum ſunt vinum angelorū quia in celis eſt odor vite Sapor grãe , guſtus Indulgencie Yſidorus Lacrime penitentum apud deū p baptiſma-te reputantur Bernardus Plus cruciat lacrima peccatoris diabolum q̄ omne genus tormentorū Auguſtinus Acriores dolores demonibus non inferimus q̄ cū peccata nr̄a penitendo et confitendo plangimus Caſſidorus Si vis ſcire quid eſt bene viuē diſce doceбо , Ores ieiunes vigiles des ſic bene viues Jeronimus Jeiunia moderata debent eſſe ne nimis debilitent ſtomachum Idem De Rapina holocauſtum efficit qui vel ciborū nimia egeſtate vel ſomni penuria immoderate corpus affligit Yſidorus in Syno . Quid quid boni ſine diſcrecione feceris viciū eſt : Vir

tus enim indiſcreta ꝓ vicio reputatur Ber-
nardus Nichil ꝓdeſt biduo aut triduo vē
trem portare vacuum ſi recompenſetur ſaturita
te Jeiunium . quid aliud eſt ſic ieiunare ꝙ du
os obulos ꝓ vno denario dare Jeronimus
Quod manducaturus eras ſi non ieiuna-
res, da pauperibus vt Jeiunium veſtrū ſit ſa
turitas anime non marſupio lucrū Grego-
rius in paſtor̄ Non deo ſed ſibi quiſqȝ Jeiu
nat ſi ea que ventri ad tempus ſubſtrahit non
in operibus tribuit ſȝ ventri poſtmodū offerē-
da cuſtodit . Sancti frequenter dicunt ꝙ ieiu
nās tenetur elemoſinas facere de eo qd ſubſtra
hit corpi ſuo . Intelligunt de conſilio non de p̄
cepto niſi forte diuitibȝ cum videant fratrem
ſuum neceſſitatem habentem

De triplici ieiunio

Triplex eſt Jeiunium, s, a peccato, a ci-
bo, a temporali gaudio, Tunc ſecundū Gre-
gorium ꝑclara eſt apud deum Abſtinencia cor-
poris cum animus ieiunat a uicijs Quomodo
diūſi diūſas intenciōes habent cum Jeiunant,

Vñ verſus Abſtinet : eger : egens : cupid9 gula : ſimia : virtus . Eger Jeiunat quia nõ poteſt commedere vel ꝓpter medicinã ; Egẽs quia nõ habet quod commedat . Cupidus ne expendat . Gula / i / guloſus vt poſtea aui dius commedat . Simia . i . ypocrita vt lau detur / virtus . i . virtuoſus vt mereatur

Dominus in Ewangelio dicit Attendite ne iuſticiam veſtram faciatis corã hoĩ ĩbus vt videamini ab eis . i . ea Intencione non faciatis bona vt ab omnibus vanã lau dem habeatis

Contra vanam gloriã

Criſoſtimns ſup Matheũ vanius inꝗ̃ vadit ad deum qui mercedem operũ ſuorũ ꝗrit in ſeculo **Jeremias** Mercenarius ſeculi non poteſt incipe p̃mium xpriſti non ꝓhibetur operũ apparicio ſz inanis glorie intencio Quia dominus p̃cepit dicens . Sic luceat lux veſtra coram hominibus vt videantur opera veſtra bona ⁊ glorificent patrẽ veſtrũ qui in celis eſt .

Gregorius Sic autem ſit opus in pub

lito q̃tinus intencio maneat in oculto Tale erit opus tuum qualiter fuit intencio tua

Criſos9 ſup Matheum Nam quod prop ter deum fit deo datur & a deo recipitur quod autem propter homines fit ĩ ventos effundi- tur & a nullo ſpectatur Gregorius valde bona ſua paruipendit qui ad remuneracionem eoꝝ laudes humanas ſufficere credit

De exemplo

Paulus Exemplum eſto fideliũ ĩ ũbo In q̃uſatõe ĩ caritate ĩ fide / ĩ oĩbꝫ p̃be teipm̃ exẽplũ bonoꝝ opũ Bernardus ĩ ſermone Nullũ q̃ſiliũ melius arbitror q̃ꝫ ſi exẽplo tuo docere ſtudeas q̃ oporteat aut q̃ non oporteat fieri Idem Efficacior eſt vox operis q̃ꝫ vox ſermonis Gregorius : Qui enim vi- tam ſuã ab aliis ſcire refugiunt / ſibimetipĩs accenſi ſunt ſꝫ labiis ĩ exemplo luminis nõ ſũt Tales non ſunt ſimiles Job qui ait / Ocul9 fui ceco & pes claudo . Vnuſquiſqꝫ n̄r̄m debet ammoñe frẽm ſuum ĩ via ĩ eccleſia / ĩ domo

aut verbo aut exemplo aut ſcripto

Nota bene

Jeronimus Clericus aut honeſtior ē ce- teris aut aliis ē fabula Sacdos debet eſſe ſāc tus a pctīs ſegregatus / rector ꝯ nō raptor · di ſpenſator ꝯ non diſſipator / pius in iudicio · iu ſtus in conſilio : verax in ſermone / humilis ī congregatione / pacificus in aduerſitate · benig- nus in pſperitate · diues in virtutibus / miles ī bonis actibus : ſobrius in choro / caſtus in thoro · ſapiens ī ꝯfeſſione · ſecurꝰ ī p̄dicacōe

Sex gn̄a Martirij

Caſtitas ī iuuentute
Hillaritas ī ſenectute
Largitas ī pauptate
Abſtinēcia ī abundancia
Pacientia in tribulacōne
Humilitas in prelacione ꝯ dignitate

Homo debet

Deo timorem ⁊ dilectionem
Prelato obedienciā ⁊ reuerenciam
Proximo auxiliū ⁊ conſilium
Subdito diſciplinā ⁊ cuſtodiam
Sibiipſi ſobrietatē ⁊ ſcīmoniam
Diabolo pctā ſua quia eius pene
ſunt ppetue

Peccata Britonū q̄ cauſa depoſitionis eorum

Exigentia Prelatoꝝ Rapina potentum. Cupiditas Judicum. Rabies piurioꝝ: Inordinatus cultus veſtimētorū: deteſtandi luxuria. Omne peccatū publicum ⁊ notorium clamat vindictā ad deū ſꝫ pcipue q̄tuor. Merces mercenarii. peccatū Zodomiticum. Homicidium. Oppreſſio Innocentum. heu. heu. heu. quot clamores vindicte ſunt nunc ante deum

De decimis per pphetam dicit domin9
Offerte inquit omnem decimacionē ī orre-
um meum Ut ſit cibus in domo mea ⁊ proba
te me in hijs dicit dominus Item alibi
Primicias aree tue ⁊ torcularis tui nō tar
dabis deo offerre. michi ſi tardus des peccatū
eſt. q̄nto peius eſt non dediſſe Auguſtinus
Da decimas alioquin incides in decimā par
tem Angelorū qui de celo corruerūt in infernū
Dominus p pphetam Malachiā dicit
Quia michi non dediſti decimas ⁊ p̄micias
ideirco in fame ⁊ penuria maledicti eſtis
Aug9 / decime ſūt tributa egēciū aīaꝝ ſi de
cimā dederis nō ſolū habūdanciā fructuū re-
cipies ſꝫ eciā ſanitatē corporis ⁊ aīe ↄſeq̄ris Cū
enim decimas dando / ⁊ terrena ⁊ celeſtia poſ
ſis munera pmereri / q̄re p auariciā duplr̄ be
nedictionē defraudas. Benefacere deus ſem-
per paratus eſt. ſꝫ hominis malicia phibetur
Qui enī ſibi aut p̄miū ↄparare aut peccatorum
deſiderat indulgenciam promereri / reddat

decimas eciam & nouem ꝑtibus ſtudeat elemo
ſinam facere Dominns in ewangelio di
cit Date ⁊ dabitur vobis Item alibi
Quod gratis accepiſtis gratis date Pau-
lus Hillarem datorem diligit deus Ec-
cleſiaſtici . xxxv . Da altiſſimo ſecundum
datum eius . Scriptum eſt enim Dabis impio
multa q̄ non vis dare ſacerdoti Item ali
bi Quod non capit xpūs capit fiſcus

Contra Cupiditatem

Bernardus Magna abuſio eſt ⁊ nimis
magna eſt : ꝙ vilis vermiculus vult diues
eſſe pro q̄ Ita pauper fuit deus Saboth ⁊ Do
minus maieſtatis Item Quid cameli
gibbum : quid proditoris loculos ⁊ ſarcinas
tollis Non ſic impie non ſic ingredieris
Auguſtum eſt foramen acus ⁊ huiuſmodi
ſarcinas nō admittit Ut dicit Auguſtinꝰ
Qui terrenis inhiat ⁊ eterna non cogitat /
vtriſqȝ ī futuro carebit Auguſtinus
Nunq̄ȝ tibi deerunt neceſſaria niſi deſiderā

de ſupſtua Criſo9 ſup Mathæum : Fac be
ne ⁊ operare iuſticiam vt ſpem habeas apd deū.
⁊ non deſperabis in terra . Ille beatus ē q̄ om
nia q̄ vult habet . nec aliquid vult qd nō de
cet Jhesus filius Syrach Beatus diues
qui inuentus eſt ſine macula ⁊ qui poſt aurum
non abijt / nec ſperauit in Thezauris pecunie
Vn̄ Dauid Junior fui ⁊ enim ſenui et
non vidi Juſtū derelictum / nec ſemē eius que
rens panem . Econtrario dicit de Impio Vidi
impium exaltatum ⁊ eleuatum ſicut cedros Li
bani ⁊ tranſiui ⁊ ecce non erat / q̄ſiui eū ⁊ nō
eſt inuentus locus eius Verū eſt quod dicit
Beata virgo maria dicens / Diuites dimiſit
inanes Salomon Qui confidit in diui:
cijs corruet Quedam Gloſa dicit Qui
ſperat in diuicijs aut Ipſe expirat eas hic di
mittet / aut viuit omnia peremit ⁊ ipſe in ſpe
ſua deficit Dauid autem dicit Diuicie
ſi affluant nolite cor apponere Eccl . ix .
Nichil iniquius q̄ȝ amare pecuniam
Auguſtinus Amor terreſtriū extinguit
amorem celeſtium In vitas patrum Qui

amat argentum non videbit ſclam & qui congregat illud obſcurabitur Augꝰ Retine tibi neceſſaria & da ſuperflua Petrꝰ Rauen̄ Homo ſi hic permanſurus es . q̄ tua ſunt hic repone . ſi autem hinc iturus es cur hic ea relinquis Bernardus Si vr̄a ſunt tolli te vobiſcum Ambroſius Non ſunt bona hominis que ſecū ferre non poteſt

Contra gulam et ebrietatem

Jeronimus Nichil adeo obruit intelligenciā vt commeſſacio & Ebrietas Yſaias Ve vobis qui potentes eſtis ad bibendum . & viri fortes ad miſcendum ebrietatem Auguſtinus Quicunqȝ vero ad bibendum pronus fuerit , vel ī conuiuio ſuo alios ad comedendum vel ad bibendum adiurare voluerit , pro eo & pro eis ī Judicio reus erit Melius enim eſſet ea carnem eorum gladio vulnerare q̄ꝫ eorum animas per Crapulam & ebrietatem occidere

Nota bene

Nota ꝙ Diabolus dicitur duas manus ha bere quibus frequencius capit homines / s / gulā ⁊ luxuriam : Quinqꝫ enim digiti in iſta ma nu gule ſunt quinqꝫ ſpecies q̄ notantur ī hoc verſu Vn̄ ūs Preppe laute nimis ardent ſtudioſe . Preprope . i . ante tempus debitū Vt nimis mane vel in tpe non debito / Vt ni mis ſepe ⁊ m̄xime in diebus ieiunioꝝ . Laute ⁊ nimis delicate vel deliciose in ſaporibus delec tando nimis / i / pluſq̄ꝫ competit ſanitati cor pore vel vnde cor vel ſenſus grauatur vt pa tet in ebrioſis q̄ꝫtum ad potū / ⁊ in crapuloſis q̄ꝫtū ad cibū . Ardenter . i . cum nimio deſide rio in voracitate vt patet in quibuſdā qui prop ter inordinatū appetitū nimis feſtinanter vel turpiter deuorant cibaria . Studioſe id ē cū nimia ꝑparacione pro gule delicijs excitandis

Jeronimus Illos eſſe blaſphemantes affirmat qui dicunt ſe non poſſe continere deo enim imponunt ignoranciam Iniuſticiā ⁊ im pietatē : Aut enim vis continere ⁊ nō potes

aut potes ꝯ non vis Si vis ex toto corde / et non potes / Infidelis eſt deus qui patitur te tēp tari ſupra poſſe tuum. Si autem potes ꝯ non vis Inexcuſabilis es. ſi autem tantū deberes lucrari ex continentia tua mille marcas vel ca ſtrū vel ciuitatem: vel ſi ſcires te amiſſurū tā cito poſt peccatū tuū pedem. manū vel aliud membrū vel ſi videres lectum ignitum tibi pa ratū in quo oporteat te iacere cum a lecto mulī eris ſurrexeris q̄ᵖ cito potueris contineres

Seneca Omitte excuſationes nemo pec cat inuitus Auguſtinus Nemo peccat ī eo quod vitare non poteſt Queſtio Que ro a te quomodo videtur aliquis inuitus mo ri qui pīcula mortis diligit ꝯ ea libenter in currit. Multi enim ſunt qui peccata non a mant tamen peccati veſtigia amplectuntur vt illi qui ſuſpectas familiaritates / amplexatioēs inepta colloquia / Oſcula munuſcula. conui uia līras amatorias ꝯ cetera huiuſmodi q̄ ad amorem carnalem viam p̄ſtant admittunt et tales freq̄nter pīclitari contingunt Scrip tum eſt enim Qui amat pīculum pibit in

illo Gregorius Sicut influente aqua paula tim terra consumitur . sic leuiter surripiēte vi cem mens eā fortis absorbetur Criſos° sup Matheum Oportet perdere tale opus bonum quod vel michi vel alteri generat malū Amor vi debet dominari in hominibz non amor carna lis Scriptum est enim q dominus dixiſſet ad Adam . quia obedisti voci vxoris tue pluſq̄ mee / maledicta terra in opere tuo Item in psalmo Perdidisti omnes qui fornicantur abs te Questio Item quero a te quo modo domus alicuius hominis eo inuito cōbur ratur / ex quo ipse voluntarie ignem ꝓpriis ma nibz apponit . Ignem in domo corporis sui ꝓpriis manibus apponit qui cibos ꝫ potus ad libidinē excitandos sumit : Nonne ille deridend° esset qui fasciculis ardentibz domū suam incenderet ſi diceret q combustio eius ei displiceret . ſic de ridendi ſunt illi qui dicunt ſe continere velle . cum talibus cibis ꝫ potibus ſua corpora incen dunt . Piscis vero tempat ſe ab esca ſi hamū videat . Miser homo timor mortis eterne non potest ſe temperare ab esca voluptatis momen =

tanee Non enim eſt ignis adeo magnus qui nō deficiat ſi ligna ſubſtracta fuerint Nec eſt Ca ſtrū adeo forte quod nō poſſit expugnari ſi poſ ſint e victualibus ſubſtrahi

Fines liciti inter contrahentes

Castitas

Qn̄ ꝯtrahunt nō impotē ter ſʒ ſolicitantur ab aliis ſʒ caſte adinuicē viuunt
Proles qn̄ ꝯtrahūt cā pro lis pcreande
Oneſtas quando contra- hunt vt non fornicentur
Pax qn̄ ꝯtrahūt ut pax reformetur & conformetur

Impediunt a petendo debite

Naſt9 Vt ſi alt eox coniunct9 car- naliter fuerit conſanguineus alterius
Locus ſacer . s . vt eccleſia vel cimiterium
Tempus ſacrū vt dies ſolemnis

Res ſacra ſi eſt circa corpus xpriſti vel cir
ca reliquias : Status vt cum fuerit vxor in
pariendo vel puerperio vel in hora menſtrui
Cauſa vt cum ſolum cauſa libidīs explen
de velint cohire
Legitur in libro Thobie ꝙ quidam De
mon nomine Aſmodeus occidit ſeptem viros
deſponſatos cuidam Sare filie Raguelis .
mox vt ingreſſi fuiſſent ad eam p eo ꝙ Deum
non timuerunt ꝰ ꝙ bonam intentionem non
habuerūt Dominus autem in ewange :
lio dicit Domus mea domus orationis vo:
cabitur Vn̄ Augustinus Nemo in ora
torio aliq̄d agat niſi id ad quod factum eſt :
Vnde ⁊ nomen accipit Idem In quo non
debes emere nec vendere ſ; tantum oracionibus
vacare Ap̄ls Qui violauit templū dei
diſperdet illum dominus

De Cantu ſuperbo

Auguſtinus Quociens me delectat
plancius q̄ꝫ res q̄ cantatur doleo me

grauiter peccaſſe confitetor Gregoꝰ Cū in cantu blanda vox queritur, ſobria vita de-ſeritur Bernardus Nam cum cantet cā-tor, mulcet populus, vocibus deum irritat prauis moribus, Deus non q̄rit vocis fractio-nem ſꝫ cordis puritatem Jeronimus ī epi-ſtola Demonum cibus eſt carmina poetarū ſecularis ſapientie vanitas, Rethoricoꝝ pompa verborū Idem in cōmē ſup yſaiam Omis pompa ſtructura qꝫ verborū ⁊ argumenta Dia-letica rediguntur ad nichilum

De ſignis diuini amoris

E ſignis diuini amoris Primū ſig-num eſt cum libenter aliquis de deo co-gitat Secundū eſt quando quis libenter de deo vel cū deo loquitur Tercium eſt cū quis libenter audit verba dei ⁊ audita retinet in me-moria Luce. ij. Maria autem conſerua-bat omnia verba hec ⁊c̄ Quartum ē cū quis libent̄ obedit p̄ceptis dei Dn̄o ī ewāgelio dicente Vos amici mei eſtis ſi feceritis q̄ p̄ci

cipio vobis Quintum eſt cum quis libenter ē ī domo dei Luce . ij . Dicitur de Anna ꝙ non diſcedebat de templo Sextū eſt cū quis libenter dat ꝓ deo Vn̄ Apl's Hillarem datorem diligit deus Septimum eſt cum quis patitur libenter Criſoſ9 ſup Matheum

Ille eſt perfectus xpriſti diſcipulus qui hic omnia patitur aut pati paratus eſt Octauū eſt Cum quis frigeſcit a ſollicitudine ⁊ amore mundi Gregorius Quanto quis ardencius ſurgit in amorem dei / tanto frigeſcit a curis ſeculi Nonum eſt cū quis magnū honorē exhibet miniſtris dei Mathei decimo Qui eos honorat deum honorat Decimum eſt : cū quis amat ea q̄ deo placent : ⁊ odit ea q̄ deus odit ⁊ trahit ad deum omnes quos poteſt aut verbo aut exemplo aut ſcripto Unde Gregorius Ille apud deum magis eſt in amore qui ad eius amorem plurimos trahit

Nota bene

Criſoſ9 Diligere deum ex toto corde eſt

p̃cipue delectari in deum. Ex tota anima, eſt firmiter credere articulis fidei. Ex tota mēte eſt interiores ſenſus deo vacare. Jlle tota mē-te deum diligit cuius omnes ſenſus vacant ī obſequium dei Cuius intellectus deo miniſtrat Cuius ſapiencia deo vacat, Cuius ſciēcia cir ca deum ⁊ ſalutem animarū eſt, Cuius cogi-tacio Juſticiam caritatem ⁊ ea que dei ſunt trac tat, Cuius memoria dei p̃cepta ⁊ ea que bo-na ſunt recordatur. Multi putantur ſapien tes apud homines ⁊ apud deum exiſtunt inſi pientes. quia omnes ſenſus ſuos expendunt circa vanam gloriam, mundi vanitatem ⁊ car nis voluptatem Unde Gregorius

Multi apud homines putantur electi ⁊ a-pud deum exiſtunt reprobi

Sequitur ī alio ſolio qūo virt9 vertitur ī vicium

Quomodo virtus vertitur in vicium

Ecce quomodo Virtus vertitur in Vicium. Parce moderate Viuere & paucis eſſe contentum Tenacitas & auaricia appellatur q̄ſi non audeat Vti hiis q̄ habeat. Silencium reputatur triſticia maturitas amaritudinis. zelus iuſticie, temerariū Judicium. quies deuocionis & ſancte contemplacionis pigricia corporis vocatur. Caſtigacio carnis indiſcrecio ſentitur. Simplicitas ſtulticia creditur Timor dei fatua conſciencia eſtimatur; Fugere publicum ſingularitas vocatur: Cauere peccatum ypocriſis iudicatur. Econuerſo diſſolucio ſocialis Jocunditas putatur, Curioſitas veſtimentorū & aliorum temporalium. honeſtas habetur. Auaricia adquirendi fidelis puiſio vocatur: Prodigalitas Largitas & gratuitas appellatur & ſic de ceteris Viciis

De adulacione

Paulus Si adhuc hominibus placerem xpriſti filius non eſſem Gregorius ſtultum valde eſt ſi illis placere querimus : quos diſplicere deo ſcimus Salomon Qui dicit Impio iuſtus maledicent ei populi Auguſtinus Hec ē Ira dei magna vt deſit correctio ꝛ adſit adulacio Idem adulator ē omis virtutis inimicus ꝛ ei cum quo ſermonē ꝯfert q̄ſi clauū in oculo configit. Bella autem cum viciantibus ꝛ pax cum bonis ſemper habenda ſunt Auguſtinus Pacem debet habere voluntas : Bellum neceſſitas Gregoꝰ

Si ſic proximos vt nos amare ꝑcipimur reſtat vt ſic eorum erratibus ſicut nr̄is vicijs iraſcātur Auguſtinus ſup Epl'am Johannis Perfcā caritas hic ē vt quis paratꝰ ſit eciā p frībꝫ mori. ſicut carbo ignitus cum mortuis carbonibꝫ poſitus aut extinguitur aut eos viuificat. ſic viri ſancti ꝛ perfecti Igne caritatis ſuccenſi : ſe morti exponunt vt mortuos ī peccatis viuificarent

Criſoſ⁹ Corripe non vt hoſtis expetens vindictam ſʒ vt Medicus inſtituens medicinam Salomon. Plus pfiat correctio apd ſapientem q̃ centum plage apd ſtultum Prou. xvij. Plus pfiat amica correctio q̃ correctio turbulenta Gregori⁹ Ille ſermo ab audiente libenter accipitur qui cum compaſſione animi pfertur Yſidorus Qui p verba blanda caſtigatus non corrigitur, acrius neceſſe eſt vt arguatur, Cū dolore abicidenda ſunt q̄ leuiter ſanari nō poſſunt Auguſtinus Sicut meliores ſunt quos corrigit amor Ita plures ſunt quos corrigit timor Yſidorus Manifeſta peccata non occulta purgatione purganda. Palam enim arguendi ſunt qui palam nocent. Vt dū aperta obiurgatione ſanantur et illi qui eos Imitando delinquunt corrigantur Bernardus Non eris Innocens ſi autem punias eū cui forſitan parcendum eſſet, aut parcas ei qui ſu

erit puniendus Auguſtinus Si ſolus noſti ꝙ frater tuus peccauerit ⁊ eum coram omnibus argueris / Iam non eſt correctot erroris ſʒ proditor

De detractione

Nota hic ꝙ quatuor ſunt ſpecies detractionis. viz. Vno modo quando falſum imponit alteri. Alio modo quando peccatum auget ſuis verbis : Tercio modo quando ocultū incaute reuelat. Quarto modo quando id qđ bonum eſt dicit mala intencōe vel quando malicioſe negat bonum alterius tacet vel peruertit Auguſtinus Plus nocent mēbris xpriſti detractores qui animas credencium interficiunt ꝙ̄ qui eius carnem ſurrecturam pimerūt Bernardus Lingua detractoris eſt qͣſi gladius triceps qui vno ictu tres animas interficit Ieronimus Detractor ⁊ ⁊ libens auditor vterqʒ diabolum portat in lingua Gregoꝰ Qui aliena detractiōe depaſcitur paulo dubio alienis carnibʒ ſaturatur

De Juſticiarijs

Juſticiarijs autem & Judicibus qui ex of
ficio iudicare debent dicitur in Pſalmo Recte
Judicate filii hominū Unde Jeronimus
Equū iudiciū eſt vbi non pſone ſed opa conſi-
derantur Scriptum eſt enim Reddet vnicu
iqꝫ iuxta opera ſua . ſi iudices ſumus iuſte et
audacter iudicare debemus : iuſte nec opp̄ma
mus paupes Iniuſte : audacter ne timeamus
potentē incaute . Statuti ſunt Judices ad vi
dictam malorū . laudem & tutelam bonorū :
Nemo ergo p̄ncipum ſtultos iudices ponere de
bet : Nam ſtultus p ignauiam . i . accidiam
ignorat iuſticiam Jmprobus vero p Cupidita
tem ſubuertit ipſam veritatē quam didicit : ma
li autem iudices ſepe cupiditatis cauſa aut de
ferūt aut peruertunt Judicia quando iudicāt
non cauſam ſꝫ dona conſiderant Ve Ve au
tem illis Judicibus / qui iuſtificant impium
pro donis & muneribus . & iuſticiam iuſti au-
ferūt ab eo

Nota ꝙ quatuor modis Judicium huma
num ꝑuertitur . viz . timore . cupiditate . o⸗
dio ⁊ amore Timore dum metu alicuius po
teſtatis veritatem loqui expaueſcimus Cupi
ditate dum p̊mio alicuius muneris corrumpi
mur Odio dum contra quemlibet aduerſa
ri mollimur Amore . dum amico vel ꝓpin
quis fauorem p̊ſtare contendimus . Hiis enim
quatuor modis ſepe equitas violatur ⁊ Inno
cencia leditur Seneca in epl'is Vir bo⸗
nus quod honeſte ſe factuꝝ putauerit faciet .
eciam ſi precinam auferret ; eciam ſi laborio⸗
ſum erit faciet . eciam ſi dampnoſum erit faci
et . eciam ſi periculoſum erit Rurſum qđ turpe
erit faciet ; eciam ſi voluntatem ; eciam ſi po⸗
tenciam . ab honeſto nulla re deterrebitur / ad
turpia nulla re mutabitur Jeronimus
Per bonā ⁊ malā famā a dextris ⁊ a ſini⸗
ſtris miles xp̄iſti ꝑ̄ditur nec laude extollitur
nec vituperacione frangitur . non diuiciis ti
met . non confunditur pauptate leta contēp
nit ⁊ non triſticias Grego⁹ ſuꝑ ezechielē
Bonum valde eſt quod iuſtus tribuit / quā

male agentibus libera voce contradicit Sz per uerſi mala p bonis retribuunt cum iuſtis dero gant quia contra eos Juſticie defenſionē ſer uant Auguſtinus Magis quippe Innocentes non eſtis ſi fratres vros quos Judicatis corrigere poteſtis pire pmittitis Bernardus ſup Cant Sane cauendum eſt ne forte metu aut ſegnicie aut minus diſcreta humilitate verbum quod pdeſſe poſſet multis / dāpnabili ligas ſilencio Certe maledictus es qui frumentū abſcondis in pplis Auguſtinus ſup Matheū Tu vulnus fratris contēpnis cum vides eum perire et negligis eū adiuuare peior enim es tacendo ꝙ ipſe conuiciando

Idem in ſermone Qui errātē nō corripuerit : de neglizencia Judicabitur Qui autem clam p eo non orauerit de pernicie iudicabitur Legitur in libro beate Brigide Caueas ab illo verbo quod multi dicunt ſufficit michi ſi iuuare potero animam meā ppriam : ſi ego bonus ſum quid ad me quomodo alij viuunt Hinc dicit Gregorius Facientis paul dubio culpam habet qui quod poteſt corigere negligit emendare / et illicita non

prohibere conſenſus erroris eſt Paulus Erit enim tempus cum ſanam doctrinam non ſuſti nebunt Unde Sapie. i. In maliuolã animam non introibit ſapĩa Aug⁹ Juuentuti malorũ hominum venenum eſt quicquid virtus ꝑcipit, eſca vero quicquid diabolus ſuggerit Criſo⁹ Verbum dei illuditur a malis ſicut quondam xpriſtus illudebatur a Judeis Gregorius Hoc certiſſime ſcito ꝙ placere deo ⁊ prauis hominibus nemo poteſt Auguſtinus Impetuoſus animus cum manu correctionis tangitur ſtatim ad lites ⁊ iurgia prouo tur

Nota bene

Nolite kariſſimi ſacram ſcripturam tranſcurrendo aut legendo, conſiderare aut legere ſed cum ſtudio ⁊ bona deliberacione debes eã tranſcurrere. quia q̃madmodum thus non poteſt redolere, niſi comburatur in Igne,

Ita nulla ſententia ſcripture ſacre ſapit in mē te niſi cocta ſit in corde Ieron⁹ Beatus eſt qui diuinas ſcp̄turas legens verba vertit ī opa

Nota bene

Hugo de ſancto victore Velle ſcire vt ſcias inanis gloria eſt. Velle ſcire vt ſciaris ſuperbia eſt. Velle ſcire vt lucreris Auaricia ē Velle ſcire vt edifices Caritas eſt Paulus Sciencia inflat Caritas autem edificat Criſo⁹ Omel. iiij. Omnis ſpecies Iuſticie in peccatoribus inuenitur: ſola gr̄a vere caritatis non inuenitur niſi ī ſeruis dei

Nota bene

Magnum meritum eſt illi ꝛ multū p̄mium habebit in futuro qui ſcribit vel ſcribere facit doctrinam ſanam ea Intencione vt ipſeq̄rat in ea quomodo ſancte viuat/ꝛ vt alij eā habeant vt ꝑ eam edificentur. Hoc certiſſīe ſcito ꝙ tot p̄mia ꝑ aliis habebis quot anime ꝑ te ſalui fiant Gregorius Ille apud deum magis eſt in amore/ qui ad eius amorem

plurimos trahit
Legitur in libro beate Brigide ꝙ amici dei non debent attediari in seruicio dei ꝫ laborare vt homo malus sit melior ⁊ homo bonus deueniat ad pfectionem. Nam quicunqꝫ voluntatem haberet sibi laudi in aures omnium transiencium ꝙ Jhesus xpistus esset vere filiꝰ dei. ⁊ faciendo conaretur ꝙ̄tum posset ad illorum conuersionem licet nulli vel pauci conuerterētur: Nichilominus eandem mercedem optineret ac si omnes conuerterentur. ꝓpterea non est cessandum ꝙ̄uis pauci vel nulli recipiant verbum dei Gregoꝰ Nullum sacrificium ita placet deo sicut zelus animarū

Nota bene

Multi enim sunt qui desiderant filios suos ⁊ amicos valere in hoc seculo, ⁊ non curant ꝙ̄ sint possessuri in alio; Prouident autem illis hic diuicias voluptates ⁊ honores ꝫ pauci ꝓuident illis deum ⁊ eorū animarū salutē Si autem viderint illos pauperes tristantur

⁊ ſuſpirant. Si autem viderint eos ignoran
tes peccantes ⁊ dei precepta contempnentes non
curant nec triſtantur Unde Paulus
Qui suorum ⁊ maxime domeſticorum curam non
habet fidem negat ⁊ infideli deterior Grego
rius Facientis pculdubio culpam habet, qui
quod poteſt corrigere ⁊ negligit emendare

Iſtam litteram frequenter lege

Eccleſiaſtes. xij. Deum time ⁊ manda
ta eius obſerua hoc eſt omnis homo, gloſa hoc
eſt omnis homo creatus Johannes in epiſtola ſua
Qui dicit Diligo deum ⁊ mandata eius non
cuſtodit mendax eſt Criſoſtomus ſup Math. xij
Qui dicunt xpo tantummodo domine Domine
⁊ non faciunt voluntatem eius reprobi ſunt
Baſilius Deus non ſe vult tantum u
bis diligi ſed corde puro ⁊ opibus iuſtis
Unde in ewangelio dicit dominus
Quid vocatis me domine domine ⁊ non fa-

atis que p̄cipio vobis Mathei . xix . Si
vis ād vitam ingredi ſerua mandata

Salomon Serua mandata ⁊ viues ſi ea
ſeruare contempſeris in inferno torqueberis

Exemplum Si rex tuus terrenus tradi
diſſʒ tibi l̄rā pulcrā corpi tuo ac aīe tue valde
ſalutiferā vt fideliter ſeruares eā / quā ſi bene
⁊ fidelit̄ cuſtodires q̄ncunqʒ venires ād curiam
ſine mora vt dux vel Comes honorandus in-
trares . Si autem litteram illam tecum non
portares vt publicus hoſtis carceri obſcuro tra-
dereris vbi ſine ſpe exeundi ineternū maneres
Nonne velles libenter litterā illam diligent̄ ac
fidelit̄ cuſtodire Uita Sic ē de mā-
datis q̄ rex celeſtis deus omnipotens digito ſuo
ſcripſit Et per Moyſem ſuum fidelem ſeruum
⁊ eccleſiā ſanctā tibi tradidit / Si ea cum fide
catholica bene cuſtodieris abſqʒ dubio q̄ncun-
qʒ iſtā vitam mortalem deſeris vt verꝰ amicꝰ
⁊ dei filius cum magno gaudio ⁊ leticia / cum
īmenſo lumine ⁊ claritate ⁊ cum ſuauiſſimo o-
dore / cum magna reuerencia gloria ⁊ honore /
Cum Jocundo Angelorū aſpectu ⁊ cum illoꝝ

dulciſſimo cantu vitam eternam intrabis et premia eterna & gaudia celeſtia que ſunt indicibilia ineternum poſſidebis Paulo apoſtolo hoc teſtante ac dicente Oculus non vidit nec auris audiuit nec in cor hominis aſcendit que pparauit deus diligentibus ſe

Unde David Propheta ſic ait Ego dixi dij eſtis & filij excelſi omnes. Talibus autem in die Judicij dicturus eſt Dominus: Venite benedicti patris mei / poſſidete paratum vobis regnum a conſtitucione mundi

Mors Si autem quod abſit mandata dei contempſeris & ea fideliter cuſtodire nolueris abſqz dubio niſi te emendaueris poſt vitam iſtam vt reprobus & dei Inimicus cum magno dolore & peccatorū tuorū confuſione cū Igne inextinguibili & fetore intollerabili cum fumo fetidiſſimo & fletu amariſſimo / cum timore & tremore maximo / cum fulgure & tonitruo valido. cum terribili demonum aſpectu & illorū horribili ſtrepitu mortem eternam intrabis & penas inferni ac dura tormenta que ſunt ineſtimabilia tollerabis imperpetuum

Ambroſio teſtante Qui in cordibz ſuis dominica non habent pcepta vere dura tollerabunt tormenta Unde pphēta Ignis ſulphur et ſpūs procellaꝝ ps calicis eoꝝ / Fel Draconū vinum eorū et venenum aſpidum inſanabile Talibus autem in die Judicij dicet dominus Ite maledicti in ignem eternum qui ppa ratus eſt diabolo et angelis eius

Nota bene

Memento eciā homie et freqnter cogita q multū timeres et valde abhorreres a tuo ſacerdote pochiali excommicari magis ab Epō ſz multo magis a dño Papa . Sed ctiſſime ſcito q ſi mandata dei contempſeris et ea fideli cuſtodire nolueris niſi te emendaueris / non ſolū a ſacerdote l epō ſeu dño papa eris excoīcatus / ſed a deo omipotenti et tota celeſti curia eris excommicatus Unde Deutronomii . xxviii . ſi audire nolueris vocem domini dei tui vt cuſtodias et facias omnia mandata eius venient ſuper te oms maledictiones iſte et apphendent te male

dictus eris in ciuitate maledictus in agro Ma-
ledictū horreū tuū ꝛ maledicte reliquie tue ma-
ledictus fructus ventris tui ꝛ fructus terre tue
Recordare etiam kariſſime qualiter dominꝰ
ad Adam dixit. Quia obediſti voci vxoris
tue pluſq̄ͣ mee maledicta terra in opere tuo
Item qualiter in pſalmo ꝑ ꝓphetam dici-
tur. Maledicti qui declinant a mādatis tuis
Gloſa Nota ꝙ non ait Maledicti qui
non implent mandata ſ; qui declinant Aliud
eſt declinare per ſuperbiam Aliud non implere
ꝑ infirmitatem vel ignorancia̅
Bernardus Fruſtra inquit ſibi de infir
mitate vel ignorancia blandiuntur qui vt libe
rius peccent libenter ignorant vel infirmātur
Ambroſius Qui poſſent ſcire ſi vellent
ſtudium adhibere non neſcientes ſ; contempto
res iudicabuntur Idem Grauiſſime pec-
cas quia ignoras Jeronimus Abſq; no
ticia creatoris ſui homo pecus eſt Ecce kariſ-
ſime nunc habes ante te bonum ꝛ malum vi-
tam ꝛ mortem potes eligere quod vis
Seneca tibi dicit Si vis omnia tibi

ſubiti ſubice te rationi? hoc tibi concedat domi-
nus Jheſus chriſtus, qui cum patre et ſpiritu
ſancto viuit et regnat etc.

Nota bene

Multum tenetur homo deum ſuper om
nia diligere et eius preceptis libenter obedire quia
non ſolum creauit eum vt cetera, ſed ſimilem ſi
bi illum fecit, Intellectu decorauit, libero ar-
bitrio eum nobilitauit, mundi dominum eum
conſtituit, naturam ſuam humiliter aſſumpſit, verbo
et exemplo proprio illum inſtruxit, paupertatem
et tribulationem magnam pro illo ſuſtinuit, mor-
te ſua et ſanguine precioſo eum de morte eterna
redemit Spiritum ſanctum ei infudit, angelum bo
num et angelum malum pro illius vtilitate ei
deputauit et vltra poſſe eum temptari non per-
mittit Adhuc etiam illi in ſtultitia parcit, Ad
confeſſionem et veram contricionem eum trahit pec
cata illius vere penitentis cito dimittit Jn omni
one et neceſſitate illum exaudit, De anguſtia
illum eripit et eterna celi gaudia ei promittit ſi man-
data eius cum fide catholica ſeruare voluerit

Nota magnam iniuriam facit homo qui con-

contempnit p̄ceptum creatoris & impacientius creatu-
re / despiciat deū & de eius creaturis accipit serui-
cium & solaciū : victū & vestitum / Deus autē
flagellat quosdam peccatores & transgressores
mandatorū eius / p̄mo percutit eos sagittis id ē
cum abstractione rerū suarū temporaliū Secun-
do autem si vocem eius audire noluerint percutit
eos lanceis id est carnem eorum infirmitate vel
vulneribus aut alia adūsitate Tercio & vlti-
mo si ad eum conuerti noluerint percutit eos ense
id est eterna dampnatione

Nouem filie diaboli

Diabolus duxit iniquitatem in vxorem
suā & genuit ex ea nouem filias qui multos
deturpant & ad infernum trahunt / q̄rū octo
octo generibꝫ hominū copulauit

Prima filia diaboli est Simonia

q̄m dedit & copulauit p̄latis & clericis & illam
voluit tantū manere cum illis ꝫ aliqñ excedit
se ad laicos & ita fit adultera Gregorius

Spiritū ſanctū emere vel vendere ſymoniacam heresim eſſe null9 fidelium ignorat Symoniaci autem ab officio sacerdotali debent priuari

Grego9 Si non ante oculos humanos an̄ dei oculos ſacerdocio priuatur

Secunda filia ē ypocriſis q̄m dedit oībꝫ falſis hereticis et ypocritis q̄ veniūt ī veſtibꝫ ouiū et īterīsec9 ſunt lupi rapaces Extꝰi9 appārēt ſcī et iuſti et deo giuncti et īnt9 ſunt cupidi / elati luxurioſi guloſi et demonibꝫ dediti hii prouocant iram dei Jero9 ypocrita ē aliud ſimulans et aliud agens Idem Simulata equitas nō ē equitas ſꝫ duplex iniquitas Grego9 ypocrita dealbando mala tegit et bona fraudulenter facit

Tercia filia ē Rapina q̄m dedit militibus cupidis et raptoribꝫ qui nō curāt quō rē alienā habeant Grego9 q̄ta dampnacione plectendi ſunt qui aliena rapiūt ſi magna dāpnacione ferientur qui ſua īdiſcrete tenuerīt

Auguſtinus Nunq̄ dimittitur peccatum niſi reſtituat ablatū ſi reſtitui pōt Grego9 In dāpno expendūtur quicq̄ cū culpa ggregat

Quarta filia eſt perfidia q̄m dedit
m̄catoribꝫ q̄ filia hēt ſex puellas. Prima eſt
mendaciuꝫ Secunda piuriū Tertia praua mē
ſura Quarta iniqua celatio, qn̄ mercator ſit
aliquod viciū in re q̄m vendit ꝫ celat vt car;
us vendat. Quinta iniqua aſſercio quando aſ
ſerit aliqd bonū eſſe in re quod nō eſt: Sexta
ē iniqua vendicio vt quando ꝓpter t̄minū car
us vendit Talis m̄cator nullus xpriſtianus
debet eſſe ꝫ ſi voluerit eſſe ꝑuiciatur de eccleſia
dei Dicente ꝓpheta Quia non cognoui
negociacoēs introibo in po tencias domini

Lincolñ Ve illis qui dicunt Faciamus
mala vt veniant bona quoꝝ dampnacio iuſta
eſt: Omne enim quod per peccatum acquiritur
ꝑ diabolum datur Illud vero quod ſine pecca;
to acquiritur ꝑ deum datur

Quinta filia eſt vſura quā dedit bur
genſibus Unde dicitur Sup omnes mer
catores plus eſt maledictus vſurari9, qui rem
non compatā. s. pecuniā a deo ſibi donatam
dat ad vſurā Mercator autē dat rē vt iā nō
repetat illā, Vſurari9 vo poſtq̄ feneravit ꝫ ſua

iēl repetit ⁊ aliena cū ſuis tollit Criſoſ9 omel' iiij
Sexta filia eſt Sacrilegium quā de
dit omnibus laicis qui ſcienter decimas ⁊ ob‐
lationes debitas retinent Quibus p pphām
Malachiam dicit dominus Quia michi
non dediſtis decimas ⁊ pmicias ideo ī fame
⁊ penuria maledicti eſtis Auguſtinus
Da decimas alioquin inaides in decimā ptem
angeloꝝ qui de celo corruerūt ī īfernū
Septima filia ē fictum ſeruicium
q̄m dedit ſeruiētibꝫ fictis falſis ⁊ ocioſis
Salomon Qui ſectatur ociū ſtultiſſim9
ē Ocioſus in celo non recipietur Celū enim mer
ces erit tantū eoꝝ qui opariij fuerūt Unde
Mathei . xx . Voca oparios ⁊ redde illis mer
cedem Apl's Qui nō laborat nō mādúcet
Jero9 Sācti corruūt ſi negligētes fuerint
Octaua filia ē pompa ꝯ ſupfluitas
q̄m dedit mulieribꝫ ⁊ omnibus qui ī caris ve‐
ſtibꝫ ⁊ aliis ſupfluis nimis delectantur
Auguſtinus Supbia āgelū fecit diabolū
Bernardus Supbiēti āgelo qui nec aliq̄d
dixit nec fecit ꝫ tm̄ ſupbiā cogitauit nō pepcit de9

quis ſignaculum eius fuerat plenus ſciencia et pfectus decore: Nunquid tibi puluis et ci=nis/qui extollis te cordis elacione: oris lo=cucione habitu et operacione/et ſic quadruplex eſt ſuperbia hominis.s.cordis/oris/opis et bitus David autem dixit: Non habita=bit in medio domus mee qui facit ſupbiā

Nona filia diaboli eſt luxuria Iſtā noluit nubere alicui ſoli/ quia omne genus humanum per eam voluit fedare Unde Je=ronimus Luxuria odibilis deo Inimica virtutibus Gregorius Cum Luxuria mentem alicuius occupauerit bona cogitare non permittit Auguſtinus Plus placet deo latratus canum et mugitus boum quam ora=cio luxuriancium

De antixpriſto

Ntixpriſtus ĩ magna Babilone de me
retrice generis Dan naſcetur In ma=
tris vtero replebitur diabolo . ĩncorpo
reis maliciis nutrietur . Vniũſo orbi impera=
bit , totum genus humanũ ſibi q̃tuor mõis
ſubiugabit , Uno modo nobiles ſibi diuiciis
arceſſet q̃ ſibi maxime affluẽt quia omnis ab
ſcondita pecunia erit ſibi manifeſta Secun=
do modo ſibi vulgus ſubdet terrore quia maxi
ma ſeuicia in dei cultores furet Tercio mo=
do ſapiencia ⁊ incredibili eloquencia clerũ opti
nebit quia oĩs artes ⁊ omnem ſcp̃turã memo
riter ſciet Quarto modo mundi contempto
res vt ſunt monachi ſignis ⁊ ꝓdigiis falle t.
Faciet enim ſtupenda ſigna ⁊ ꝓdigia vt vi=
deretur ignẽ deſcendere ⁊ adũſarios coram ſe
conſumere , ⁊ mortuos ſurgere ⁊ ſibi teſtimoni
um dare ſ; non ſuſcitat mortuos vere Sed di
abolus eius maleficio corpus alicuius mortui
dampnati intrabit ⁊ illud apportabit ⁊ ꝑ il=

lius loquetur q̄ſi viuū videatur Vt dicitur In omnibus ſignis & pdigiis mēdacibus / hūc Iudei ex toto orbe venientes ſummo deo ſuſci= pient / ſz p p̄dicatione̅ Enok & Helie ad xpi= ſtianū religione̅ ibunt & om̄s pene durū mar tiū ſubibunt Hic monarchiam p tres an= nos & dimidiū optinebit Deinde tentoriū ſuū ad expugnandum iuſtos in monte oliueti ex= tendet In quo inuenietur ſubita morte mortu= us ; ſpiritu oris domini & iuſſu dei interfectus

Vt dicitur . p̄cipitabit dominus inclitū vni uerſi orbis in monte ſancto

Quindecim ſigna ante diem iudicij

Eronimus in animalibꝫ libris He breoꝝ inuenit . xv . ſigna . xv . die rū ante diem iudicii ſz verum conti nui futuri ſint ſicut dies illi / an interpolati non exp̄ſſit Prima die eriget ſe mare . xl . cubi= tus ſup altitudinem montium ſtans in loco ſuo

q̄ſi murus. Secundo tantum deſcendet vt vix videri poſſet : Tercio marine beſtie apparētes ſuper mare dabunt rugitus vſq; ad celum
Quarto mare ardebit ⁊ aque : Quinto herbe ⁊ arbores dabunt rorem ſanguineum

Sexto ruent edificia Septimo petre adinuicem collidentur Octauo generalis fiet tremotus Nono equabitur terra Decimo exibunt homines de cauernis ⁊ ibunt velud amentes ⁊ non poterūt loqui Undecimo ſurgēt oſſa mortuoꝝ ⁊ ſtabunt ſupra ſepulchra Duodecimo cadent ſtelle Terciodecimo morientur homines viuentes tunc vt cum mortuis reſurgant Quartodecimo ardebit celum ⁊ terra. ſcilicet ſuperficies t̄re ⁊ aeris Quintodecimo fiet celum nouum ⁊ terra noua et reſurgēt oēs

Unde Gregorius in Omelia illius Ewangelii. Erūt ſigna ⁊ prodigia ⁊c̄

Quid terrores quos cernimus niſi ſequentis ire Precones dixerim

Item Gregorius in Omelia illius Ewangelij Cum enim audieas prelia ⁊ bella ſupra terram ⁊c̄

Vltima tribulacio multis tribulacionibz pre uenitur et p crebra mala q̄ p̾ueniunt iudican tur mala ppetua que ſubſequentur Et ſubdit multa debent mala p̾currere vt malum vale ant ſine fine nunciare

Nichil pōt nocere homini niſi p peccatū

Nichil poteſt nocere homiū niſi p peccatum Vnde ſolū caueat ſibi ab hoſte iſto et non ſunt timendi alii hoſtes nec diabolus nec homo ma lus nec infirmitas nec mors nec alia aduerſi- tas poteſt nocere ei ſi a peccato cau̾it ſibi / Ad hec ptinent teſtimonia ſcripture q̄ ſequntur nulla nocebit aduerſitas ſi nulla dominetur iniquitas . Et qui cuſtodit mandata non ex- pietur quicq̄ӡ mali / nichil enim erit ei malū nichil nociuū yſaie . iiij . Dicite iuſto quia bene Apl's ad romanos Scimus quoniam diligentibz deum omnia cooperan- tur in bonum

Notabene

Memento fratres q̄ Joſeph in tempore an-
guſtie ſue cuſtodiuit mandatum & factus eſt
dominus Egipti Abraham ī temptacione in-
uentus eſt fidelis & reputatū eſt illi ad iuſti-
ciam Diabolus autē mala ſuggerendo & fal-
ſa polliciendo animas ad ſe rapit / nec ideo ra
pit q̄ſi potencior deo ſit / cum deus ita potens
ſit vt omnia poſſit v̄bo / & ita iuſtus vt nec
minimum p̄ eciam ſi omnes ſancti rogarent fa
ceret contra iuſticiam Sed quia homo libero ar
bitrio datus voluntarie diuinis mādatis cō
temptis conſentit diabolo / Ideo iuſtum eſt
vt homo tyrannidem eius experiatur quia ip
ſe diabolus bonus factus / ſʒ mala volunta-
te ſua corruens quaſi dei ſeruus eſt ad vindic
tam malorū

Nota bene

Nota ꝙ impoſſibile eſt hominē ſatiſfacere de vno peccato mortali alio retento. ſicut nec homini ſatiſfaceret qui ꝓ alapa ſibi data ſe ei ꝓſterneret ⁊ aliā ſibi daret. Falſa penitencia eſt cum ſpretis pluribꝫ de vno ſolo penitencia agitur q Aut cum ſic agitur de vno vt non diſcedatur ab alio Auguſtinus Nam qui ſic alia deplorat vt alia tamen adhuc committat: adhuc penitentiam agere aut ignorat aut diſſimulat

Nota bene

Auguſtinus Quiſqꝫ metu cuiuſqꝫ poteſtatis veritatem occultat, irā dei ſupeū ꝓuocat, Qui alterius errori conſentit ſimul cum eo culpabilius iudicatur. xi. q. ij. Qui conſentit. Multiplr autem conſentit quis in errorē altꝰ vt ī hijs vſibꝫ patet Viꝫ Conſentit qui nō reꝑmit vel conſilium dat

Annuit hortatur iubet aut iuuat imitatur
Unde grauiter peccant qui peccata alioru̅ impedire poſſut ꝛ negligunt · ſȝ multomagis peccant qui alios imitant ad peccandum

Explicit liber qui vo
catur Speculu̅ Xp̄iani

Sequitur expoſicio oracionis domi-
nice cū quodam bono notabili et ſeptē ca-
pitalia vicia cū aliquibus ramis eorū

Si aliquos noūis contra deum et Ju-
ſticiā manifeſte delinqre et tam magni
Tirann̄i ſunt qꝫ ſup eos Juſticiā facere
nō poſſitis / tūc leuibꜩ ūbis et dulcibꜩ dicatis
eis qꝫ ſe corrigant / et ſi obedire noluerīt iudicio
dei eos relinqtis qui vrām beniuolā reſpiciet vo
luntatē De ſeruo diaboli dicit Criſo9 ſu
per Mathēū Si loquitur in dolo loquitur Si
tacet male cogitat / Si bene facit ad vanā glori
am . ſi iraſcitur inſanit . ſi patient̄ agit temp9
expectat nocendi et oportunitatē conſiderat qn̄
noceat Si male agit nō erubeſcit . ſi bn̄ facit
et nō ꝓpter deum Aug9 In malis ꝓmiſ-
ſis reſcinde fidem In turpi voto muta decretū :
Criſo9 Vrām inter ſcm̄ et ſcm̄ deus ſol9
cognoſcit / cuius mēbra nos om̄s ſum9 Ipſis
autē ſcīs nō ē conceſſū vt cognoſcāt vrām ſuā
admuicē vt nō meliores ſupbiāt contra dete-
res . nec triſtentur contra meliores et ꝑ hoc ſo

lucta caritate internaſcatur diſcordia Criſoſꝰ
ſup illud euuangeliū. Nolite arbitrari ꝙ venerī
pacem mittere ī terrā ſꝫ gladiū. Eſt pax bona et
pax mala: Pax bona ē int fideles bonos ⁊ iu
ſtos Pax autē mala eſt int infideles ⁊ ĩiquos
Jn pace bonoꝝ fides ⁊ iuſticia ſtant, Jnfideli
tas ⁊ iniuſticia iacent. Jn pace uo maloꝝ infi
delitas ⁊ iniuſticia ſtāt, fides ⁊ iuſticia iacent

Augꝰ Lex inquit caritatis ſup oīs li-
bros eſt proſper, Caritas eſt vita virtutū Jp
ſa ē mors viciorꝝ Sicut fluit cera a facie ignis
ſic pereunt vicia a facie caritatis Omē bonū qđ
latet ⁊ quod patet, Jn diuinis condōībꝫ tenꝫ
qui caritatem perfectam tenet in moribus

Ecclāſtici. xxx. Fili ſine conſilio nichil
facias ⁊ poſt factū non penitebis

Prouerbiorꝝ. viij. Cum fatuis nō habe
bis conſilium, non enim poterunt diligere niſi
ea que eis placent Pſalmus Beatus vir
qui non abijt ī ꝯſilio impioꝝ, Pro conſilia-
rio ante omnia eligendus eſt deus To-
bie tercio Omnia conſilia tua in ipſo per-
maneant Amen

Expoſicio Oracionis dominice

Pater noſter . s . beneficio creacionis .
ꝓuilegio condicionis Miniſterio pieta-
tis & reparacione ſuperne beatitudinis Qui
es in celis ꝑ illuminantem gr̄am ꝑ guberna̅
tem potencia̅ . ꝑ dirigentem mīam . & ꝑ immi
nentem gloria̅ Sanctificetur nome̅ tuum
. s . a nobis ꝑ conuerſacione̅ honeſta̅ In nobis
ꝑ conſciam munda̅ Ex nobis ꝑ bona̅ famam
Et ſuꝑ nos ꝑ reꝓſentacione̅ angelicam Ad
ueniat regnu̅ tuu̅ . s . celeſtis patria ꝑ reue
lacionem . Sa̅cta eccleſia ꝑ aſſumpcionem fi
delis anima ꝑ iuſtificacionem Et ſacra ſcriptu
ra ꝑ Erudicionem Fiat voluntas tua ſi
cut in celo & in terra . s . cordis ſimplicita
te / corporis caſtitate / oronis vnitate & opis ſa̅c
titate Panem noſtru̅ cotidianu̅ da nobis
hodie . s . panem humane neceſſitatis / pane̅
doctrine & vnitatis & panem hoſtie ſalutaris et
panem eterne ſacietatis Et dimitte nobis de
bita nr̄a ſicut & nos dimittimus debitoribus
nr̄is Non retinentes ī corde non inexpiātes co

nō reddētes malū p malo n̄ reddētes ā bn̄ficio Et ne nos īducas ī tēptacōem fraudulentā q̄ decipit / violentā q̄ ſunes fn̄git Subitaneā q̄ cogitacōēs pūenit / ⁊ importunā q̄ non recedit Sed libera nos a malo Mūdane aduſitatis. humane crudelitatis / diabolice calliditatis ⁊ ſempiterne calamitatis Amen Jheſu

Mne peccatū opponitur alicui Virtuti Theologie. s. l fidei l ſpei l caritati l pluribꝫ ſimul Inquiratur ergo penitens in p̄mis circa fidem

	Male ſenciēs de fide ꝯtradicens ſcp̄ture ſancte l ſcē eccleſie catholice
	Oīs excoīcat9 ꝗ̄t vn9 maiori excoīcōē / s / illa q̄ ſepat a dō ⁊ eccā
peccat cō tra fidē	Qui non viuificat fidem bonis operibus vt decet fidelem

Eſt autē excoīcacō eccē Maior q̄ ſepat a dō tm̄ Mīor q̄ ſepat a ſacmentis ⁊ ingꝛſſu eccl̄ie Maxīa q̄ ſepat a ꝯmunione eccl̄ie ⁊ fideliū

Peccat ī deſperatione ꝓpt̄ rigorem iuſticie dei. s. ꝙ nichil debet remitti de pena debita ꝓ pctīs Vel ꝓpt̄ īpotenciā dei / s / ꝙ non poſſit

eos ꝛ tanta peccata remittere. Vel ppt volunta
tem dei. s. ꝙ nõ ſit ei cure ſalus pctõꝝ Hec
tria quo ad deum

Peccat contra ſpem ꝑpter impotenciã ſatiſ
faciendi. s. ꝙ ei in hac vita nõ poſſit ſuffice
ſatiſfactio, Vel ppt ĩpotenciã coherendi. s.
ꝙ nõ poſſit abſtinere a peccatis: Vel propter
diuturnam penitenciã. s. ꝙ totius vite ãni
non ſufficerent ꝛ hec tria quo ad hominẽ

Peccat in ꝓſumpcione propt enormitatẽ de
licti. s. ꝙ tantus peccator inter tã ſcõs non
poſſit collocari ꝛ hoc quo ad peccatũ. Vel prop
ter mĩam dei. s. ꝙ tanta ſit eius mĩa ꝙ ne-
minẽ velit dampnare ꝛ hoc quo ad deum: Vel
propt voluntatẽ dei. s. ꝙ vult om̃s ſaluare
ꝛ poteſt ꝛ facit ꝗcquid vult Seipſum ꝓſumens
bonũ eſſe, bene viuẽ ꝛ bñ facẽ, ſe putãs oĩa
opa indifferẽcia totũ relinquens ꝓ diſtinctiõe vel
fato. Et hoc quo ad hominem

D caritatẽ ſpectat ꝓmo dilectio dei De
inde ꝓximi ſicut tui ipſius. Tota men
te racionabili quia pater Toto corde ſenſibili
quia filius Tota aĩa uegetabili quia ſpũs ſcũs

Tota mente . i . memoria ſine obliuione : Toto corde id ē intellectu ſine errore Tota ani‑ma . i . voluntate ſine contradictione . Cām honorando s / patrē ⁊ matrē . Spēm . s . te ipſum non alienando ꝑ ſubſtractionē alienoꝝ qđ fit ꝑ furtū : Effectum vt nichil a te pro‑cedat ↄtra naturam legem diuinā vel debitum vſum qđ facit Fornicator vel Mechus Cauſā eius . s . conſeruacionē / s / vt non concupiſcas res eius quibꝫ ſuſtentatur Secun dum ſpēm vt nō occidas : Effectū vt non impedias eius procreacoēm ꝑ ↄcupiām inordi‑natā ſue vxoris : aīam eius q̄m dilige ut tuā vt nec te nec ipm̄ decipias ꝑ falſū teſtimoniū

Hec ſunt decem p̄cepta Decalogi

Incipit Tabula de ſeptem Capitalibꝫ vi cijs : Et dicuntur ideo Capitalia vicia quia capitalem virtutem impugnant / cum Ramis ⁊ condicōībꝫ eoꝝ ⁊ ideo neceſſaria ſunt penitēti

Contra dilectionē dei peccat quis in Acci‑dia q̄ p̄mo negat peccator obſequiū diuinū . Et in ſupbia q̄ quis erigit ſe contra deum

Contra ſeipſum peccat quis / ſumendo ſu

ꝑflue nutrimentum ⁊ hec eſt gula. vel inordi-
nate ſe euacuando ⁊ hec eſt Luxuria

Peccat quis contra ꝓximum in Inuidia.
.s. de bonis ei9 triſtando ⁊ malis gaudendo.
In Ira. s. illi iniuriando ĩ ſua natura
In Auaricia. s. ei iniuriando in reb3 ſuis
temporalibus

Sequitur condicões ſuꝑbie

Elacio q̃ quis nõ vult pati ſuꝑiorẽ
Arrogãcia q̃ quis ſibi aſcribit qd
nõ h3 ⁊ ẽẽ qd nõ ẽ aliam negat
Irreuẽrencia q̃ quis honorẽ debitum
Inſolencia q̃ quis ceteris deſpectis
ſua facta ⁊ dicta ſpecificat. Vt il
le Jeiuno bis in ſabbato
Suꝑbia Indignacio q̃ omnẽ abmi aufert cõ
paſſionẽ condeſcenſũ ⁊ humilitatẽ
Inpaciẽa q̃ quis nõ vult ſuſtinere
ꝑ ſua ſalute
Cõtencõ q̃ quis aucti ⁊ pcepto ma
ioris ex ɔtẽptu obuiat ⁊ indignacõi
Cõtẽpt9 q̃ quis negligit ⁊ omittit
vel repellit id ad qd de iure tenetur

Præſūptio q̄ quis attēptat qd̄ alioꝝ ē ꝛ ad qd̄ ē ipotēs ꝛ inſufficiens
Inobediēcia q̄ quis ordīacōm̄ dei e-uacuat qui decreuit alios p̄eſſe et alios ſubeſſe
Ypocriſis q̄ quis celat qd̄ ē ꝛ oſten dit quod non eſt
Pertinacia q̄ p̄ꝛopā culpā defendit ꝛ ī p̄ꝛop̄o ſenſu habundare facit
Loq̄citas q̄ eſt ſermonū multitudo ꝛ loquendi conſideracio
Ira Ingratitudo q̄ quis bona collata nō recolit vel pro eis gracias debitas non agit qd̄ ille facit Qui deo cre dit ſe hēre bona ſua a ſe a deo ſʒ pro meritis ſuis : Vel qui credit ſe hēre qd̄ nō habet boni vel qui credit ſe de bere merito ſuo alijs p̄ferri
Appetitus cuiuslibet excellencie vt dominii vel magiſterii ꝛ alicuius ex ceſſus . s. ī diuiciis ꝛ ornatu ꝛ hꝰdi
Appetitus vane glorie de dictis vel factis humanū fauorē q̄rere

Singularitas q̄ quis ceteris deſpec
tis ſe propō ſenſu vlt regere tas
Curioſitas ex q̄ nl'la ſequit̄ vtili-
Temerariū iudiciū quo quis de oc
cultis alioꝝ ſe intromittit
Simulata ꝯfeſſio q̄m quis facit ne
uilis habeatur & minꝰ ea credatur

Materia ſupbie ex	Parte corpis
	Parte anime
	Parte fortune
	Parte gracie

Supbia

Ex pte corpis vt Sanitas for
titudo Agilitas Pulcritudo No
bilitas Liberalitas

Ex pte anime Rectitudo Inge-
nii : viuacitas memorie : Natura-
lis diſpoſicio ad virtutes

Ex parte fortune : Diuicie De
licie Dignitas humana

Ex parte gracie
Sciencia Virtus

Incipiunt condiciones Inuidie

Dolor de alieno bono qd̄ ē nequicia
Gaudiū de alieō malo qꝺ ē tabi ſceēcia
Detractio q̄ quis abſentē malicio
ſe diffamat ꝑ lacerat . s . vel ſim;
pliciter de pꝛoximo mala dicere .
Intencionē agētis ꝑ dicentis puūtere
Bonum alicuius diminuere
In ꝯparacōe melioris aliū deꝓmere
Detractionibꝫ aſſentire ꝑ libenter
audire . s . De infirmitate . De

Inuidia

Paupꝑtate . De ipſius inoꝑꝛtuni;
tate . De pſperitate maloꝝ . De
adūſitate maloꝝ
Murmuracio q̄ ē oblocucio indebito
modo facta contra deū ꝑ eū qui lo;
co dei eſt : vel Suſurriū . i . occul
tum murmur : Suſurrire id eſt oc;
culte detrahere
Odium occultum adhuc in corde la
tens qd̄ rancorem nutrit
Amaritudo q̄ nauſeā gn̄at qd̄ om̄e

103

bonum facit eſſe inſipidum
Deriſio q̄ non ſolū mala ſʒ eciā be
ne geſta inſultat
Diſcordia q̄ eſt amicicie contraria
et pacem cordiū ꝯturbans
Accuſacio q̄ q̄rit occaſionē malig=
Inuidia nando ī proximo
Deprauacio q̄ irrogat conuicia in
manifeſto ſicut detractio ī occulto
Malicia q̄ quis dāpnū occulte mo
litur ut dicit glō ad rōnos pmo
Malignitas q̄ ē mala volūtas con
tra aliū q̄ amplius nō poteſt

Incipiunt condiciones Ire

Odiū qd eſt Inueteratus animi rā
cor a Ira Inueterata
Diſcordia q̄ quis per irā deſerit q̄m
pus amor ſibi colligauit
Ira Rixa q̄ quis Iniuria ūboꝝ prodit:
Contumelia q̄ quis alicui minas
aut factum Ingerit
Iniuria tā in dicto q̄ in facto

Inpaciencia q̄ quis impetuoſū animi motum non refertat

Protuitas q̄ quis ſubitaneo motu in turpia prupit & qn̄ rectis dictis accuſatur ne detenor aut quictus dicatur

Furor qui aufert Iudicium rōnis

Clamor qui eſt confuſe vocis Inordinata prolacio vel ppetrati ſceleris

Inuerecunda Iactancia

Blaſphemia q̄ eſt verboꝝ contra deū

Supbia iordinata placio q̄ ꝯſiſtit ſpāliſ ī tribꝫ. s. Mala de deo ſentire

Mala de deo pferre in ore

Diuina irreuenter tractare ī ope

Obpbriū quo turpia alicui obiciunt

Cōminacō q̄ ē pene deſi date pmiſſio

Peſtiferacio q̄ quis de facili pcuit vel prouocat (vel diſtinctio

Scādalū qd̄ eſt leſio fame alicuius

Homicidiū qd̄ ē diſtīctio uite hūane

Ferocitas que eſt nimia ſeuitas in bruta animalia

Luctus qui eſt cum quis exacerbat
aio ꝙ poſt vlcōes fleāb; in ſe ſatiſ
Ira faciat
Incendiū eſt combuſtio domus vel
alicuius rei cum vindicta

Incipiunt condicōes Accidie

Remiſſio q̄ quis languet & detiora
tur cotidie in opando
Mollicies q̄ non vult aliq̄m pati
aſpa nec agg̈di ardua (relaxatio
Depatio q̄ eſt mētis ad peccandū
Sompnolencia q̄ corpus ⁊ aīam ſ̄
uit pmit ⁊ vſū tollit ſenſuū
Acci Negligencia q̄ nō curat de faciēdis
dia ad que quis tenetur
Puſillanimitas q̄ nullā habet fidu
ciam aggrediendi opus bonum
& timide incipit vel ī īcepto deſiſtit
Ocioſitas q̄ negat vtilia ⁊ honeſta
operari temptinēt
Dilacio q̄ quis defert ea q̄ ad ſalu
Tarditas q̄ quis pigre pcedit ī ope

Inpfectio ſiue inpſeuācia q̄ quis o⸗
p9 inceptū non inducit ad pfcm
Diſſolucio q̄ quis inueniēs diffi⸗
cultatem in ſuo ope ⁊ ſe omino abſ
qʒ gubernacione dimittit
Ignauia q̄ quis pocius eligit in mi
ſeria pmanere q̄ laborare
Indeuocio q̄ eſt ariditas ſpūalis
In diuino ſeruicio q̄ ē deſidia deū
Accidia Triſticia q̄ ē deſidia ī hijs q̄ ptinēt ad
Tediū uite q̄ puenit ex diſplicen⸗
cia ſeruicii diuini q̄ dicit ſegnicies
Erubeſcencia q̄ quis non audet bn̄
agē occaſione leui bono ruocat
Irriſio qui bn̄ agentes deridet ⁊ a
pigricia q̄ eſt deſidiū ſupflue quietis
Indiſcretus eſt feruor qui in fine
accidiam gnat ram n̄ habet
Incuria q̄ quis ſuoꝝ debitam cu⸗

Hic incipiūt condiciones Auaricie

Vſura q̄ eſt ſecū dū auguſtinū q̄cquit accreſcit
Rapina q̄ quis violent rem alienam occupat
Simonia q̄ eſt empcio ⁊ vendicio rei ſpūalis

Furtũ qđ eſt alienacio rei aliene inuito dño
Sacrilegiũ qđ eſt ablacio ſacri de ſacro l' ſacri
de non ſacro vel de ſacro non ſacrũ
Fraus q̃ eſt cum dolo ⁊ fallacia adquiſicio/
Ambicio q̃ eſt iniuſta bonorũ vel dignitatum
cupiditas l' alienacio cio
Periuriũ qđ eſt ṽitatis fraudulenta abnega
Mendacium quod eſt falſe vocis ſignificans cũ
intencione fallendi
Falſum teſtimonium quod eſt de preceptis De
calogi
Violencia qua malicia ſeu iniuria in inferiorẽ
potenter exercetur
Malicia qua motibus deceptoris veritas poſt
ponitur ⁊ deponitur
Fallacia qua quis ꝓprium commodũ intẽdit
Cupiditas que eſt alicuius rei inſaciabile deſi-
derium ⁊ inhoneſtum
Prodigalitas que eſt danda ⁊ non danda
Luſus aleaꝝ cauſa cupiditatis / ad cuius reſti
tucionẽ tenetur
Detencio decimarũ eccleſie
Sortilegium facere l' ei credere

Incipiūt condiciones gule

Crapula q̄ eſt ciborū ſupflua ſūpcio
Ingluuies q̄ ē diligēs ſatiſfactio In
hiantis concupiē q̄liamq̄z de cauſa
Ebrietas q̄ ē pot9 īmodata ſūpcio
Sēſ9 hebetudo q̄ ē acute cōīs obtuſio
Lāgor qui ē vicio ꝯtracta egre mētis
Obliuio q̄ ē ꝑteritoꝝ īmemōcō (deſidia
Mollicies que eſt ī veſte & cubili et

Gula

h9ōi nimia delectacio
Horam prandendi vt Jonathas
Nimis delicata q̄rere ut filij Iſrael
Studioſitas q̄ ē curioſitas laute ꝑ
parandi ut filij Ely (ut eſau
Auiditas .s. nimi9 ardor ꝯmedēdi
Noua & īcōſueta cū libidīe q̄rere
Nimis ſumptuoſa & ꝑcioſa querere
non curans de vtilitate

Sequūtur condicōēs luxurie

Incipiũt condiciones Luxurie

Luxuria

Voluptas q̄ eſt cum q̄dam lubrica ſuauitate ad illicita fiicte mētis inclinacio

Inmūdicia · cum quis vigilando polluitur

Ignauia q̄ ē de virtutū laudabili exercicio languida vtriuſqꝫ hominis deiectio

Petulancia q̄ eſt extra carnalium cogitacionū ꝯcepcione decꝰ corporis

Peculialis h̄itudo · ꝯ · iiii · nuti bꝫ oculoꝝ incedebant

Laſciuia que eſt indecens motꝰ corporis ex intēꝑancia carnali ꝓcedēs

Turpitudo que eſt de turpi opꝫe glorificacio

Turpiloquiū qđ eſt inhoneſta locucio turpis operacionis

Blandicie q̄ ſunt cum q̄dā dulcedine verboꝝ delectacionum ſenſualis exterius exhibicio

Fornicatio que eſt commixtio ſoluti
cum ſoluta
Adulterium quod aliquando eſt
ſimpliciter aliquando dupliciter.
Vt patet
Inceſtus cum conſanguinibus vel
affinibus
Raptus cum puella de domo patris
Lux- Violenter educitur
uria Stuprũ qđ eſt virginũ defloratio
Sacrilegiũ qđ fit ordinatis homini
bus aut benedictis puellis
Sodomitium quod fit contra na-
turam
Paticium. Paticius dicitur qui
huiuſmodi peccatũ patitur
Abuſio que fit contra vſum debi-
tum cum muliere vel cum alijs

Expliciunt ſeptem capitalia
vicia cũ aliquibus ramis eoꝝ

Eus natura miſericors eſt : paratus ſemper vt ſaluet eos ſua clemencia : quos non poteſt ſaluare ſua Juſticia . Et ſicut ſcintilla Ignis ad omnes arenas maris / ſic omnia peccata ad miſericordiam dei ⁊ pmptior ad indulgenciam p̄ſtandum q̄ ipſe peccator ad veniā petendum

Sequuntur monita beati yſidori

Sequuntur monita de verbis beati yſi-
dori extracta ad inſtruendū hominē q̄liter
vicia valeat euitare et in bonis ſe debeat in-
formare Et primo de ipſius conſideracōe

Omo ſcito teipſum : ſcito quid ſis Cur
ortus ſis . q̄re natus ſis / In quē vſū
genitus ſis / q̄re ſis factus / q̄ cōdicione ſis edi-
tus / ad q̄m rē ſis ī ſeculo procreatus / memen-
to cōdicōnis tue / eſto ꝙ factus es q̄lē te fecit deus
q̄lē te factor addidit / q̄lē te creator inſtituit

De p̄uis cogitacionibz

Or tuū cotidie diſcute / Cor tuū exami-
na a cogitacione noxia cuſtodi aīam tu-
am Mentē tuā turpis cogitacio ſubrapiat / qn̄
te tangit praua cogitacio nō illi conſencias ut
apparuerit ſcorpio cōtere illū Calca ſerpentis ca-
put Calca praue ſuggeſtionis iniciū Culpam
ibi emenda vbi naſcitur In ipſo īicio cogitaci
onis reſiſte vt euades cetera

De Caſtitate

Ulla iā immūdicia polluaris Nulla li

bidine maculeris . luxuria in te vltra nō in
ualeſcat Caſtitas enim hominē deo iungit Ca
ſtitas hominē celo ꝑtrahit Caſtitati regnū celi
ꝑmittitur Qui ſi adhuc carnis moleſtias ſen;
tis . ſi adhuc carnis ſtimulis tangeris Si ad
huc libidinis ſuggeſtione pulſaris . ſi animū
tuū fornicacōis adhuc titillat memoria : ſi te
adhuc caro impugnat : ſi adhuc luxuria tēp;
tat . ſi adhuc libido innitat memoriā mortis
tibi obice . diem exitus tui tibi ꝑpone Finē
vite tue ante oculos adhibe : ꝑpone tibi futurū
Judiciū . propone tibi futura tormenta . propo
ne Infernoꝝ ꝑpetuos ignes . propone gehenne
penas horribiles

De oracione

Ora cū lacrimis indeſignanter Ora Ju
giter Precare deū diebꝫ ⁊ noctibꝫ geme
ſemꝑ ⁊ plange / ſurge in nocte ad ꝑcem Sint
oraciones arma aſſidua . Hec eſt ꝑma virtus
aduerſus temptacionū incurſus / Demonia eī
oracione ſupātur Omnibꝫ malis ꝑualet orō

De ieiunio

Acrimonia corpꝰ tuū caſtiga Jeiuniis

⁊ abſtinencia inſeruire nō potes temptaciones Vincere niſi ieiunijs erudieris Eſcis enim li⸗bido creſcit ciborū / ſaturitas carnis luxuriā ſuſcitat atqꝫ Jeiunio luxuria ſuperatur

De potu

Oscula enim luxurie inſtrumenta ſunt: Jgne enim abiecto igni materia plus augetur flamma

De reſpectu

Oculi tui pⁱma tela libidinis / Viſio pⁱma concupiſcencia mulieris : Mens enim ꝑ oculos capitur Subſtrahe viſum a Petulencia Retrahe oculos / non eos defigas in ſpem carnis Nullā ad concupiſcendū aſpicias Tolle occaſionē peccandi • Aufer matiā delīquendi Si vis eſſe a fornicacione tutus / eſto corpe ⁊ viſione diſcretus

De cōſorcio mulierū

Corpe quippe ſe iūctus a peccati intencio ne diſcedes circa ſerpētē poſitus nō ēis diu illeſus an̄ ignē conſiſtens ⁊ ſi ferrū diſſolueris / proximus periculo diu tutus nō eris •ſepe

quod voluntas non potuit aſſiduitas ſuperauit

De labore

Ocioſitati enim deditu cito luxuria ſubrupit q̄uius libido urit quem occioſū inuenerit Cedet libido laboribus. cedet operi cedet induſtrie et labori Quapropter p̄caue ociū Non diligas occiū Non ducas vitā in occio fatiga corpus laboribus Exerce operis cuiuſlibz ſtudiū / q̄re tibi opus utile in quo anime īpliceatur intencio

De lectione

Om ope vaca lector: vaca in meditacione ſcripturarū: vaca in lege dei Habeto eciam diuinis libris freq̄nciā Lectio enim docet quid caueas. lectio oſtendit q̄ teneas / lectio oſtendit quo tendas / lectione ſenſus intellectus augetur Multū p̄ficies cum legis ſi faciaś tamē quod legis

De humilitate

Sto humilis Eſto in humilitate fundatus Eſto oīm ultimus et nouiſſimus humilitate minimū te fac: nulli te p̄ponas / nulli te ſuperiorem reputes / non te arroges nō

te iecte / non te inſolenter extollas Alas ſu ꝑbie ne extendas Tanto enim eris ante deum p̊cioſior q̄to fueris ante oculos tuos deſpectior / porta ergo ſemꝑ verecundiam ī vultu de recordacione delicti p̊teriti / pudore oculos tuos attollere erubeſce. incede deiecto vultu Humiliato ore depoſita facie ī ſummo honore tibi ſumma humilitas q̄uis ſis ſublimis poteſtatis vite celſitudinē dep̊me / non te extollat honor. tanto maiore humilitate conſpicuus q̄to es magna dignitate p̊latus

De conſtancia mentis

In īfirmitatibꝫ tuis nō contriſteris In languoribꝫ tuis gr̄as age deo : valere magis mente q̄ carne ſtude ſi ꝓſpitas arriſerit non extollaris Si adūſitas acciderit nō deiciaris Habeto temꝑamentum ī proſperis habeto pacienciā ī aduerſis Proba te in dolore cognoſce nō extollaris / equalis eſto ī omibꝰ Mentē nec gaudio nec merore commutes / ꝓpone tibi nichil eſſe qđ non accidere poſſit / omnia enim meditata leuiora accidunt / Quodcumqꝫ ergo euenerit mente libera ſuſtine

De Paciencia in aduerſis

Rompcior eſto ad ſuſcipiendū ꝙ ad infe‑
rendā moleſtiā eſto paciēs eſto mitis eſto
māſuetus eſto modeſtus / ſerua paciam / ſerua
modeſtiā / ſerua māſuetudinē / ꝑpara contra
aſpum verbū tollerācie clipeū / ꝙuis quiſqꝫ ir‑
ritet ꝙuis exaſpꝫt ꝙuis cōuicietur ꝙuis cri‑
minetur ꝙuis quiciū dicat ꝙuis iniuriā faci
at Tu ſile / tu tace / tu diſſimula / tu contēp
ne / tu non loq̄ris Tu exerce ſilenciū / īiuriam
non reſpondeas / tacendo pocius vinces / diſce
a xp̄o modeſtiam xp̄m accende ⁊ nō doles īiu
rias / ꝓ nobis nāqꝫ paſſus reliquit exēplum
palmis enim percuſſus / flagellis ceſus ſputis
deriſus . clauis confixus ſpīs coronatus cruci
dampnatus ſemꝑ conticuit quitquit ꝗ̄gitad
uerſum ꝓ tuo peccato crede euenire conſideratio
ne ergo Juſtīe dolorē tempa : leuius portabis ſi
ꝓ quibꝫ īferūtur ītenderis

De Pace

Acem ama . pacem dilige . pacem cum
omnibꝫ retine Oēs in manſuetudīe re‑
tine ⁊ caritatem amplectere / ꝓbate amplius

amare q̄ ipſe amereras odientes ad pacem i̇ vi-
ta / habeto ſtabilitate̅ mentis / habeto animi be-
nignitatem Promptus eſto in affectu / affa-
bilis in ſermone / Jto animo affare om̄s / vi-
ta lites Caue contentiones Tolle occaſione̅ li-
tis. litem ſperne. Viue ſemp in pace Jn nulla
cauſa contendas Jn nulla cā de certare ſtudeas

De compaſſione

On leteris ſup ruina tui interitu ne for
te ſupra te veniant ſimilia ne forte con-
uertat deus ab eo in te iram ſuā Qui aute̅ gau
det inimici caſu cito incidet in illū. Delectet te
dolor ſup eū qui afflictus ē: Jn aliis meroribꝫ
nō ſis ductus. non ſis ferre̅s. nō ſint tibi
dura p̄cordia / ſic enim ſuā miſeriā tanq̄ꝫ tuā
miſeriā luge

De imitacione bonorū

N omibꝫ accōibꝫ tuis in omi ope tuo
Jn omi gūſacōe tua Jmitare bonos E-
mulare ſcōs / habeto ante oculos exempla ſanc
torū Inte̅de ad bn̄ opādū / Virtutes ſcōrū in
tende ad bene viuendum documenta Juſtorū.

De contemptu laudis

Ontempne fauores, contempne laudē pplares fauoris, eſſe magis bonus q̄ uideri ſtude. non exquiras ſi quis te extollat. aut ſi quis contempnat ne fauor te ſeducat! nec vituperacio frangat Si contempnis laudē facile et vituperacionē vicies. nō ideo bonum te exiſtimes ſi bonus p̄dicaris In aliena lig̃ua tuā conſcienciam interroga, diſcerne te tuo nō alieno iudicio neq; ex aliorū ſermone, ſed ex tua te mente mentire, nemo magis ſcire poteſt quis ſis in ſitu qui conſcius tibi es: Quid enī ꝓdeſt dum malus es ſi bonus p̄dicaris

De honeſta conūſacione

Vappt̄ vita ſimulacionē, vita fictionē; obſcuriori veſte non ſimiles ſanctitatē Qualis haberi vis talis et eſto. ꝓfeſſionē tuā et habitu et Ingreſſu demonſtra Sit ī Ingreſſu tuo ſimplicitas In motu puritas In geſtu grauitas In inceſſu honeſtas, Nichil dedecoris. Nichil laſciuie nec petulencie, nichil ſolencie, Nichil etiam leuitatis in Inceſſu tuo appareat.

non pbeas de te alijs spectaculū / non de alijs de te obtrectandi locum

De bonorū consorcio

Ita malos / fuge improbos / caue iniquos sperne ignaueos a te Fuge tui mas homi num maxime eius etatis qui ad uicia pmi sunt bonis te coniunge / bonorū consorciū appete bo nor societatē require Qui cum sapientibz gra; ditur sapiens erit Qui cū stultis stultus est Similis enim simili coniūgi solet

De custodia aurin

Claude eciam aures tuas ne audiant ma lum / respue sermones impudicos fuge inhonesta verba / vanus enim sermo cito polluit mentem ꝫ facile agitur qd libenter auditur

De custodia oris

Nihil ex ore tuo quod impedire possit p cedat Nichil qd nō expedit sonus vo; cis enūpat hoc procedat ex labiis qd aures non polluit audientis/ Sermo vanus vane ꝯscīe est Judex Mores hōis lingua pandit Et qua; lis sermo ōndit talis ē aīmus cū pbatur : ex habundancia enim cordis os loquitur + Ab

occioſo ſermone compeſce linguã tuã Sermo e-
nim ocioſus non erit abſq; iudicio Quiocio
ſa verba non reprimit ad noxia cito tranſit Sit
ſermo tuus irreprehenſibilis / ſit expectacioni au
diencium vtilis / ſtude non qḋ loqui libet ſed
quod oportet · diſcerne quid loquaris quid ta
ceas ⁊ in loquendo ⁊ in tacendo ꝓuidus eſto / mul
tum enim delibera quid dicas ne reuocare poſ-
ſis quid dicis / fuge caſus lingue / lingua tua
non te perdat Amicũ habeto ſemꝑ ſilenciũ / tẽ
pore congruo loquere / tempꝛe congruo tace · nõ
dicas ꝑuſq̃ audias Interrogacio enim os tuum
apiat

Contra viciũ detractionis

Eſcinde a lingua tua viciũ detractiõis
Alienã vitam non lacerãs De malo a-
lieno os tuũ non coinquinas · non detrahas
peccanti ſed ꝯdole qḋ in alio detrahis qñ alium
mordes tua peccata redargue Si vis detrahere
ad tua te peccata retorque non alteri9 peccata
vel delicta ſꝫ ꝓpria cerne vicia / tua non aliena
intende · nunq̃ detrahes ſi te ꝓſpexeris detra-
hentes non audias / ſuſurrantibꝫ auditũ non

ꝓbeas. pari reatu detrahentes & audientes te=nent quod ad te non ꝑtinet Nouū q̄ rere qd inter ſe loquuntur Hoīes cognoſcere nūq̄ꝫ deſideres Noli q̄rere quid quiſqꝫ dicat vel ſapiat vel fa=ciat. euita curioſitatē: omitte curā q̄ ad cāꝫ tuam nō ꝑtinet, tanta cura corrige vitia tua q̄to ſtudio ꝓſpicis aliena

De mendacio

Mne genus mendacii ſumope fuge nec caſu nec ſtudio loq̄ris falſum Os enim quod mentitur occidit animā. Refuge ergo fallaciā: declina mendaciū Caue falſū puta loquere Eſto ī verbo verax, Neminem mentiendo fallas, Neminē mentiendo in errorē inducas Non aliud facias. non aliud dicas & aliud non teneas

De iuramento

Rohibe etiam tibi Juramentū Tolle iuſ iurandi vſum Periculoſum enim ē iu rare Aſſiduitas enim iurandi piurii conſuetu dinem facit. Veritas Juramento non indiget. fidelis ſermo ſacmenti retinet locū

De voto reddendo

Ac bonum quod ſpoſpondiſti . nō ſis in verbis facilis & in ope difficilis . multum deo reus eris ſi nō reddideris qđ voueris . Diſpliceret deo qui vota ſua non expleret Inter Infideles computantur qui qđ vouerint non impleuerint &c̄ Verbū iniquū ne in corde tuo dicas Verbū malū nec ſilencio abſcondi poteſt . Qđ intus agis vel dicis palam poſitū puta ſi homines tacerent iumenta loq̄rentur Ita ergo pecca- tum declina q̄ſi celare non poſſis ibi peccas / Vbi neſcis deum eſſe nichil celatur / ante deū Diuinis enim Judiciis eris reus q̄uis huma- nis ſis abſconditus : cor inſpicit qđ int9 diſ- ponitur ipſe comprehendit eciam . qđ homo in ſe ignorat ipſe nouit

De bona conſcia

Emo eciam poteſt ſeipſum effugere et ſi te non dampnat publica fama : con dempnat te propria Conſciencia : Nulla pe- na grauior Conſciencia . Vis autem nunq̄ eſſe triſtis viue bene ſecum / Conſciencia tri- ſticiā leuit ſuſtinet bona gaudiū ſemper habet

Conſciencia autē rei ſemper in pena eſt : reus animus nunq̄ ſecurus eſt nec plaga nec mors terrebit ſi bene ⁊ pie vixerit

q̄ deo attribuenda ſunt omnia

Onſilium autem ⁊ opus tuum ſemper ad deū conuerte . In omī ope tuo dei auxilium poſce Omīa diuine grē diuino dono aſcribe . Nichil meritis tuis attribuas . In virtute tua nichil p̄ſumas

Que uirtutes ſunt occultate

Is virtutes tuas augere p̄dere noli oc=culta virtutes tuas p elacione . Fuge videri quod eſſe muiſti quod magnifeſtando potes amittere tacendo cuſtodi

De confeſſione

Icia vero cordis tui reuela / prauas cogitaciones illico manifeſta / peccatū enim p̄ditū cito curatur / crimine autē tacendo ampliatur . ſilencio culpa creſcit : malum autem cauere potius q̄ emendare oportet / Melius eſt enim vt vites viciū q̄ emendes / ne forte cum incurreris ne puocare poſſis

De premeditacione

Nte factum cogita diu ante opus p̄me ditare diu. Quod vis age diu proba & ſic age Cū diu cogitaūis tūc fac qđ pbaueris In reb₂ autē certis bene agendi tarditas remoueatur a te Tolle moras In craſtinū nichil differas In bonis dilacio nocet In hijs q̄ expedit differre impedit

De ſapiencia

Ichil ſapiencia melius, nichil prudencia dulcius, nichil ſcīa ſuauius, nichil ſtulticia peius ſummū bonū eſt ſcire qđ caueas Sūma miſeria ē neſcire quo tendas Dilige igitur ſapīam & manifeſtabitur tibi Accede ad illā & appropinq̄bit tibi ł ad te, aſſiduus eſto illi & inſtruet te

De doctrina

Iſce quod neſcis ne doctor inutilis videaris. bonū qđ audieris dic Bonū qđ didiſceris doce, doctrina q̄nto amplius data fuerit tantomagis habūdat v̄bū tamē p̄cedāt opa qđ ore pmittis, ope adimple, q̄ v̄bis doces exemplo oſtende Si doces & facis tunc glorioſus ha

veris / in doctrina ipſa te ab humana laude te-
pera Sic inſtrue alios vt te cuſtodias / ſic do-
ce vt humilitatis gr̄am nō amittas Caue ne dū
alios docendo ipſe laudis appetitu demergaris:
Cū autē doces noli obſcuritate ūboꝝ vti / Jta
dic vt intelligaris / Jnſpicienda enim eſt varie
tas pſonarū ⁊ q̄ ⁊ quō erudias tracta Cōmu-
nia omībꝫ ſecretiora pfectioribꝫ loq̄re Aperta
cunctis opta paucis / annūcia nō erubeſcas loqui
qđ noſci deffendere / qđ deeſſe ſcie ſentis q̄re ab
alijs / collcōe enim obtenta clareſcunt / confe-
rendo enim difficilia capiuntur

De curioſitate

Nulla autem ſit curioſitas ſcire latencia
Scire non cupiat qđ ſcire non licet Jn
diſputacione tolle certamen / tolle ptinenciam
vincendi defenſionem / cede cito veritati / non
contradicas iuſticie / non contendas euacuare
qđ iuſtum eſt vel rectū Melior eſt nouiſſimus
ſermo q̄ p̄mus

De obediencia

Enerare vnūq̄mqꝫ p ſuo merito ſancti
tatis ſecundū dignitatē redde vnicuiqꝫ

honorem ſi te eſtimes eq̄lem / ſenioribꝫ piā obe=
dienciā famulare imperijs eoꝝ auctoritati cede
obſeq̄re voluntati Obedi q̄ctis ī bonis p̄ceptis
Ita autem obtempa te homini Ut voluntatem
dei non offendas / imputans quoqꝫ tibi curas
humiliter exple Eſto obediens diuine diſpen=
ſacioni / voluntati eius contrariū non audeas
Om̄ia non turbulato ſꝫ tranſquillo corde diſpo
ne Caue autem honores quos ſine culpa tene=
re non potes Sublimitas honorū magnitudo
ſcelerū eſt in maiori gradu eſt ſine dubio ma=
ior pena ſubditis venerari

De Prelacione

a Magis q̄ꝫ timeri ſtude / ſubiecti te plus
reuereantur q̄ꝫ timeant plus tibi offi=
cio dilectionis q̄ꝫ condicionis neceſſitate deſerui=
ant . Talem te redde ſubditis Ut magis ame
ris q̄ꝫ timearis Sūma boītate ſubditos rege .
Non ſis terribilis in ſubditis / ſic eis domina
re Ut tibi delectentur ſeruire / et ī diſciplina et
ī modeſtia modum ſerua / nec nimium nec pa
rū indulgeas nec modicum nec ſatis Ignoſ=

cas. Tene modū inomni opē tuo: In omi re tene temꝑamentum ne minus ne nimiū aliq̄ ne vltra q̄ oportet ne īfra, eciam in bonis immoderatum non decet bona autem immodera to vſu noxia efficiūtur Temperare ꝗcta pru dentis eſt ne de bono faciat malum Proſpice ꝙ quid cui ſit aptum tempori vbi quando q̄ liter q̄ diu facere Iubeas cauſas rerū ⁊ tempo rū regulas inſpice ſingulorū operū. diſcrecio- nem agnoſce: Cum bene diſtinxeris opus tuū optime Iuſtus eris Quod tibi vis fieri fac al teri. Talis eſto aliis, quales optas eſſe erca te alios Teſtimonio tuo nulli noceas ne īferas aliis mala ne paciaris ſimilia In te ſerua mo deſtiam In aliis vero conſerua Iuſticiam. Nullum etenim hominem contra veritatem defendere ſtudeas. Dum enim Iudicas. an pauper an diues iudicandus ſit, tantummo do cauſam proſpice ⁊ non perſonā quem iudi ces. In omnibus veritatem cuſtodi. In iu dicio enim ſine miſericordia nunq̄m ſedeas: Tene īſuper Rigorem ī diſcuſſione iuſticie. miſericordiā autem ī diffinicione ſnīe; Ita

clemens eſto in alijs delictis ſicut et in tuis ſic alios iudica vt ipſe iudicari cupis Dum enī indulges in alieno delicto et tibi miſereris Lex tua te conſtringit Judiciū quod alijs impōis ipſe portabis Jn q̄ enim menſura menſus fueris remecietur tibi et adicietur / nullū iudices ſuſpectionis arbitrio ante proba et ſic iudica Jn ambiguis dei Judicio reſerua quod noſti tuo / quod neſcis diuino cōmitte Judicio

De contemptu mundi

Si uis eſſe quietus nichil ſeculi appetas ſemper requiem mentis habebis / ſi a te mundi curas abieceris Abice a te quicquid īpedire bonum propoſitum poteſt Eſto mortuus mundo et mundus tibi . Mundi gloriam tanq̄z mortuus non aſpicias / tanq̄z mortuꝰ ab effectu vite iſtiꝰ te ſepara ſicut ſepultꝰ . Non habeas curam de ſeculo tanq̄z diffinitus ab omni terreno te purga negocio / contemp ne viuens que poſt mortem habere nō potes

De elemoſina

Quod habes habe ad miſericordiam quid quid carnis cum affectu tribue preb

miam ſine munere . ꝑbe Elemoſinã ſine tedio Maior ſit beniuolencia q̄ꝫ qđ datur : tale erit tē pus tuū q̄lis erit intencio tua . Quod affectu bono diſpenſatur hoc accipit deus Qui autem cum tedio dat mercedem perdet . Nō eſt miſeri cordia vbi non eſt beniuolencia. michil facias ꝓpter laudem . michil ꝓpter temporalem opini onem ſʒ propt vitā eternā Ad quam nos per ducat deus Amen

Explicitū momta &c

Iſte Libellus impꝛeſſus eſt ī opulentiſſima Ciuitate Londoniaꝝ ꝑ me Willelmū de Machlinia ad inſtanciam necnon expenſas Henrici Vrankenbergh mercatoris

Inc
188

[illegible] · Gamouttio · [illegible] · addere scripta · [illegible] ecclesiastici · Gregorii · [illegible]
Augustini · [illegible] · [illegible] / [illegible] [illegible] · a · ecclesiastici · Ambrosii / Gregorii · Ieronimi /
[illegible] / glosa · [illegible]